

รายงานการวิจัย
เรื่อง

แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม
The Guideline for Conducting Household Accounting for
Developing the Accounting Wisdom under the Sufficiency
Economy Philosophy of Community Enterprises
in Maha Sarakham Province

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ปาภาพิต ศรีสว่างวงศ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีงบประมาณ 2561)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสภาพเศรษฐกิจของสังคมไทยในยุคเปลี่ยนผ่านที่เต็มไปด้วยกระแสวัตถุนิยมและความฟุ้งเฟ้อ ทำให้คนไทยเกิดปัญหาหนี้สินที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น จากข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติ ที่ระบุว่า คนไทยมีการใช้จ่ายสิ่งที่ไม่จำเป็นจำนวนมาก ผลสำรวจสภาพหนี้ภาคครัวเรือนในปี 2559 พบว่า ประชาชน 85.7 เปอร์เซ็นต์ มีหนี้ภาคครัวเรือน เพิ่มขึ้น 20.2 เปอร์เซ็นต์ เมื่อเทียบกับปีก่อน โดยจำนวนหนี้เฉลี่ยต่อครัวเรือนอยู่ที่ 298,005 บาท จากปีก่อนที่อยู่ 248,004 บาท หรือเพิ่มขึ้น ครัวเรือนละ 50,000 บาท ถือว่าสูงที่สุดในรอบ 9 ปี (สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2559) เพื่อให้ประชาชนสามารถอยู่รอดได้ภายใต้สังคมในปัจจุบัน ประชาชนจึงควรยึดและนำแนวทางการพึ่งพาตนเองไปปฏิบัติ ให้รู้จักความพอประมาณตามแนวปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงเล็งเห็นความสำคัญของการสร้างภูมิคุ้มกันให้ตนเอง รู้จักความพอมีพอกิน พอมีพอใช้ ที่จะช่วยส่งเสริมและกระตุ้นให้ประชาชนรู้จักการออมเงิน เพื่อรักษาวินัยทางการเงิน

นอกจากนั้น ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่เพียงแต่จะช่วยให้มองเห็นแนวทางการดำรงอยู่แต่ยังช่วยให้มองเห็นแนวทางในการปฏิบัติของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน ตลอดจนระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินทางสายกลาง ซึ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ และความพอเพียงนั้นเป็นความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการมีภูมิคุ้มกันที่ดี อาจต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังในการนำวิชาการต่างๆมาช่วยในการวางแผนและการดำเนินงานในทุกขั้นตอน (กานดา เตชะชั้นหมาก, 2556 : 10) ซึ่งแนวทางในการดำเนินชีวิต ได้แก่ ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดละความฟุ้งเฟ้อในการดำรงชีพอย่างจริงจัง ดังที่มีกระแสพระราชดำรัสว่า “ความเป็นอยู่ที่ต้องไม่ฟุ้งเฟ้อ ต้องประหยัดไปในทางที่ถูกต้อง” ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม ดังที่มีกระแสพระราชดำรัสว่า “ความเจริญของคนทั้งหลาย ย่อมเกิดมาจากการประพฤติชอบและการหาเลี้ยงชีพชอบเป็นสิ่งสำคัญ” (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2542 : 16) จากงานวิจัยส่วนใหญ่ พบว่า แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ตัวแปรจาก แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ (2540) จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านความพอประมาณ (Moderation) เป็นการดำเนินชีวิตด้วยความพอประมาณ มีความสมดุล ในด้านรายรับและรายจ่าย ทั้งด้านการวางแผนประมาณการณ์และการเกิดขึ้นจริง โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น (2) ด้านความมีเหตุผล (Reasonableness) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ (3) ด้าน

การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (Self-Immunity) เป็นความพร้อมในการรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้าน ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล และ (4) ด้านความรู้คู่คุณธรรม (Moral Reasoning) เป็นความรอบรู้เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อย่างรอบด้าน และสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ด้วยความรอบคอบ มีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต และใช้สติปัญญาในการเชื่อมโยงกับการวางแผนการดำเนินชีวิต

ปัจจุบันการจัดทำบัญชีครัวเรือนเข้ามามีบทบาทที่สำคัญที่เป็นเครื่องมือประเภทหนึ่งในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ช่วยลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น และท้ายที่สุดสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินได้อย่างยั่งยืน ช่วยควบคุมรายรับและ รายจ่ายได้เป็นอย่างดี ช่วยให้ประชาชนสามารถเรียนรู้และบันทึกข้อมูลรายการต่างๆที่แท้จริงของครอบครัวได้อย่างสมดุล ช่วยให้สามารถวางแผนค่าใช้จ่าย กำหนดรายรับที่เหมาะสมกับรายจ่าย ตลอดจน จัดสมดุลชีวิต การเก็บและการออมได้ดียิ่งขึ้น นำไปสู่ความเข้มแข็งและมั่นคงในการพึ่งพาตนเองของชุมชน และเป็นฐานรากสำคัญในการพัฒนาชุมชนได้อย่างยั่งยืน ดังนั้น การจัดทำบัญชีครัวเรือนจึงเป็นรากฐานสำคัญของการนำไปสู่การดำเนินชีวิตแบบพอเพียง (นภาพร ลิขิตวงศ์จร, 2550) จากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยในอดีต จะเห็นว่า การจัดทำบัญชีครัวเรือนมีความสำคัญอย่างมากองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนโดยส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนแก่ประชาชนทั่วประเทศ เพราะการบัญชีครัวเรือนมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต ซึ่งการจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นการบันทึกรายรับ รายจ่ายประจำวัน เพื่อให้ทราบถึงความ เป็นมาของรายรับและรายจ่าย แล้วนำมาวิเคราะห์สถานะทางการเงินของตนเองและครอบครัวได้ หากเกษตรกรจดบันทึกบัญชี ครัวเรือนอย่างสม่ำเสมอแล้ว จะทำให้รู้ค่าใช้จ่าย รู้ต้นทุนในการประกอบอาชีพ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2553) นอกจากนี้ ยังสามารถปรับลด ค่าใช้จ่ายลงได้ ผลที่ตามมาคือ กำไรเพิ่มขึ้นที่ทำให้สามารถวางแผนการประกอบอาชีพในระยะยาวได้ โดยไม่เสี่ยงต่อการขาดทุน ตลอดระยะเวลาเก็บเกี่ยวหรือจำหน่ายผลผลิต (วินิตยา สมบูรณ์, 2554) และโดยส่วนใหญ่พบว่า แนวคิดการบัญชีครัวเรือนประยุกต์จาก (1) เกณฑ์รายรับ (Revenue Basic) เป็นเงิน หรือสินทรัพย์ที่วัดมูลค่าได้ที่ได้รับจากการประกอบอาชีพหรือ ผลตอบแทนที่ได้รับจากการให้ผู้อื่นใช้สินทรัพย์ หรือ ผลตอบแทนจากการลงทุนในรูปแบบต่างๆ (2) เกณฑ์รายจ่าย (Expenditure Basic) เป็นการใช้จ่ายเงิน หรือสินทรัพย์ที่วัดมูลค่าได้ ออกไปเพื่อให้ได้สิ่ง ตอบแทนกลับมาหรืออาจไม่ได้รับสิ่งตอบแทนกลับคืนมาในรูปของสินค้าหรือบริการ และ (3) เกณฑ์การคำนวณต้นทุน (Cost Basic) เป็นต้นทุนในการประกอบอาชีพ การผลิตสินค้าต่างๆ เช่น วัตถุดิบ ค่าแรงงาน และค่าใช้จ่ายในการผลิต (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2553)

อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องของ กานต์รวี ผดุงกิจ (2550) พบว่าหน่วยงานต่างๆ ที่มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบหลาย หน่วยงานก็ได้เข้ามาส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติจริงในการประกอบอาชีพ ประกอบกับผลงานวิจัยของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ได้ระบุว่า ภูมิปัญญาทางทางบัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐศาสตร์แก้จนสามารถแก้ปัญหาหนี้สินของชาวบ้านได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภัทธร ทวีจันทร์ (2556) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการบูรณาการบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนบ้านกลาง ตำบลชะมูง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ด้านแนวคิดการบัญชี

ครัวเรือน โดยภาพรวมชุมชนชาวบ้านกลางมีความรู้เกณฑ์รายรับ รายจ่าย เกณฑ์คำนวณต้นทุน และ เกณฑ์การออม อยู่ในระดับมากและสามารถยกตัวอย่างประกอบได้อย่างชัดเจน (2) ด้านแนวคิดปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมชุมชนชาวบ้านกลางมีความรู้ด้านหลักการพอประมาณ ด้านหลักการมีเหตุผล ด้านแนวคิดภูมิคุ้มกัน และด้านแนวคิดความรู้คู่คุณธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีการใช้การประยุกต์แนวคิดเชิงธรรมะมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ดี (3) การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางการบัญชี โดยภาพรวมชุมชนชาวบ้านกลางมีการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ มีทักษะปฏิบัติในการจดบันทึก บัญชีครัวเรือน มีระบบการคิดตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในระดับปานกลาง ซึ่งส่วนใหญ่ พบว่า ภูมิปัญญาทางการบัญชีประยุกต์จาก (1) การรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ (Knowledge Recognition) เป็นการมีจุดมุ่งหมายในอนาคตที่เป็นภาพเดียวกัน มีการรับรู้ ความเข้าใจและเป้าหมายในทิศทางเดียวกัน เพื่อกระบวนการขับเคลื่อนที่เกิดประโยชน์สูงสุด (2) ทักษะปฏิบัติในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน (Skill Practice) เป็นความสามารถด้านการจดบันทึก รายละเอียดจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันได้อย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน (3) ทักษะการคิดหลักบัญชี (Thinking System) เป็นความสามารถในการคิดและปฏิบัติโดยยึดหลักการ ระบบทางการบัญชีที่ถูกต้อง เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมและเป็นไปตามกระบวนการที่ชัดเจน ถูกต้อง และ (4) การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (Knowledge Implementation) เป็นความสามารถในการนำองค์ความรู้ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือนไปบูรณาการและประกอบการวางแผนการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพมากที่สุด (สุภัทรธร ทวีจันทร์, 2556)

โดยเฉพาะในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามซึ่งเป็นจังหวัดที่น่าสนใจและมีศักยภาพในการพัฒนาสูงทางการแข่งขัน เนื่องจาก เป็นกลุ่มชุมชนที่มีความเข้มแข็งและมุ่งมั่นสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้จังหวัด จากข้อมูลของผลทางสถิติในปี 2560 นั้นมีการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนมาก 5 อันดับแรก ของประเทศไทย จำนวน 2,791 แห่ง (กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร, 2560) แสดงให้เห็นว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามคือกลุ่มหนึ่งที่ยังคงยืนหยัดต่อสู้กับกระแสความเปลี่ยนแปลงจากโลกภายนอก ด้วยการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างภูมิปัญญาทางการบัญชี อันเกี่ยวเนื่องกับวิถีชีวิตในหลายๆ ด้าน เช่น กลุ่มแกะสลักลึงด้วยมะพร้าวบ้านสวนกล้วย กลุ่มจักรสานบ้านเหล่านาดี กลุ่มทอผ้า กลุ่มทอเสื่อกก กลุ่มสมุนไพร กลุ่มหมอนฟักทอง เป็นต้น แต่ยังคงพบว่า การจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มวิสาหกิจนั้นยังไม่มีความเข้าใจในการจัดทำตลอดจนการจัดทำบัญชียังไม่มี ความอย่างต่อเนืองหรือจริงจังในการวางแผนการจัดทำบัญชีที่ชัดเจน จึงอาจต้องวางแผนการใช้จ่ายอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมองค์ความรู้ใหม่ๆ เพื่อไม่ให้เสี่ยงต่อการขาดทุน เกิดความยั่งยืนตามแนวทางวิถีเศรษฐกิจอย่างพอเพียง และสามารถนำข้อมูลไปใช้ ในการบริหารจัดการการเงิน จัดลำดับความสำคัญของรายจ่ายได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมเพื่อเป็นการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางการบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจของจังหวัดมหาสารคามให้ยั่งยืนยาวนานต่อไป

ดังนั้น จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษางานวิจัยเรื่องแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางการบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม ทั้งนี้ เพื่อเป็นการตอบสนองปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การจัดทำบัญชีครัวเรือนที่เหมาะสมและ

สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับสังคมและภูมิลำเนาต่าง ๆ ให้เกิดการพัฒนาและยกระดับวิถีชีวิตให้อยู่ในระดับหรือ เหนือกว่ามาตรฐานสังคมสากลให้เป็นที่ยอมรับ รวมถึงกลุ่มวิสาหกิจจังหวัดมหาสารคามสามารถที่จะจัดทำ ติดตามและสามารถคำนวณรายรับ-รายจ่ายของ ครั้วเรือนได้ และใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ถึงสาเหตุและกำหนดแนวทางการดำเนินชีวิตการพัฒนารายรับ-รายจ่ายของครัวเรือนได้อย่างยั่งยืนในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดทำบัญชีครัวเรือนในชีวิตประจำวันภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาทัศนคติ ปัญหา อุปสรรค ของการประยุกต์ใช้การบัญชีครัวเรือนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลต่อแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม
2. แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนส่งผลต่อการสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม
3. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลต่อการสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม โดยผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ได้แก่

1.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ เพื่อเก็บรายละเอียดข้อมูลเชิงลึกแบบมีเป้าหมายชัดเจน เกี่ยวกับประเด็นที่สำคัญจากกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย 5 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 การศึกษาบริบทของวิสาหกิจชุมชน
- ตอนที่ 3 การศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดทำบัญชีครัวเรือนในชีวิตประจำวันภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม
- ตอนที่ 4 การศึกษาทัศนคติ ปัญหา และอุปสรรค ของการประยุกต์ใช้การบัญชีครัวเรือนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม
- ตอนที่ 5 การศึกษาแนวทางการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

จากแบบการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured) และได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ต้องเป็นผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง หรือ เป็นผู้นำกลุ่มที่มีส่วนร่วม และมีความรู้เกี่ยวกับพื้นที่บริเวณชุมชนวิสาหกิจในจังหวัดมหาสารคามเป็นอย่างดี ได้แก่ ตัวแทนสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 13 อำเภอๆ ละ 1 คน รวมทั้งหมด 13 คน เพื่อที่จะหาแนวทางในการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

1.2 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) คือ วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยการเก็บรวบรวมจากการใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) แบบเลือกตอบ (Check-List) ซึ่งครอบคลุมประเด็นที่ต้องการศึกษา 6 ตอน ดังต่อไปนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม
- ตอนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน
- ตอนที่ 4 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ตอนที่ 5 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษากระบวนการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี
- ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม โดยแบบสอบถามที่ใช้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545) จำนวน 285 ฉบับ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

วิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 997 แห่ง (กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2560: เว็บไซต์)

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 997 คน (กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2560: เว็บไซต์)

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคามที่ได้รับอนุมัติการจดทะเบียนประเภทธุรกิจ จำนวน 285 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตร Taro Yamane (Yamane Taro. 1973 : 727) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 5% ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{จากสูตร} &= \frac{N}{1+ N(e)^2} \\
 &= \frac{997}{1+ 997(0.05)^2} \\
 &= \frac{997}{1+2.4925} \\
 &= 285 \text{ คน}
 \end{aligned}$$

เมื่อ n = ขนาดตัวอย่าง
 N = ขนาดประชากร
 e = ค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง (0.05)

ดังนั้น จึงได้ขนาดตัวอย่างที่เหมาะสม คือ 285 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยมีการกระจายตามสัดส่วนของอำเภอต่างๆ จำนวน 13 อำเภอของจังหวัดมหาสารคาม ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 แบ่งเขตพื้นที่สุ่มตัวอย่างตามอำเภอต่างๆ จำนวน 13 อำเภอของจังหวัดมหาสารคาม

ขั้นตอนที่ 2 จัดกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน โดยการหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอ โดยใช้สูตร

$$\frac{\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่าง} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละอำเภอ}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

ตารางที่ 1.1 จำนวนสัดส่วนอำเภอที่อยู่ในจังหวัดมหาสารคาม (รายงานสรุปประเภทกิจการของที่
อนุมัติการจดทะเบียนแล้ว จำแนกตามพื้นที่ระดับจังหวัด (มหาสารคาม)

ลำดับที่	อำเภอ	จำนวนประชากร (N)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (n)
1	กันทรวิชัย	59	17
2	กุฉินารายณ์	159	45
3	แกดำ	44	13
4	โกสุมพิสัย	17	5
5	ชื่นชม	126	36
6	เขียงยืน	20	6
7	นาเชือก	52	15
8	นาคูน	87	25
9	บรบือ	25	7
10	พยัคฆภูมิพิสัย	131	37
11	เมืองมหาสารคาม	31	9
12	ยางสีสุราช	80	23
13	วาปีปทุม	166	47
	รวม	997	285

หมายเหตุ ข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2561 ถึง วันที่ 31 ธันวาคม 2561

4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ตัวแปรอิสระ คือ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ แนวคิดการบัญชีครัวเรือน และแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

4.1.1 แนวคิดการบัญชีครัวเรือน ประกอบด้วย 4 ด้าน โดยประยุกต์แนวคิดจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2553) ได้แก่

- 4.1.1.1 เกณฑ์รายรับ (Revenue Basic)
- 4.1.1.2 เกณฑ์รายจ่าย (Expenditure Basic)
- 4.1.1.3 เกณฑ์การคำนวณต้นทุน (Cost Basic)
- 4.1.1.4 การออมเงิน (Saving Basic)

4.1.2 แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 4 ด้าน โดยประยุกต์แนวคิดจากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2550 : 13-19) ได้แก่

- 4.1.2.1 ด้านความพอประมาณ (Sufficient)
- 4.1.2.2 ด้านความมีเหตุผล (Reasonableness)
- 4.1.2.3 ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (Self-Immunity)
- 4.1.2.4 ด้านความรู้คู่คุณธรรม (Moral Reasoning)

4.2 ตัวแปรตาม คือ ภูมิปัญญาทางทางบัญชี ประกอบด้วย 4 ด้าน โดยประยุกต์จากแนวคิดของสุภัทรรุทพร ทวีจันทร์ (2556 : 12) ได้แก่

- 4.2.1 ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ (Knowledge Recognition)
- 4.2.2 ด้านการปฏิบัติในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน (Skill Practice)
- 4.2.3 ด้านทักษะการคิดหลักบัญชี (Thinking System)
- 4.2.4 ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (Knowledge Implementation)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แนวคิดการบัญชีครัวเรือน หมายถึง หลักการ หรือวิธีการปฏิบัติในการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย เพื่อให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ทราบถึง กำไร หรือ ขาดทุนจากการประกอบกิจการของตนเองซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน โดยประยุกต์แนวคิดจาก กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2553) ได้แก่

1.1 เกณฑ์รายรับ (Revenue Basic) หมายถึง เงิน หรือสินทรัพย์ที่วัดมูลค่าได้ที่ได้รับจากการประกอบอาชีพหรือ ผลตอบแทนที่ได้รับจากการให้ผู้อื่นใช้สินทรัพย์ หรือ ผลตอบแทนจากการลงทุนในรูปแบบต่างๆ

1.2 เกณฑ์รายจ่าย (Expenditure Basic) หมายถึง การใช้จ่ายเงิน หรือสินทรัพย์ที่วัดมูลค่าได้ออกไปเพื่อให้ได้สิ่ง ตอบแทนกลับมาหรืออาจไม่ได้รับสิ่งตอบแทนกลับคืนมาในรูปของสินค้าหรือบริการ

1.3 เกณฑ์การคำนวณต้นทุน (Cost Basic) เป็นต้นทุนในการประกอบอาชีพ การผลิตสินค้าต่างๆ เช่น วัสดุดิบ ค่าแรงงาน และค่าใช้จ่ายในการผลิต

1.4 การออมเงิน (Saving Basic) หมายถึง การเก็บสะสมเงินที่เล็กน้อยที่ละน้อยให้พอกพูนขึ้นอาจจะอยู่ในรูปของ เงินเก็บ เงินฝากธนาคาร หรือพันธบัตรรัฐบาล ซึ่งจะได้รับดอกเบี้ยเป็นผลตอบแทน

2. แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ 2540 (ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง : 2550 13-19) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

2.1 ด้านความพอประมาณ (Sufficient) หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็นและเหมาะสมกับฐานะของตนเองสังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น ที่ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป และต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

2.2 ด้านความมีเหตุผล (Reasonableness) หมายถึง เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

2.3 ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (Self-Immunity) หมายถึง ความพร้อมในการรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้าน ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

2.4 ด้านความรู้คู่คุณธรรม (Moral Reasoning) หมายถึง ความรอบรู้เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อย่างรอบด้าน และสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันด้วยความรอบคอบ มีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต และใช้สติปัญญาในการเชื่อมโยงกับการวางแผนการดำเนินชีวิต

3. ภูมิปัญญาทางทฤษฎี หมายถึง การบูรณาการเกี่ยวกับการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ ทักษะปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชีรายรับรายจ่ายบัญชีครัวเรือน ทักษะการคิดหลักบัญชี และการใช้ในชีวิตประจำวัน โดยประยุกต์แนวคิดจากสุภัทธรศ ทวีจันทร์ (2556 : 12) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

3.1 การรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ (Knowledge Recognition) หมายถึง การมีจุดมุ่งหมายในอนาคตที่เป็นภาพเดียวกัน มีการรับรู้ ความเข้าใจและเป้าหมายในทิศทางเดียวกัน เพื่อกระบวนการขับเคลื่อนที่เกิดประโยชน์สูงสุด

3.2 ทักษะปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน (Skill Practice) หมายถึง ความสามารถด้านการจัดบันทึก รายละเอียดจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันได้อย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน

3.3 ทักษะการคิดหลักบัญชี (Thinking System) หมายถึง ความสามารถในการคิดและปฏิบัติโดยยึดหลักการ ระบบทางบัญชีที่ถูกต้อง เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมและเป็นไปตามกระบวนการที่ชัดเจน ถูกต้อง

3.4 การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (Knowledge Implementation) หมายถึง ความสามารถในการนำองค์ความรู้ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือนไปบูรณาการและประกอบการวางแผนการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. วิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม หมายถึง สมาชิกวิสาหกิจชุมชนในแต่ละแห่ง ในเขตอำเภอทั้ง 13 แห่งของจังหวัดมหาสารคาม

BAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงการปรับใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้นำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับสังคมและภูมิลำเนาต่าง ๆ ให้เกิดการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตให้เป็นที่ยอมรับ รวมถึงกลุ่มวิสาหกิจจังหวัดมหาสารคามสามารถที่จะจัดทำ ติดตามและสามารถคำนวณรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือนได้

2. สามารถใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ถึงสาเหตุและกำหนดแนวทางการดำเนินชีวิตการพัฒนาองค์ความรู้ และสามารถบริหารจัดการแก้ไขปัญหาหนี้สินต่อคุณภาพชีวิตที่ดีได้อย่างยั่งยืน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามในครั้งนี้ เพื่อให้การวิจัยมีความสมบูรณ์และได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ คณะผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อนำมาประกอบแนวคิดในการวิจัยตามลำดับดังต่อไปนี้

1. แนวคิด และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน และภูมิปัญญาทางบัญชี
3. บริบทของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ
5. กรอบแนวคิดของการวิจัย

1. แนวคิด และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.1 แนวคิด และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จุดเริ่มต้นแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เป็นผลมาจากการใช้แนวทางการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย ซึ่งได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก่สังคมไทยอย่างมากในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม สังคมและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งกระบวนการของความเปลี่ยนแปลงมีความสลับซับซ้อนจนยากที่จะอธิบายในเชิงสาเหตุและผลลัพธ์ได้ เพราะการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดต่างเป็นปัจจัย ที่เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน สำหรับผลของการพัฒนาในด้านบวกนั้น ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของอัตราการเจริญเติบโต ทางเศรษฐกิจ ความเจริญทางวัตถุ และสาธารณูปโภคต่างๆ ระบบสื่อสารที่ทันสมัย หรือการขยายปริมาณและ กระจายการศึกษาอย่างทั่วถึงมากขึ้น แต่ผลด้านบวกเหล่านี้ส่วนใหญ่กระจายไปถึงคนในชนบท หรือผู้ด้อยโอกาสในสังคมน้อย แต่ว่ากระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้เกิดผลลบติดตามมาด้วย เช่น การขยายตัวของรัฐเข้าไปในชนบท ได้ส่งผลให้ชนบทเกิดความอ่อนแอในหลายด้านทั้งการต้องพึ่งพิงตลาดและพ่อค้าคนกลางในการสั่งซื้อสินค้า ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ระบบความสัมพันธ์แบบเครือญาติ และการรวมกลุ่มตามประเพณี เพื่อการจัดการทรัพยากรที่เคยมีอยู่แต่เดิมแตกสลายลง ภูมิความรู้ที่เคยใช้แก้ปัญหาและสั่งสมปรับเปลี่ยนกันมาถูกกลืนเลือนและเริ่มสูญหายไป สิ่งสำคัญ ก็คือ ความพอเพียงในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่ทำให้คนไทยสามารถ พึ่งตนเอง และดำเนินชีวิตไปได้อย่างมีศักดิ์ศรีภายใต้อำนาจและความมีอิสระในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเอง ความสามารถในการควบคุมและจัดการเพื่อให้ตนเองได้รับการสนองตอบต่อความต้องการต่างๆ รวมทั้ง ความสามารถในการ

การจัดการปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง ซึ่งทั้งหมดนี้ถือว่าเป็นศักยภาพพื้นฐานที่คนไทยและสังคมไทย เคยมีอยู่แต่เดิม ต้องถูกกระทบกระเทือน ซึ่งวิกฤตเศรษฐกิจจากปัญหาฟองสบู่และปัญหาความ อ่อนแอของชนบท รวมทั้งปัญหาอื่นๆ ที่เกิดขึ้น ล้วนแต่เป็นข้อพิสูจน์และยืนยันปรากฏการณ์นี้ได้เป็น อย่างดี (นัฐกานต์ ทพิยโสถถ. 2557 : 946-947)

ประเทศไทยในปัจจุบัน ให้ความสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาที่เป็นตัวของตัวเองมากขึ้น โดยแนวคิดในการพัฒนาที่จะเป็นทางเลือกใหม่ ซึ่งช่วยให้สังคมไทยสามารถปรับตัวให้อยู่รอดและ ดำเนินชีวิตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน นั่นคือ การนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เข้ามาปรับใช้ ชุมชนและภาครัฐตลอดจนภาคเอกชน เล็งเห็นบทบาทสำคัญของการพัฒนาดังกล่าวจึงได้นำเอา แนวคิดการพัฒนาเชิงปรัชญาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9 ไปกำหนดนโยบาย-เพื่อ พัฒนาประเทศต่อไป และให้หลุดพ้นจากห้วงของภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ โดยเศรษฐกิจพอเพียง คือ สิ่งสำคัญที่ถือว่า เป็นปรัชญาที่ชี้แนวทางในการดำรงอยู่ และการปฏิบัติงานของประชาชนทุกระดับ ได้แก่ ระดับครอบครัว ระดับชุมชน และระดับของรัฐ ทั้งการพัฒนาและบริหารประเทศแบบสาย กลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ ฉะนั้น ความพอเพียง จึงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีภูมิคุ้มกันในตัวดี นอกจากนั้น การเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความ ระมัดระวัง ในการนำวิธีการต่างๆ มาใช้วางแผนและดำเนินการของทุกขั้นตอน ในขณะเดียวกัน ต้อง เสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติทุกระดับ ให้มีจิตสำนึกเรื่องคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และมีความรอบรู้ ความอดทน ความเพียรมีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลซึ่งพร้อมต่อการ รองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งทางด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และ วัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (สมพร เทพสิทธา. 2548 : 7) จะเห็นได้ว่า เศรษฐกิจ พอเพียง แปลว่า Sufficiency Economy คำว่า Sufficiency Economy นี้ไม่มีในตำราเศรษฐกิจ เนื่องจากเป็นทฤษฎีใหม่ Sufficiency Economy คือ การเกิดความคิดแปลกใหม่ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญสนใจ โดยที่เราสามารถนำไปปรับปรุง หรือนำเอาหลักการนั้นไปปรับใช้ เพื่อให้เศรษฐกิจของประเทศและ โลกของได้มีการพัฒนาได้ดียิ่งขึ้น

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2540 : เรียบไซต์)

.....ความจริงเคยพูดเสมอในที่ประชุมอย่างนี้ว่า การที่จะเป็นเช่นนั้น มันไม่สำคัญ สำคัญที่เราพออยู่พอกิน และมีเศรษฐกิจการเป็นอยู่แบบ พอมีพอกิน แบบพอมีพอกินหมายความว่าอุ้มชูตัวเองได้ให้มีพอกเพียงพอเพียงกับตัวเอง อันนี้เคยบอกไว้ ความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่าทุกครอบครัว จะต้องผลิตอาหารของตัวเอง จะต้องทอผ้าใส่ให้ตัวเอง สำหรับครอบครัว อย่างนั้น มันเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอจะต้องมีความพอเพียงพอสมควร บาง สิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการก็ขายได้ แต่ในที่ไม่ห่างไกลเท่าไร ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมาก

อย่างนี้นักเศรษฐกิจต่าง ๆ ก็มาบอกว่าล้าสมัย จริงอาจจะล้าสมัย
 เพราะว่าคนอื่นเขาก็ต้องมีการเศรษฐกิจที่ต้องมีการแลกเปลี่ยน เรียกว่าเป็น
 เศรษฐกิจการค้า ไม่ใช่เศรษฐกิจความพอเพียงรู้สึกไม่หรรษาแต่ประเทศไทย
 เป็นประเทศที่มีบุญอยู่ว่าการผลิตที่พอเพียงทำได้.....

พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม 2541 (สำนักงาน
 คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2541 : เว็บไซต์)

“...ให้พอเพียงนี้ก็หมายความว่า
 มีกินมีอยู่ ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่หรรษาก็ได้แต่ว่าพอ.
 แม้บางอย่างอาจจะดูฟุ่มเฟือย แต่ถ้าทำให้มีความสุข
 ถ้าทำได้ก็สมควรที่จะทำ สมควรที่จะปฏิบัติ.
 อันนี้ก็ความหมายอีกอย่างของเศรษฐกิจ
 หรือระบบพอเพียง...พอเพียงนี้อาจจะมีมาก
 อาจจะมีของหรรษาก็ได้แต่ว่าต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น.
 ต้องให้พอประมาณตามอัตภาพ
 พุดจาก็พอเพียง ทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติตนก็พอเพียง...”

1.2 ประวัติความเป็นมาของเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ (2548 : 5-6) ได้กล่าวถึง ความเป็นมาของเศรษฐกิจพอเพียง ไว้ดังนี้ ตลอดเวลากว่าครึ่งศตวรรษ นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวขึ้นเถลิงราชสมบัติบรมราชาภิเษกภายใต้ฉัตรเศวตฉัตร ซึ่งได้พระราชทานพระปฐมราชโองการ “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” พระองค์ได้ทรงทุ่มเท พระวรกาย และพระสติปัญญา รวมทุกขรรวมสุขกับพสกนิกรของพระองค์ และบำเพ็ญพระราชกรณียกิจในด้านต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงประโยชน์สุขของพสกนิกรเป็นที่ตั้ง โดยใช้หลักคุณธรรมและความรู้ความเข้าใจทางหลักวิชา ความชำนาญและประสบการณ์เกี่ยวกับวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับ ภูมิสังคมของแต่ละพื้นที่ เป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาจากพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระองค์ นับตั้งแต่ ปี 2517 เป็นต้นมาจะพบว่า พระองค์ท่านได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาบนหลักแนวคิดพึ่งตนเอง เพื่อให้ เกิดความพอมีพอกินพอมีพอใช้ ของคนส่วนใหญ่โดยใช้หลักความพอประมาณ การคำนึงถึง ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวและทรงเตือนสติชาวประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาท ตระหนักถึงการพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอนที่ต้องตามหลักวิชา และการมีคุณธรรมเป็นกรอบ ในการปฏิบัติ และการดำรงชีวิต ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นที่รู้จักกันดีภายใต้ชื่อว่า “เศรษฐกิจพอเพียง”

1.3 ความหมายของแนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาคือหลักการที่ชี้แนะแนวทางในการดำรงอยู่และเราสามารถปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องตามควร มุ่งเน้นการอยู่รอดจากวิกฤตที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สร้างตนให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างมั่นคงและยั่งยืน อย่างไรก็ตาม ได้มีนักวิชาการได้ให้นิยามของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้หลากหลายมุมมองที่แตกต่างกัน ดังนี้ คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2549 : 5) ได้ให้ความหมายของแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ว่าการดำรงชีวิตภายใต้หลักปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 จะช่วยให้ แนวทางการแก้ไขการดำเนินชีวิต เพื่อให้รอดพ้นวิกฤต และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ตลอดจนความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้

สุภัทธร ทวีจันทร์ (2556 : 5) ได้ให้ความหมายของแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ว่าหมายถึง แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ที่ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ หลักการพอประมาณ (Efficiency Approach) หลักการมีเหตุผล (Reasoning Approach) แนวคิดภูมิคุ้มกัน (Immune Concept) และแนวคิดความรู้คู่คุณธรรม (Moral Reasoning Concept)

สุเมธ ตันติเวชกุล (2544 : 284-291) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงหมายถึง เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตนเองอยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน โดยต้องสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจของตนเองให้เสียก่อน คือ ตั้งตัวให้มีความพอมีพอใช้ ไม่ใช่มุ่งหวังแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่ เพียงอย่างเดียว เพราะผู้มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเอง ย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นไปตามลำดับต่อไป โดยสรุป คือการหันกลับมายึดทางสายกลางในการดำรงชีวิตโดยใช้หลักการพึ่งตนเอง ได้แก่ พึ่งตนเองทางจิตใจ คนที่สมบูรณ์พร้อม ต้อง มีจิตใจที่เข้มแข็ง มีจิตสำนึกว่าตนนั้นสามารถพึ่งตนเองได้ ดังนั้นจึงควรที่จะสร้างพลังผลักดันให้มีภาวะจิตใจอีกเข็มต่อสู้ชีวิตด้วยความสุจริต แม้อาจจะไม่ประสบความสำเร็จบ้างก็ตาม ไม่ควรท้อแท้ ให้พยายามต่อไป

1) พึ่งตนเองทางสังคม ควรเสริมสร้างให้แต่ละชุมชนในท้องถิ่นได้ร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูล นำความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอดและเผยแพร่ให้ได้รับประโยชน์ซึ่งกันและกัน

2) พึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ คือการส่งเสริมให้มีการนำเอาศักยภาพของผู้นั้นในท้องถิ่นสะอาดแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติหรือวัสดุในท้องถิ่นที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาประเทศได้อย่างดียิ่ง สิ่งดีคือการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา ท้องถิ่น ซึ่งมีมากมายในประเทศ

3) พึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี ควรส่งเสริมให้มีการศึกษา ทดลอง ทดสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศและสังคมไทย และสิ่งสำคัญสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม

4) พึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ หมายถึง สามารถอยู่ได้ด้วยตนเองในระดับเบื้องต้น กล่าวคือ แม้มันไม่มีเงินก็มีข้าว ปลา ผัก ผลไม้ ในท้องถิ่นของตนเอง เพื่อการยังชีพ และสามารถ นำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในระดับภาคต่อไปได้

ประเวศ วะสี (2542 : 4-7) กล่าวถึง เศรษฐกิจพอเพียงแห่งการพึ่งตนเองว่า การพึ่งตนเองได้ คือความเข้มแข็ง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องสร้างความเข้มแข็งจากฐานล่าง กล่าวคือ เป็น เศรษฐกิจวัฒนธรรมเพราะจุดแข็งที่สุดของเรา คือ วัฒนธรรมไทย โดยที่วัฒนธรรมหมายถึง วิถีทางการ ดำรงชีวิตทั้งหมด จึงรวมความเชื่อ ระบุคุณค่า การอาชีพ การกิน การอยู่ การแต่งกาย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ และวิธีการแก้ไขปัญหา การดำรงรักษา คุณภาพหรือการแพทย์ พื้นบ้าน การสร้างความเข้มแข็งจำเป็นต้องมีเศรษฐกิจบูรณาการหรือเป็นองค์รวม คือเป็นเศรษฐกิจแห่งการพึ่งตนเองและความเข้มแข็ง มีความเชื่อมโยงระหว่างเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและการเมือง พร้อมกันไปในตัว เศรษฐกิจแบบนี้จะทำให้เกิดความเป็นกลับมา ครอบคลุม อบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง มีการอนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรม พร้อมๆ กับความเข้มแข็งทาง เศรษฐกิจ และการพัฒนาจิตใจ เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง พอเพียงในอย่างน้อย 7 ประการ คือ

- 1) พอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว ไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทอดทิ้งกัน
- 2) จิตใจพอเพียง ทำให้รัก และเอื้ออาทรคนอื่นได้ คนที่ไม่พอจะรักคนอื่นไม่เป็นและทำลายมาก
- 3) สิ่งแวดล้อมพอเพียง การอนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อม ทำให้ยังชีพและทำมาหากินได้ เช่น การทำเกษตรผสมผสาน เป็นต้น
- 4) ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง การรวมตัวกันเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง จึงทำให้สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาความยากจน ปรี้อปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น
- 5) ปัญญาพอเพียง มีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ และปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง
- 6) อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมธรรมพอเพียง วัฒนธรรม หมายถึง วิถีชีวิตของกลุ่มชนที่สัมพันธ์อยู่กับสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย ดังนั้นเศรษฐกิจพอเพียงจึงควรสัมพันธ์และเติบโตขึ้นจากฐานวัฒนธรรมจึง
- 7) จะมีความมั่นคงพอเพียง จึงจะทำให้สุขภาพจิตดี เมื่อทุกอย่างพอเพียงเกิดความสมดุล (Equilibrium) ความสมดุล คือ ความเป็นปกติ และยั่งยืน ซึ่งเราอาจกล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงในชื่ออื่นๆ เช่น เศรษฐกิจพื้นฐาน เศรษฐกิจสมดุล เศรษฐกิจบูรณาการ เศรษฐกิจศีลธรรม เป็นต้น นี้คือเศรษฐกิจทางสายกลางหรือเศรษฐกิจแบบมัชฌิมาปฏิปทา เพราะเชื่อมโยงทุก เรื่องเข้ามาด้วยกัน ทั้งเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม คำว่าเศรษฐกิจ เป็นคำที่มี ความหมายที่ดีที่หมายถึง ความเจริญที่เชื่อมโยงภายใน สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกัน

สุนทร กุลวัฒนารพงศ์ (2544: 55-57) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงหรือระบบเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองได้ ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ นั้นอาจมองได้ใน 2 ลักษณะ ใหญ่ๆ คือ

1) เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความสามารถของชุมชน เมือง รัฐ ประเทศ หรือ ภูมิภาคหนึ่งๆ ในการผลิตสินค้า และบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงสังคมนั้นๆ ได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยต่างๆ ที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของ

2) เศรษฐกิจพอเพียงระดับบุคคล คือ ความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างไม่ต้องร่อนมีความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะ ตามอัพภาพ ที่สำคัญไม่หลงไหลไปตามกระแสของวัตถุนิยมมีอิสรภาพ เสรีภาพ ไม่พันธนาการอยู่กับสิ่งใด

นิติ เอียวศรีวงศ์ (2544 : 3-17) ได้ให้ความหมาย เศรษฐกิจพอเพียง สรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง วัฒนธรรมหรือระบบความสัมพันธ์ทางสังคม โดยมีเป้าหมาย คือ ความมั่นคงใน ปัจจัย 4 และความยั่งยืนของระบบนิเวศและวิถีชีวิต ประกอบด้วยหลัก 4 ประการ คือ

1) อุดมการณ์ คือ การสร้างความตระหนักในคุณค่าความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และมนุษย์กับธรรมชาติ ด้วยการให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เน้นหลักความเสมอภาคและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

2) โลกทัศน์ คือ การมองโลกในลักษณะที่เป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน และสามารถพึ่งพาตนเองได้

3) ความสัมพันธ์ทางสังคม คือ ความสัมพันธ์ของชุมชนแบบดั้งเดิม ในลักษณะของระบบเครือญาติและระบบอุปถัมภ์ โดยสมาชิกสามารถติดต่อสัมพันธ์กันได้โดยตรง

4) ค่านิยม คือ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความไว้วางใจกัน การให้ความเคารพต่อส่วนรวม

ไสว บุญมา (2543 : 19-20) กล่าวถึง เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การใช้ทรัพยากรที่มี จำกัดในการผลิตเพื่อบริโภคเองบ้าง และเพื่อแลกเปลี่ยนบ้างตามความเหมาะสม โดยมีจุดมุ่งหมาย เบื้องต้น คือ ให้สามารถมีสิ่งต่างๆ เพียงพอสนองความต้องการเบื้องต้น หรือปัจจัย 4 ในการดำเนิน ชีวิต ธรรมการศาสนา (2549 : 15) ได้ในนิยามของเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักพระพุทธศาสนา หมายถึง การดำรงชีวิตที่เรียบง่าย ประหยัด ไม่ฟุ้งเฟ้อ ยึดถือทางสายกลาง รู้จักพอ พอดี พอประมาณ และพอใจ มีความเมตตาเอื้ออาทรต่อกัน ไม่เบียดเบียนกัน ไม่เอาเปรียบกัน ไม่มุ่งร้ายทำลายกัน ประกอบสัมมาอาชีพด้วยความขยันหมั่นเพียร สามารถพึ่งตนเองได้ ไม่เดือดร้อน ไม่ตก เป็นทาสอบายมุข วัตถุนิยม และบริโภคนิยม ดำเนินชีวิตในความพอดี มีชีวิตใหม่คือ หวนกลับมาใช้วิถี ชีวิตไทยในการสร้างรากฐานหรือพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจทั้งหมด

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (2547 : 1) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตนเองได้ ให้ความพอเพียงกับตนเอง อยู่ได้โดยไม่เดือดร้อน โดยต้องสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน คือ ตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ ไม่ใช่มุ่งหวังแต่จะทุ่มเทสร้างความสำเร็จ ยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้ที่มีและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเอง ย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้า และฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นไปตามลำดับต่อไปได้

โสภณ สุภาพงษ์ (2547 : 70) ได้กล่าวถึง ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง ว่า เศรษฐกิจพอเพียง คือ การพึ่งพาตนเอง การที่คนเราสามารถเลี้ยงชีพด้วยการพึ่งตนเองจากสิ่งที่ตัวเองมีพอเพียง แล้ว โดยมีการเติบโตอย่างพอเหมาะ

สรุปได้ว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ หลักปรัชญาในการดำเนินชีวิตที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานแก่พสกนิกรชาวไทย ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบและคุณธรรม ประกอบการวางแผนการตัดสินใจและการกระทำ เพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงจากโลกภายนอก รวมทั้งทำให้เกิดการพัฒนาอย่างสมดุล และ ยั่งยืน

1.4 องค์ประกอบของแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

หลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ถือเป็นการพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรมที่ประกอบในการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำ โดยมีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน ดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2547: 14 – 17) ดังนี้

1.4.1) กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นมุมมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤติ เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

1.4.2) คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

1.4.3) คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อมๆ กัน ดังนี้

1.4.3.1) ด้านความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นๆ เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

1.4.3.2) ด้านความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะ เกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

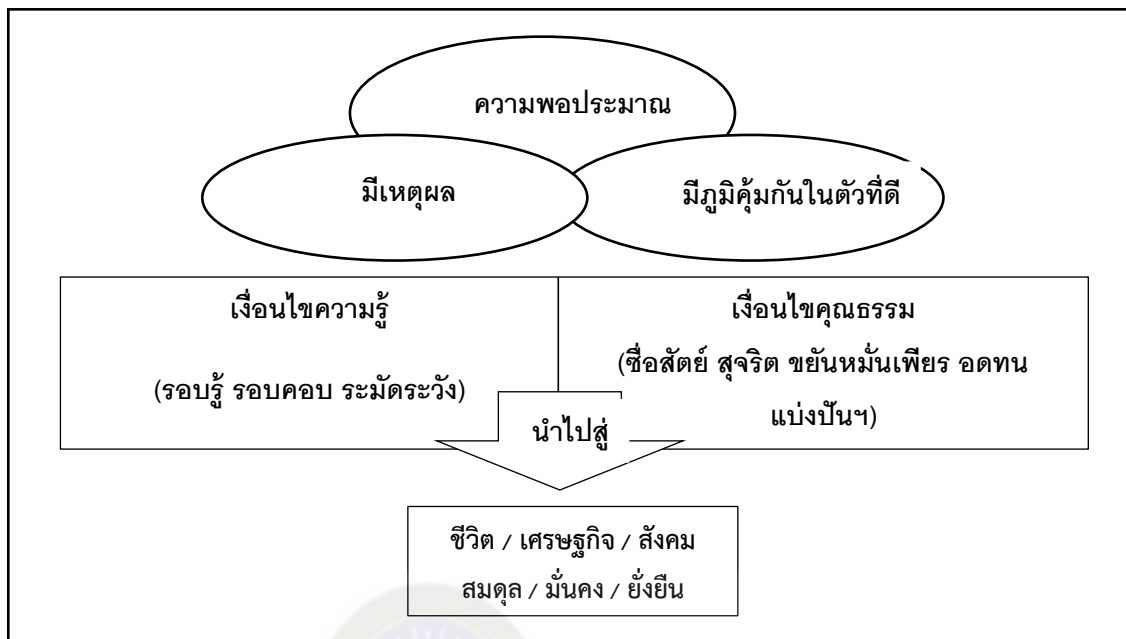
1.4.3.3) ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะ เกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

1.4.4) เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

1.4.3.4) เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

1.4.3.5) เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเพียร มีความอดทน มีความพอเพียง ใช้สติปัญญาในการ ดำเนินชีวิต ไม่โลภ และไม่ทะนง

1.4.5) แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้ และเทคโนโลยี

ภาพที่ 2.1 สรุปปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ที่มา: (สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์. 2548 : 4)

จากภาพที่ 2.1 เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะ การพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ โดยความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็น ที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการ ทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะ เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. 2549)

1.5 แนวทางการขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ปัจจุบันเศรษฐกิจพอเพียงสามารถขับเคลื่อนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบ่มเน้นการสร้างกระแสสังคมให้นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เป็นแนวทาง หรือ กรอบความคิด หรือส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของคนไทยทุกคน ผ่านการสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง ให้ประชาชนทุกคน สามารถนำหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

อย่างเหมาะสม นอกจากนั้น สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2548 : 15-18) ได้กำหนดแนวทางหรือยุทธวิธีในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้เป็นขั้นตอนและชัดเจน ดังนี้

1.5.1 เชื่อมโยง กลุ่มหรือบุคคล ที่มีการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียงที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อสร้างแกนเครือข่ายขับเคลื่อน ในการสานต่อองค์ความรู้ และรวมพลังเครือข่ายในการดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยการเชื่อมโยงเครือข่ายนี้ จะนำไปสู่การสร้างกระแสเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มย่อยๆ ที่มีความหลากหลาย ซึ่งจะก่อให้เกิดการสร้างพื้นฐานการขับเคลื่อนต่อไป

1.5.2 รวมมือระหว่างแกนเครือข่าย โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ อย่างมีส่วนร่วมเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการสร้างบทเรียน จากกิจกรรมตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม (Show Cases หรือ Best Practices) ในสาขาต่างๆ ได้แก่ การเกษตร อุตสาหกรรม บริการตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน ธุรกิจขนาดจิ๋ว เล็ก กลาง ใหญ่ ทั้งที่ประสบความสำเร็จ และล้มเหลว โดยชี้ให้เห็นถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความพอเพียงหรือไม่พอเพียง ทั้งนี้ ตัวอย่างที่เป็น รูปธรรมและหลากหลาย จะเป็นเครื่องมือที่มีพลังในการสื่อความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงใน สังคม

1.5.3 พัฒนาแนวคิดให้ชัดเจน โดยการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาที่มีหลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญานำทาง เพื่อนำไปสู่การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงมากยิ่งขึ้น และนำเสนอเป็นทางเลือกหนึ่งของแนวทางการพัฒนา

1.5.4 สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง โดยสร้างและเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วน ได้มีประสบการณ์ที่จะผ่านกระบวนการไตรตรอง และเรียนรู้จากการปฏิบัติ เพื่อตระหนักถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้เป็นกรอบแนวคิดและพื้นฐานในการดำเนินชีวิตควบคู่ไปกับการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งจะนำไปสู่พลังศรัทธาและฉันทามติเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในสังคม

1.5.5 สร้างสื่อเพื่อการเปลี่ยนแปลง (Communication for Change) ที่มีพลัง จากการประมวลความรู้และบทเรียนต่างๆ เพื่อประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไป มีความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้อง และเกิดความสนใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นการสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในกลุ่มเป้าหมาย

1.5.6 ขยายผลในภาคส่วนต่างๆ ในหลายมิติ ให้เกิดพลังเครือข่ายที่มีแรงมากเพียงพอ (Momentum) ที่จะทำให้กระแสเศรษฐกิจพอเพียงขยายไปเรื่อยๆ ในวงกว้างอย่างเป็นธรรมชาติ จนเกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนทั่วไป ได้เรียนรู้ถึงแนวทาง วิธีการ และเงื่อนไข ในการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติให้เกิด ประโยชน์สุขแก่ตนและสังคม

1.5.7 เกิดผลลัพธ์จากการขับเคลื่อน คือ ประชาชนในแต่ละพื้นที่และภาคส่วนปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการดำเนินชีวิต โดยน้อมเอาเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้เป็นปรัชญา ในการดำเนินชีวิต และทำให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ในกลุ่มสาขาอาชีพ และพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ จนสามารถนำไปสู่การปรับเปลี่ยนระบบและโครงสร้างของสังคม และยึดหลักการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียงในที่สุด

สำหรับวิธีการขับเคลื่อนนั้น จำเป็นต้องสร้างขบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง โดยมุ่งประสานพลังในลักษณะพันธมิตรแห่งความร่วมมือและเน้นการเสริมพลังทางบวก โดยการถ่ายทอดเครือข่ายใหม่มีประสิทธิภาพ มีพลังในการขับเคลื่อน โดยเริ่มจากการ มองภาพการ ดำเนินการอย่างเป็นองค์รวมก่อนแล้ว จึงกำหนดแนวทางและการดำเนินงานในแต่ละด้าน เพื่อให้ เกิดความเชื่อมโยงและเสริมพลังในการขับเคลื่อน ให้ประชาชนทุกระดับตั้งแต่ ระดับรากหญ้าถึง ระดับมหภาค ได้นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้อย่างจริงจัง

1.6 การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต

ในชีวิตประจำวันของคนโดยทั่วไปนั้น การดำเนินชีวิตรวมกับผู้อื่น ซึ่งต้องอาศัยการ พึ่งพาตนเองเป็นพื้นฐาน การมีเหตุผลจะช่วยให้การตัดสินใจ ตลอดจน การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้ ตนเองนั้น จะสามารถรับการเปลี่ยนแปลง หรือความเสี่ยงได้ โดยการใฝ่รู้ต่อเนื่อง และใช้ความรู้ อย่างรอบคอบ ระมัดระวัง ซื่อสัตย์ รู้จักพอ ขยันหมั่นเพียร ไม่เบียดเบียน รู้จักแบ่งปัน และช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน จำเป็นที่จะต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองและกับผู้อื่น การแลกเปลี่ยนข้อคิด เห็น ประสบการณ์รวมกัน จะทำให้ตระหนักถึงประโยชน์และความสุขที่จะได้รับจากการนำหลัก เศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ และเกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ และนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต มี จิตสำนึกและตระหนักถึงความสุขที่เกิดจากความพอใจในการใช้ชีวิตอย่างพอดี และรู้จักระดับความ พอเพียง ซึ่งนำไปสู่การประกอบสัมมาชีพเลี้ยงตนเองอย่างถูกต้อง ไม่ให้อดอยาก มีความพอเพียงและ คิดเผื่อแผ่แบ่งปันให้กับคนอื่นๆ ในชุมชนหรือองค์กร และสังคมได้ อย่างไรก็ตาม ระดับความพอเพียง ของแต่ละคนอาจไม่เท่ากัน หรือความพอเพียง ของคนๆ เดียวกันแต่ต่างเวลา ก็อาจเปลี่ยนแปลงไปได้ แลแต่เงื่อนไขภายในและภายนอก ตลอดจนสภาวะแวดล้อมที่มีผลต่อคำว่า ความพอเพียง (กันตยา มานุกุล. 2550 : 60)

ดังนั้น การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำรินั้น แบ่งออก เป็น 2 ระดับ คือ เศรษฐกิจพอเพียงระดับบุคคลทั่วไป และระดับเกษตรกร (มหาวิทยาลัยแม่โจ้. 2548 : เว็ไซต์) อธิบายได้ ดังนี้

1.6.1 เศรษฐกิจพอเพียงระดับบุคคลทั่วไป เป็นความสามารถในการดำรงชีวิต อย่างไม่เดือดร้อน มีความเป็นอยู่อย่างพอประมาณตามฐานะตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงไหลไป ตามกระแสวัตถุนิยม มีอิสรภาพในการประกอบอาชีพ เดินทางสายกลาง ทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับ ตนเอง และสามารถพึ่งตนเองได้

1.6.2 เศรษฐกิจพอเพียงระดับเกษตรกร เป็นเศรษฐกิจเพื่อการเกษตรที่เน้นการ พึ่งพาตนเอง เกษตรกรจะใช้ความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการที่ดิน โดยเฉพาะแหล่งน้ำ และ กิจกรรมการเกษตรได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ และ ความต้องการของเกษตรกรเอง ดวยการนำเรื่องทฤษฎีใหม่ขั้นที่หนึ่ง คือ ฐานการผลิตความ พอเพียงมาใช้ในไรนาของตนเอง โดยเริ่ม จากการผลิต จะต้องทำในลักษณะพึ่งพาอาศัย ทรัพยากรในไรนา และทรัพยากรธรรมชาติเป็นสวน ใหญ่ ใหม่มีความหลากหลายของกิจกรรมทาง เกษตรในไรนา มีกิจกรรมเกื้อกูลกัน กิจกรรมเสริมราย

ได้ ใช้แรงงานในครอบครัวทำงานเต็มที ลดต้นทุนการผลิต ตลอดจนการผสมผสานกิจกรรมการปลูกพืชเลี้ยงสัตว์และการทำประมงใน ไรนาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนและภูมิปัญญาทางบัญชี

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน และภูมิปัญญาทางบัญชี

การที่จะดำรงชีวิตให้อยู่รอด ภายใต้สังคมปัจจุบัน แนวทางหนึ่งที่เราควรนำไปปฏิบัติก็คือ การพึ่งตนเองรู้จักความพอประมาณ ตามแนวปรัชญาของ “เศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ ทรงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับ ตัวเอง รู้จักความพอมี พอกิน พอใช้ โดยคำนึงถึงหลัก เหตุผลพร้อมกับทรงเตือนสติประชาชนไม่ให้ประมาท โดยเฉพาะการใช้จ่ายเงินอันเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิต (นัคมณ เงินมัน และคณะ. 2560 : 3) โดยจากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ในระหว่าง ปี 2550 - 2560 ครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยมากกว่าค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการยังชีพ และพบว่ารายได้และค่าใช้จ่ายตั้งแต่ปี 2550 ถึง 2560 เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ คือ รายได้เพิ่มขึ้นจาก 18,660 บาท เป็น 26,946 บาท และค่าใช้จ่ายเพิ่มจาก 14,500 บาท เป็น 21,437 บาท ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาผลต่างของรายได้และค่าใช้จ่ายในปี 2560 พบว่า รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการยังชีพ 5,509 บาท ต่อเดือน หรือ ประมาณ 1,900 บาทต่อคนขนาดของครัวเรือนเฉลี่ยเท่ากับ 2.9 คน ส่วนใหญ่ถูกนำไปใช้ในการชำระหนี้ เช่น หนี้เพื่อการซื้อบ้าน/ที่ดิน หนี้เพื่อการอุปโภคบริโภค และรายได้ส่วนที่เหลือจากการชำระหนี้ ไม่ได้ถูกใช้สอยออกไปก็มีเหลือไว้สำหรับการเก็บออม อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบหนี้สินต่อรายได้ของครัวเรือนตั้งแต่ปี 2550 ถึง 2560 พบว่า หนี้สินต่อรายได้ในปี 2560 สูงสุด คือ 6.6 เท่า และรายได้ต่ำสุดอยู่ในช่วงปี 2554 และ 2558 ซึ่งเท่ากัน คือ 5.8 เท่า โดยจากค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 21,144 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือน ในปี 2559 เพิ่มเป็น 21,437 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือน ในปี 2560 ซึ่งหมายถึง ความต้องการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคของครัวเรือนสูงขึ้น ดังนั้นประชาชนทุกคนต้องหาวิธีเพื่อแก้ไขปัญหาเพื่อให้การดำรงชีพมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น (สำนักสถิติแห่งชาติ. 2560)

การจัดทำบัญชีครัวเรือนถือเป็นแนวคิดหนึ่งที่สำคัญของรัฐบาลในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นจุดเริ่มต้นเพื่อผลักดันให้ผู้ทำบัญชีครัวเรือนเรียนรู้เลือกที่จะใช้เส้นทางชีวิตที่เหมาะสม ข้อมูลที่ได้จากการบันทึกบัญชีเป็นตัวบ่งชี้ที่ดี ปัจจุบันและอนาคต จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนชีวิตและกิจกรรมต่างๆ ในครอบครัว จะเห็นว่า การจดบันทึกบัญชี มีความสำคัญ เพราะเป็นกิจกรรมเรียนรู้อย่างหนึ่งและเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ การศึกษาการฝึกฝน เพื่อให้เกิดการปฏิบัติพัฒนาความรู้ความคิดและการปฏิบัติที่ถูกต้อง (เกศสุตา สิทธิสันติกุล. 2550)

2.2 ความหมายของการจัดทำบัญชีครัวเรือน และภูมิปัญญาทางบัญชี

สมาคมผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของประเทศสหรัฐอเมริกา (The American Institute of Certified Public Accountants : AICPA) ได้ให้ความหมายของการบัญชี (Accounting) หมายถึง ศิลปะของการจดบันทึก การจำแนกให้เป็นหมวดหมู่และการสรุปผลสิ่งสำคัญ

ในรูปตัวเงิน รายการ และเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับทางด้านการเงิน รวมทั้งการแปลความหมายของผลการปฏิบัติดังกล่าวด้วย

สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย (The Institute of Certified Accountants and Auditor of Thailand : ICAAT) ซึ่งปัจจุบันคือ สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ให้ความหมายของการบัญชี ได้ให้ความหมายของการบัญชี (Accounting) หมายถึง ศิลปะของการเก็บรวบรวม บันทึก จำแนกและทำสรุปข้อมูลอันเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจในรูปตัวเงินผลงานขั้นสุดท้ายของการบัญชีก็คือ การให้ข้อมูลทางการเงินซึ่งเป็นประโยชน์แก่บุคคลหลายฝ่าย และผู้ที่สนใจในกิจกรรมของกิจการ

King, Lembke, and Smith. (2001 : 19) ได้ให้ความหมายของการบัญชี (Accounting) หมายถึง กระบวนการระบุ การวัดมูลค่า การจำแนก เก็บรวบรวมข้อมูล สรุป และการติดต่อสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ เบื้องต้น เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจ

ไพบุลย ผจวงศ. (2547 : 2) ได้ให้ความหมายของการบัญชี (Accounting) หมายถึง ศิลปะของการจัดบันทึกรายการ หรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับการเงิน ในรูปของเงินตรา จัดหมวดหมู่ของรายการที่บันทึกไว้ สรุปผล และแสดงความหมายของผลนั้น ๆ

สมาคมนักบัญชี และผู้สอบบัญชี รับอนุญาตแห่งประเทศไทย. (2538 : 2) ได้ให้ความหมายของการบัญชี (Accounting) หมายถึง ศิลปะของการเก็บรวบรวมบันทึก จำแนก และทำสรุปข้อมูลอัน เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจในรูปของตัวเงิน ผลงานขั้นสุดท้ายของการบัญชีคือการให้ข้อมูลทางการเงิน ซึ่งเป็นประโยชน์แก่บุคคลหลายฝ่าย และผู้ที่สนใจในกิจกรรมของกิจการ

สรุปได้ว่า การบัญชี (Accounting) หมายถึง กระบวนการระบุ การวัดมูลค่า โดยการบันทึก เก็บรวบรวมข้อมูล จำแนก วัดมูลค่า และแปลความหมาย และนำผลที่ได้จากการบันทึกนั้นมาจัดทำ เป็นรายงานทางการเงิน เพื่อนำไปวิเคราะห์และแปลผล เพื่อนำข้อมูลที่ได้ออกไปใช้ประโยชน์สำหรับบุคคลภายนอก และบุคคลภายในเพื่อใช้ในการตัดสินใจ

อย่างไรก็ตาม การจัดทำบัญชีตามปกติของกิจการจะนำเอารายรับ รายจ่ายที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันของแต่ละครอบครัวมาจัดบันทึก จำแนกประเภทรายรับ รายจ่าย และคำนวณหายอดคงเหลือ โดยที่บัญชีครัวเรือน ถือเป็นเครื่องมือหนึ่ง ที่จะช่วยให้แต่ละครอบครัวที่ใช้วิถีชีวิตให้เป็นไปตามหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งครอบครัวที่มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนจะช่วยให้แก้ไขปัญหาทางการเงินของตนเอง ตลอดจนการดำเนินชีวิต และสร้างความสุขอย่างยั่งยืนได้ ซึ่งมีนักวิชาการต่างๆ ได้ให้ความหมายของการจัดทำบัญชีครัวเรือนในหลายแง่มุม โดยสรุปความหมายของการบัญชีครัวเรือนไว้ดังนี้

เขาวลัย พงศ์ผาติโรจน์ และวรศักดิ์ ทุมมานนท์ (2552 : 2) กล่าวว่า บัญชีครัวเรือน หมายถึง บัญชีที่ใช้สำหรับบันทึกรายได้และรายจ่ายที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของเราว่าในแต่ละวันเรามีรายได้เข้ามาแล้วจ่ายค่าใช้จ่ายออกไปเท่าไร

ภัทรา เรื่องสินภิญญา. (2555) ได้ให้ความหมายของการจัดทำบัญชีครัวเรือนว่าเป็นบัญชีที่ใช้สำหรับบันทึกรายได้และรายจ่าย รายได้และรายจ่ายที่บันทึกอาจเป็นรายได้และรายจ่าย

ส่วนบุคคล หรือรายได้และรายจ่ายที่เป็นต้นทุนในการผลิตของธุรกิจขนาดย่อม เพื่อที่จะทำให้ผู้ประกอบการทราบถึงผลกำไรหรือขาดทุนจากการประกอบธุรกิจนั้น

ภาวินีย์ ธนาอนวัช (2556) ได้ให้ความหมายของการทำบัญชีครัวเรือน หมายถึง การจดบันทึก ข้อมูลเกี่ยวกับเงินไขปจจัยในการดำรงชีวิตของตัวเอง และภายในครอบครัว ชุมชน รวมถึงประเทศ ข้อมูลที่ได้จากการบันทึกจะเป็นตัวบ่งชี้อดีต ปัจจุบันและอนาคตของชีวิตของตัวเอง สามารถนำข้อมูลอดีตมาบอกปัจจุบันและอนาคตได้ ข้อมูลที่ได้บันทึกไว้ จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนชีวิตและกิจกรรมต่างๆ ในชีวิต ในครอบครัวในประเทศได้หากประชาชนทุกคนจดบันทึกจะมีประโยชน์ต่อตนเองครอบครัว ชุมชน และประเทศ จะเป็นแหล่งเรียนรู้ ครอบครัวเรียนรู้ ชุมชนเรียนรู้ และประเทศเรียนรู้การเรียนรู้เป็นที่มาของปัญญา ปัญญาเป็นที่มาของความเจริญทั้งกาย สังคม ใจ และจิตวิญญาณของมนุษย์จะเห็นว่า การทำบัญชี หรือการจดบันทึกนี้สำคัญยิ่งใหญ่มาก บุคคลสำคัญในประเทศหลายท่านเป็นตัวอย่างที่ดีของการจดบันทึก เช่น ท่านพุทธทาส ในหลวง และสมเด็จพระเทพรัตนเป็นนักบันทึกทั้งสิ้น การบันทึก คือ การเขียน เมื่อมีการเขียนย่อมมีการคิด เมื่อมีการคิดย่อมก่อปัญญา แก้ไขปัญหาได้โดยใช้เหตุผลวิเคราะห์พิจารณา ได้ถูกต้อง นั่นคือ ทางเจริญของมนุษย์ อย่างไรก็ตาม การจัดทำบัญชีครัวเรือน มิได้หมายถึง การทำบัญชีหรือบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวันเท่านั้น แต่อาจหมายถึง การบันทึกข้อมูลด้านอื่นๆ ในชีวิต ในครอบครัวเป็นต้น ของเราได้ด้วย เช่น บัญชีทรัพย์สิน พันธุ์พืช พันธุ์ไม้ ในบ้านเราในชุมชนเรา บัญชีความรู้ความคิดของเรา บัญชีผู้ทรงคุณผู้รู้ในชุมชนเรา บัญชีเด็กและเยาวชนของเรา บัญชีภูมิปัญญาด้านต่างๆ ของเรา เป็นต้น

Pongwiritthon and Janjaroensuk. (2013) ได้ให้ความหมายของการจัดทำบัญชีครัวเรือน ว่าหมายถึง การจดบันทึกรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือน ช่วยทำให้ตนเองและครอบครัวทราบรายรับ-รายจ่าย หนี้สินและเงินคงเหลือในแต่ละวัน สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดลำดับความสำคัญของรายจ่าย และการวางแผนการใช้จ่ายได้ โดยสามารถแยกแยะได้เกี่ยวกับรายจ่ายที่ไม่จำเป็นออกได้

ธรรณชนก นิลมณี และคณะ. (2558 : 2-3) ได้ให้ความหมายของการทำบัญชีครัวเรือนว่าหมายถึง การจดบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวันของครัวเรือน และสามารถนำข้อมูลมาวางแผนการใช้จ่ายเงินในอนาคตได้อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดการออม การใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด คุ่มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย

สรุปได้ว่า การจัดทำบัญชีครัวเรือน หมายถึง การบันทึกบัญชีที่ไม่ได้จดบันทึกเพียงตัวเงินอย่างเดียวเท่านั้น แต่เป็นการสร้างความสมัครสมานสามัคคีกันของคนในครอบครัวให้รู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดการแบ่งปันกันในสังคม เรียนรู้ซึ่งกันและกัน ตีรับประสบการณ์ต่างๆ เพื่อนำไปจดบันทึกข้อมูลทำให้ทุกคน สามารถเข้าใจ และสามารถบริหารจัดการเงินและวางแผนการดำรงชีวิตให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ นอกจากนี้ การจัดทำบัญชีครัวเรือนจะช่วยทำให้ครอบครัวมีความสุขในการใช้ชีวิต ซึ่งยึดหลักความพอเพียง มีเหตุผล รู้จักพึ่งพาตนเอง ความพอประมาณ สภาพคล่องทางการเงิน รู้จักอดออม ทราบเกี่ยวกับแหล่งที่มาของรายรับรายจ่ายของตนเองได้อย่างชัดเจนในแต่ละวัน นำไปสู่การนำข้อมูลการใช้จ่ายมาช่วยในการวางแผนการบริหารทางการเงินสำหรับอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ความสำคัญของการจัดทำทำบัญชีครัวเรือน และภูมิปัญญาทางบัญชี

2.3.1 ความสำคัญของการจัดทำทำบัญชีครัวเรือน

การทำบัญชีครัวเรือนเป็นการจดบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวันของครัวเรือน และสามารถนำข้อมูลมาวางแผนการใช้จ่ายเงินในอนาคตได้อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดกำรออม การใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดคุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย การทำบัญชีครัวเรือนมีความสำคัญ ภาวนิย ธนาอนวัช (2556) ดังนี้

2.3.1.1 ทำให้ตนเองและครอบครัวทราบรายรับ รายจ่าย หนี้สิน และเงินคงเหลือในแต่ละวัน รายรับ หรือ รายได้ คือ เงิน หรือสินทรัพย์ที่วัดมูลค่าได้ ที่ได้รับจากการประกอบอาชีพ หรือผลตอบแทนที่ได้รับจากการให้ผู้อื่นใช้สินทรัพย์ หรือ ผลตอบแทนจากการลงทุนในรูปแบบต่างๆ เช่น รายได้จากค่าจ้างแรงงาน เงินเดือน ดอกเบี้ยรับจากเงินฝากธนาคาร หรือ จากเงินให้กู้ยืม รายได้จากการขายสินค้าหรือบริการ เป็นต้น รายจ่าย หรือ ค่าใช้จ่าย คือ เงิน หรือสินทรัพย์ที่วัดมูลค่าได้ ที่จ่ายออกไปเพื่อให้ได้สิ่งตอบแทนกลับมา สิ่งตอบแทนอาจเป็นสินค้าหรือบริการ เช่น ค่าอาหาร ค่าน้ำค่าไฟฟ้า (ค่าสาธารณูปโภค) ค่าน้ำมัน ค่าหนังสือตำรา เป็นต้น หรือรายจ่าย อาจไม่ได้รับสิ่งตอบแทนคือสินค้าหรือบริการก็ได้ เช่น เงินบริจาคเพื่อการกุศล เงินทำบุญทอดกฐิน ทอดผ้าป่า เป็นต้น หนี้สิน คือ ภาระผูกพันที่ต้องชดใช้คืนในอนาคต การชดใช้อาจจ่ายเป็นเงินหรือของ มีค่าที่ครอบครัวหรือตนเองมีอยู่ หนี้สินเป็น เงินหรือสิ่งของที่มีค่าที่ครอบครัวหรือตนเองได้รับมาจากบุคคลหรือแหล่งเงินภายนอก เช่น การกู้ยืมเงินจากเพื่อนบ้าน การกู้ยืมเงินจากกองทุนต่างๆ การซื้อสินค้าหรือบริการเป็นเงินเชื่อ การซื้อสินทรัพย์เป็นเงินผ่อนชำระ หรือการเช่าซื้อ เป็นต้น เงินคงเหลือ คือ เงินหรือทรัพย์สินที่วัดมูลค่าได้ หลังจากนำรายรับลบด้วยรายจ่ายแล้วปรากฏรายรับมากกว่ารายจ่ายจะทำให้มีเงินคงเหลือ หรือในหลักทางบัญชีเรียกว่า กำไร แต่หากหลังจากนำรายรับลบด้วยรายจ่ายแล้วปรากฏว่ารายจ่ายมากกว่ารายรับจะทำให้เงินคงเหลือติดลบหรือทางบัญชีเรียกว่าขาดทุน

2.3.1.2 นำข้อมูลการใช้จ่ายเงินภายในครอบครัว มาจัดเรียงลำดับความสำคัญของรายจ่าย และวางแผนการใช้จ่ายเงิน โดยพิจารณาแต่ละรายการในแต่ละวันมีรายจ่ายใดที่มีความสำคัญมาก และรายจ่ายใดไม่จำเป็นให้ตัดออก เพื่อให้การใช้จ่ายเงินภายในครอบครัวมีพอใช้และเหลือเก็บเพื่อการออมทรัพย์สำหรับใช้จ่ายสิ่งจำเป็นในอนาคต บัญชีครัวเรือนถือเป็นส่วนสำคัญในการปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยยึดหลัก 3 ข้อคือ **การพอประมาณ** ถ้ารู้รายรับรายจ่าย ก็จะใช้แบบพอประมาณ แต่ **มีเหตุผล** รู้ว่ารายจ่ายใดจำเป็นไม่จำเป็น และเมื่อเหลือจากใช้จ่ายก็เก็บออม นั่นคือ **ภูมิคุ้มกัน** ที่เอาไว้คุ้มกันตัวเราและครอบครัว บัญชีครัวเรือนสามารถจัดได้หมด จึงนับว่ามีประโยชน์มาก

ดังนั้น การวางแผนการใช้จ่ายเงินให้เหมาะสมระหว่างรายรับและรายจ่าย ครอบครัวต้องมีรายรับมากกว่ารายจ่าย หากพบว่ารายรับน้อยกว่ารายจ่าย ต้องหาแนวทางนำเงินมาใช้จ่ายให้เพียงพอ โดยอาจต้องกู้ยืมเงินมาใช้จ่าย แต่การกู้ยืมเงินไม่ใช่แนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ เพียงแต่ช่วยให้การใช้จ่ายมีสภาพคล่องชั่วคราวเท่านั้น และในระยะยาวยังส่งผลให้ครอบครัวมีภาระหนี้สินจำนวนมาทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยซึ่งจะเพิ่มจำนวนมากขึ้นตามระยะเวลาที่ยาวนานในการกู้ยืมเงิน เป็นปัญหาที่แก้ไขได้ยาก สำหรับการแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายเงินหรือปัญหาการรายรับไม่เพียงพอกับรายจ่ายนั้นมีแนวทางดังนี้

แนวทางที่ 1 การตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นออก เพื่อลดภาระการจ่ายเงินออกจากครอบครัว เช่น รายจ่ายเกี่ยวกับการพนัน สิ่งเสพติดของมีนเมา รายจ่ายฟุ่มเฟือย เป็นต้น เป็นการสร้างนิสัยมิให้ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย

แนวทางที่ 2 การลดรายจ่ายที่จำเป็นลง เพื่อสร้างนิสัยการประหยัด อดออม การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างคุ้มค่า เช่น การปลูกผัก ผลไม้ไว้รับประทานเอง เพื่อช่วยลดค่าอาหารและค่าเดินทางไปตลาด อีกทั้งทำให้สุขภาพดีอีกด้วย ลดการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงแล้วหันมาออกกำลังกายโดยการปั่นจักรยาน หรือ การเดิน การวิ่งแทนการขับรถจักรยานยนต์ หรือรถยนต์ เป็นต้น

แนวทางที่ 3 การเพิ่มรายรับ หารายได้เสริมนอกเวลาทำงานปกติ เช่น การใช้เวลารับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้า การขายอาหารหลังเลิกงาน การปลูกผัก หรือเลี้ยงสัตว์ไว้ขาย เป็นต้น

แนวทางที่ 4 การทำความเข้าใจกันภายในครอบครัว เพื่อให้ทุกคนร่วมมือกันประหยัด รู้จักอดออม การใช้ทรัพยากรต่างๆ ลด ละ เลิก รายจ่ายหรือสิ่งที่ไม่จำเป็น และช่วยกันสร้างรายรับให้เพียงพอ เหมาะสมกับเศรษฐกิจปัจจุบัน

2.3.2 ความสำคัญของภูมิปัญญาทางการบัญชี

สุภัทรธร ทวีจันทร์ (2556) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยด้านการส่งเสริมภูมิปัญญาทางการบัญชี ไว้ดังนี้

2.3.2.1 การรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ (Knowledge Recognition) หมายถึง การมีจุดมุ่งหมายในอนาคตที่เป็นภาพเดียวกัน มีการรับรู้ ความเข้าใจและเป้าหมายในทิศทางเดียวกัน เพื่อกระบวนการขับเคลื่อนที่เกิดประโยชน์สูงสุด

2.3.2.2 ทักษะปฏิบัติในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน (Skill Practice) หมายถึง ความสามารถด้านการจดบันทึกรายละเอียดจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันได้อย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน

2.3.2.3 ทักษะการคิดหลักบัญชี (Thinking System) หมายถึง ความสามารถในการคิดและปฏิบัติโดยยึดหลักการระบบทางการบัญชีที่ถูกต้อง เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมและเป็นไปตามกระบวนการที่ชัดเจน ถูกต้อง

2.3.2.4 การประยุกต์ใช้ในชีวิตรประจำวัน (Knowledge Implementation) หมายถึง ความสามารถในการนำองค์ความรู้ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือนไปบูรณาการและประกอบการวางแผนการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพมากที่สุด

2.5 กระบวนการจัดทำบัญชีครัวเรือน

2.5.1. แยกประเภทของรายได้ และค่าใช้จ่าย แต่ละประเภทออกมา อาจใช้สมุดบัญชีที่มีขายตามร้านทั่วไป หรือหาสมุดมาตีเส้น แบ่งออกเป็นแถวในแนวตั้งและแนวนอน เพื่อจดรายการ

2.5.2 กำหนดรหัสประเภทของรายได้ และ ค่าใช้จ่าย เพื่อใช้สรุปประเภทของค่าใช้จ่าย

2.5.3 เริ่มจากยอดเงินสดยกมา หรือ เงินทุนตั้งต้น แล้ว บวก ด้วยรายได้ หัก ด้วย ค่าใช้จ่ายและแสดงยอดคงเหลือไว้

2.5.4 นำรายการที่เป็นบัญชีประเภทเดียวกัน รวมยอดเข้าด้วยกัน แล้ว แยกไปสรุปไว้ต่างหาก โดยสรุปยอดตามแต่ต้องการ เช่น เป็นรายวัน รายสัปดาห์ รายปักษ์ หรือรายเดือน เป็นต้น หากมองภาพเปรียบเทียบกับการทำบัญชีของกิจการ ห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท นั้น ความจริงแล้วก็มีพื้นฐานความคิดแบบเดียวกันกับ “บัญชีครัวเรือน” แต่ข้อแตกต่างพื้นฐานที่สำคัญคือ บัญชีครัวเรือน จะจัดทำด้วย “เกณฑ์เงินสด” ส่วนระบบการทำบัญชีตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป ซึ่งประยุกต์ใช้กับกิจการนั้น ไม่ใช่ใช้เกณฑ์เงินสด แต่จะใช้เกณฑ์ที่เรียกกันว่า “เกณฑ์คงค้าง” หรือเรียกอีกอย่างว่า “เกณฑ์สิทธิ” (Accrual Basis) ดังที่เคยกล่าวไว้ในเรื่อง “แม่บทการบัญชี” นอกจากนี้ยังมีเกณฑ์อื่นๆ ที่แตกต่างกันในรายละเอียดปลีกย่อยอีกมากมาย ซึ่งต่างกันด้วยสาเหตุที่กิจกรรมในการดำเนินธุรกิจ กับ รายรับรายจ่าย ของครัวเรือน มีความซับซ้อนแตกต่างกัน อีกทั้งตัววัดค่า เพื่อประเมินผลการดำเนินงานนั้น ก็ต้องพยายามลด ข้อจำกัดหลายๆอย่างลง ทำให้ต้องเพิ่มเงื่อนไขในการจัดทำบัญชี เพื่อให้บัญชีที่จัดทำสะท้อนผลได้ดีที่สุดนั่นเอง (วิโรจน์ เฉลิมรัตน์. 2548)

ตารางตัวอย่างแบบฟอร์มบัญชีครัวเรือน (บัญชีรายรับและรายจ่าย)

บัญชีรายรับ-รายจ่าย

วันที่	รายการ	รายรับ	รายจ่าย	ยอดคงเหลือ	หมายเหตุ
	ยอดคงเหลือยกมา				
	รวมรับ-จ่าย และยอดคงเหลือยกไป				

ภาพที่ 2.2 ตารางตัวอย่างแบบฟอร์มบัญชีครัวเรือน (บัญชีรายรับและรายจ่าย)

จากภาพประกอบที่ 2.2 ตารางตัวอย่างแบบฟอร์มบัญชีครัวเรือน ที่แสดงบัญชีรายรับและรายจ่าย ซึ่งสามารถอธิบายขั้นตอนของการบันทึกบัญชีครัวเรือน ได้ดังนี้

1. ช่อง “วันที่” ใช้บันทึก วันที่ เดือน และปี พ.ศ. ที่เกิดรายการรับเงินหรือจ่ายเงินจริง แต่หากจำวันที่เกิดรายการไม่ได้ ให้ใช้วันที่ทำการบันทึกบัญชีแทน
2. ช่อง “รายการ” ใช้บันทึกคำอธิบายหรือรายละเอียดของการรับเงินหรือจ่ายเงิน การรับเงิน เช่น รับเงินเดือน รับค่าล่วงเวลา การจ่ายเงิน เช่น ค่าอาหาร ชားหนี้เงินกู้ ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า เป็นต้น
3. ช่อง “รายรับ” ใช้บันทึก “จำนวนเงิน” ที่ได้รับเข้ามาทุกรายการ ไม่ว่าจะป็นรายรับจากอาชีพหลักหรือรายได้อื่นๆ
4. ช่อง “รายจ่าย” ใช้บันทึก “จำนวนเงิน” ที่จ่ายออกไปทุกรายการ

5. ช่อง “ยอดคงเหลือ” ใช้บันทึก “จำนวนเงิน” คงเหลือ หลังจากได้รับเข้ามา หรือจ่ายออกไป ควรคำนวณทุกครั้งที่มีการบันทึกบัญชีการรับเข้าหรือจ่ายออก เพื่อจะได้ทราบว่า ปัจจุบันมีจำนวนเงินคงเหลืออยู่เท่าใด โดยตั้งต้นด้วยจำนวนเงินคงเหลือล่าสุด นำรายการรับมาบวกเข้า และนำรายการจ่ายมาหักออก จะได้ยอดคงเหลือปัจจุบัน เพื่อสามารถวางแผนการใช้จ่ายในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ช่อง “หมายเหตุ” ใช้บันทึกรายละเอียด ที่ต้องการบันทึกเพิ่มเติมจากช่องรายการ

7. บรรทัด “ยอดคงเหลือยกมา” ใช้บันทึก “จำนวนเงิน” ในช่องคงเหลือ โดยนำตัวเลขมาจากจำนวนเงินในช่อง “คงเหลือ” จากบรรทัด “รวม” (บรรทัดสุดท้าย) ของหน้าบัญชีก่อนหน้านี้ แต่หากเป็นการเริ่มต้นบันทึกบัญชีเป็นครั้งแรกในหน้านี้ ให้ใส่จำนวนเงินคงเหลือตามตัวเลขที่มีเงินคงเหลืออยู่เป็นตัวตั้งต้น

8. บรรทัด ครอบคลุม รับ และจ่าย และยอดคงเหลือยกไป ใช้บันทึก “จำนวนเงินรวม” ตามแนวตั้งในช่อง รับและจ่าย ส่วนช่องคงเหลือ เป็นจำนวนเงินคงเหลือที่เป็นปัจจุบัน โดยนำตัวเลขนี้มาจากช่องคงเหลือล่าสุดของหน้าบัญชีนี้ ซึ่งจำนวนเงินนี้จะนำไปใส่ในบรรทัดยอดคงเหลือยกมาในช่องคงเหลือของหน้าบัญชีถัดไป แต่หากต้องการทราบยอดรวมของรายรับและรายจ่ายในหน้าบัญชีถัดไปด้วย ก็ให้ยกยอดรวมในช่องรับและจ่ายไปใส่ในหน้าบัญชีถัดไปพร้อมกัน จำนวนเงินยอดคงเหลือยกไปในหน้าบัญชีนี้จะต้องเท่ากับจำนวนเงินยอดคงเหลือยกมาในหน้าบัญชีถัดไป

อย่างไรก็ตาม การจัดทำบัญชีครัวเรือน ถือเป็นกระบวนการหนึ่งของการเรียนรู้ของประชาชนเป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิตและการเรียนรู้จะช่วยให้พัฒนาคุณภาพชีวิตได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้น Thani. (1997) ได้กล่าวว่า แนวคิดกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Process: SLP) สามารถแบ่งได้เป็น 6 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ตระหนักรับรู้ปัญหา (Identify Problem) เป็นขั้นตอนแรกที่จะแก้ไขปัญหา ทำให้เกิดความตระหนักร่วมกันและเห็นความสำคัญของปัญหานั้นๆ

ขั้นตอนที่ 2 หาทางเลือกในการแก้ไขปัญหา (Explore Alternative) ขั้นตอนการหาทางเลือกในการแก้ไขปัญหา เช่น การวิเคราะห์ หาสาเหตุ การพิจารณาถึงสาเหตุที่แท้จริง และสามารถ แก้ไขปัญหาได้ด้วยวิธีใดบ้าง แสวงหาทางเลือกที่หลากหลาย เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 3 ตัดสินใจเลือกทางเลือก (Select Appropriate Alternative) เป็นขั้นการตัดสินใจว่าทางเลือกต่างๆ ที่จะแก้ปัญหานั้น ทางเลือกใดมีความเหมาะสมและเป็นไปได้สำหรับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในชุมชน

ขั้นตอนที่ 4 เรียนรู้และลงมือปฏิบัติตามทางเลือก (Learning and Implementing) มีการวางแผนการดำเนินงานตามทางเลือกที่กำหนด มีขั้นตอนอย่างไร ใครเป็นผู้กระทำ จะทำให้ผู้ปฏิบัติได้เกิดทักษะและการเรียนรู้เกิดขึ้น

ขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุง (Improvement) การดำเนินงานอาจ เกิดปัญหาขึ้น การปรับปรุงกระบวนการทำงานให้สำเร็จลุล่วงจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผล (Evaluation) เป็นการประเมินดูว่า กิจกรรมที่ดำเนินสามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ หรือไม่ แต่ถ้าแก้ไขไม่ได้ ต้องเริ่มพิจารณาและหาทางร่วมกันใหม่

2.6 ประโยชน์ของการจัดทำบัญชีครัวเรือน

จากความหมายและความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการบัญชีครัวเรือน สามารถสรุปประโยชน์ของการจัดทำบัญชีครัวเรือน ได้ดังนี้

2.6.1 จัดทำได้ง่ายด้วยตนเองทุกคนหรือทุกกลุ่มสามารถทำได้ โดยไม่มีอุปสรรคเรื่อง อายุ ระดับการศึกษา (ไชยา ทองด้อย. 2554 : 6) รายได้ และขนาดของครอบครัว (มยุรี กิม่วงสง. 2551 : 59) ผู้ที่มีความแตกต่างกันในด้านอายุ ระดับการศึกษา รายได้ และขนาดของครอบครัวก็สามารถเรียนรู้และเข้าใจการทำบัญชีครัวเรือนได้ไม่แตกต่างกัน

2.6.2 ทำให้รู้จักประหยัด ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ลดค่าใช้จ่าย ที่ไม่จำเป็นออกให้หมด ซึ่งจะทำให้มีเงินออมมากขึ้น (วาริพัฒน์ มงคลสมัย (2552) อ้างถึงใน ภัทรา เรื่องสิทธิมนุษย. 2555 : 27) และครัวเรือนส่วนใหญ่มีรายได้เพิ่มขึ้น มีค่าใช้จ่ายลดลง มีหนี้สินลดลง และมีเงินออมเพิ่มขึ้น (ศุภโชค ก้าวทอง และสมบุรณ์ เจริญจิระตระกูล. (2552) อ้างถึงใน ภัทรา เรื่องสิทธิมนุษย. 2555: 27) การจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้สามารถลดรายจ่ายได้ประมาณครอบครัวละ 1,000 บาทต่อเดือน และไม่ใช้จ่ายในสิ่งเสพติดหรือการพนัน (อุทัยวรรณ สุวรรณกำเนิด และศุภกรณ์ แนนไธสง. 2553 : 8)

2.6.3 ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รู้จักคำว่า “ทางสายกลาง” และใช้เหตุผลในการดำรงชีวิต จนสามารถสร้างความสุขอย่างยั่งยืนและความมั่นคงปลอดภัยให้แก่ชีวิต อันเนื่องมาจากการรู้จักเก็บออม ทำให้มีภูมิคุ้มกันตนเองอย่างดี ดังเช่น กลุ่มเกษตรกรบ้านหัวจะเข้ หมู่ 3 ต.วังหมัน อ.วัดสิงห์ จ.ชัยนาทซึ่งเป็นกลุ่มเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จจากการทำบัญชีครัวเรือน มีการส่งเสริมให้ทุกครัวเรือนทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายประจำวัน ทำให้ชุมชนบ้านหัวจะเข้เป็นชุมชนที่เข้มแข็งและมีชีวิตที่ดีขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2554 : 41)

2.6.4 พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้มีความรู้ และเป็นคนดีมีคุณธรรม รู้จักช่วยเหลือเผื่อแผ่แก่ผู้อื่นซึ่งกันและกัน มีน้ำใจกรุณาต่อกัน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างให้ประเทศมั่นคงแข็งแรงขึ้น

นอกจากนั้น งานวิจัยของภัทราณรินทร์ นิลวดีพิรุณพัชร (2554) ได้กล่าวถึงเกี่ยวกับประโยชน์ของการจัดทำบัญชีครัวเรือน ดังนี้

1. ทำให้สามารถเห็นรายรับ และรายจ่ายอย่างชัดเจน
2. ประชาชนตระหนักถึงค่าใช้จ่ายที่ตนเองจ่ายเรื่องใดมากที่สุด
3. ประชาชนเมื่อทราบถึงที่มาของค่าใช้จ่ายสามารถลดค่าใช้จ่ายลง จะทำให้มีเงินออมมากขึ้น
4. ประชาชนรู้จักการประหยัดเพิ่มมากขึ้น

5. ประชาชนสามารถนำข้อมูลค่าใช้จ่ายสินค้าอุปโภค บริโภคที่เกิดขึ้นในเดือนที่ผ่านมาเปรียบเทียบกับสินค้าที่ซื้อในรอบเดือนปัจจุบันได้อย่างชัดเจน ในขณะที่งานวิจัยของ กาญจนา ประสพศิลป์ (2553) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการจัดทำบัญชีครัวเรือน ไว้ดังนี้

1. ทำให้ตนเองและครอบครัวทราบรายรับ-รายจ่าย หนี้สิน และเงินคงเหลือของวัน
2. นำข้อมูลการใช้จ่ายเงินในครอบครัวมาจัดเรียงลำดับความสำคัญของรายจ่ายและวางแผนการใช้จ่ายเงิน โดยพิจารณาแต่ละรายการในแต่ละวันว่ามีรายจ่ายใดที่มีความสำคัญมาก และรายจ่ายใดไม่จำเป็นให้ตัดออก เพื่อให้การใช้จ่ายเงินภายในครอบครัวมีพอใช้ และเหลือเก็บเพื่อการออมทรัพย์สำหรับใช้สิ่งจำเป็นในอนาคต บัญชีครัวเรือนถือเป็นส่วนสำคัญในการปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการจัดทำบัญชีครัวเรือน หมายถึง การจัดทำบัญชีครัวเรือน จะช่วยให้ผู้จัดทำทราบเกี่ยวกับรายรับ รายจ่ายในแต่ละเดือน ว่าครอบครัวมีรายรับรายจ่ายอะไรบ้าง โดยส่วนใหญ่เราอาจจะมีการหลงลืม หรือ ไม่สนใจ ซึ่งทำให้เราอาจพลาดเกี่ยวกับการจ่ายเงินออกไป หรือ การรับเงินเข้ามา เมื่อเวลาผ่านไปก็จะลืมได้ ดังนั้น การจัดทำบัญชีครัวเรือน จะเตือนความจำให้ผู้จัดทำรู้ถึงการใช้จ่ายเงินในชีวิตประจำวันได้ เพื่อจะได้นำมาเป็นข้อมูลสำหรับวางแผนการใช้จ่ายเงินให้กับครอบครัวของตนเองได้อย่างถูกต้อง และสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินของครอบครัวให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้ โดยการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีประโยชน์ต่อทุกคนที่จัดทำบัญชี ดังนี้

1. เพื่อจัดบันทึกรายการการดำเนินงานกิจการเรียงลำดับก่อนหลัง
2. เพื่อง่ายต่อการตรวจสอบและควบคุมค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว
3. เพื่อเป็นการควบคุมรักษาทรัพย์สินของกิจการ
4. เพื่อป้องกันความผิดพลาดในการดำเนินงาน
5. เพื่อให้สามารถปรับปรุงแก้ไขทันเวลา หรือ สถานการณ์ที่จำเป็นต้องใช้
6. เพื่อทำให้ทราบฐานะของกิจการว่าเป็นอย่างไรในปัจจุบัน
7. เพื่อเป็นประโยชน์ในการตรวจสอบผลกำไร-หรือ ผลขาดทุนได้ตลอดเวลา

2.7 ขอบผิดพลาดในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ขอบผิดพลาดในการจัดทำบัญชีครัวเรือน อาจเกิดจากการเข้าใจผิดในรายการบัญชี เช่น เขาใจรายการหนี้สินว่าเป็นรายรับ ทำให้ไม่มีการกันเงินไวจ่ายชำระ ดังนั้น การที่ครัวเรือนยืมเงินจากแหล่งอื่น เพื่อมาจับจ่ายใช้สอยในครัวเรือน ถึงแม้ว่า เป็นการรับเงินเข้ามาในครัวเรือน แต่รายการดังกล่าว จะไม่จัดว่าเป็นรายรับ เนื่องจาก ครัวเรือนมีภาระต้องใช้คืนเงินต้นพร้อมด้วยดอกเบี้ยอีกจำนวนหนึ่ง หากครัวเรือนเข้าใจและบันทึกเป็นรายรับ อาจทำให้บริหารเงิน ผิดพลาด ดังนั้นเมื่อรับเงินประเภทใดก็ตามที่มีเงื่อนไขต้องคืนเงินภายในระยะเวลาที่กำหนด ไม่วาจะมีหรือไม่มีดอกเบี้ยก็ตาม ต้องแสดงจำนวนเงินนั้นเป็นหนี้สินที่ต้องชำระ เช่น การรับเงินจากโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน เงินรับดังกล่าวเป็นรายรับหรือเป็นหนี้สิน บางคนอาจบอกว่า เป็นทุน แสดงว่า เป็นรายรับ

แต่ความจริงรายการดังกล่าว เป็นการกอบหนี้ เนื่องจาก เงินรับดังกล่าวไม่ใช่เงินให้เปล่าหรือ เงินบริจาค แต่เป็นเงินที่ต้องชำระคืนภายในระยะเวลาที่กำหนด ดังนั้นเป็นการกอบหนี้โดยการนำสินทรัพย์ ไม่มี ตัวตนมาเป็นหลักทรัพย์ในการค้ำประกันเงินกู้ ส่วนข้อผิดพลาดอื่น อาจเกิดจากการเขียน การบวก หรือการลบจำนวนเงินผิด อาจเกิดจากการลืมบันทึกรายการบัญชี ปัญหาดังกล่าวแก้ไขโดยการ กระทบระหว่างยอดเงิน คงเหลือในบัญชีครัวเรือนกับเงินสดและเงินฝากธนาคารที่ ครัวเรือนมีอยู่จริง กรณียอดเงินคงเหลือเท่ากับยอดเงินสด รวมกับเงินฝากของครัวเรือน แสดงว่าการจัดทำบัญชี ถูกต้อง แต่ในกรณีนี้ทั้งสองยอดไม่เท่ากัน อาจเกิดความ ผิดพลาดในการบันทึกบัญชี หรือเงินสดของครัวเรือน เกิดการสูญหาย การบริหารจัดการเงินเป็นการจัดการให้เกิดความ สมดุลระหว่างรายรับและรายจ่าย ครัวเรือนควรมีรายรับ มากกว่ารายจ่าย หากรายรับน้อยกว่ารายจ่าย ครัวเรือนต้อง ทำการกัวยืมเงิน มาใช้จ่าย การกัวยืมช่วยแก้ปัญหาได้เพียงช่วง ระยะสั้น ๆ แต่อาจเป็นการสร้างปัญหาในอนาคต ถ้ารายรับน้อยกว่ารายจ่ายเป็นประจำ ครัวเรือนก็จะมีหนี้สินพอก พูนขึ้น ภาระหนี้สินที่ต้องชำระคืน ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยก็จะ เพิ่มขึ้นตามระยะเวลาการกัวยืม ทำให้เป็นปัญหาที่ขมขื่นที่ แก้ไขยาก การแก้ปัญหาที่มั่นคงและถูกต้องสามารถทำได้ 3 วิธี คือ (นภาพร ลิขิตวงศขจร. 2550 : 4-5)

2.7.1 การหาทางเพิ่มรายรับ เช่น การใช้เวลาวางในการ ผลิตหรือแปรรูปสินค้า เพื่อนำไปจำหน่ายการปลูกผักสวน ครัวเพื่อนำไปจำหน่าย เป็นต้น

2.7.2 การตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นนอกจากการใช้จ่ายของครัวเรือน รายจ่ายที่ไม่ จำเป็น เช่น รายจ่าย เกี่ยวกับการพนัน สุรา รายจ่ายฟุ่มเฟือย รายจ่ายการสังสรรค์ที่มากเกินไป เป็นต้น

2.7.3 การลดรายจ่ายที่จำเป็นลง เช่น การเดินทางโดย ใช้การเดินทางเท้า หรือ ใช้ การปั่นจักรยานแทนการใช้รถยนต์ ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางและทำให้สุขภาพแข็งแรง การปลูกผักสวนครัวไว้ทานเอง ช่วยลดรายจ่ายค่าอาหารของครัวเรือน นอกจากนั้นผักสวนครัวที่ปลูก เองยังมีคุณภาพ ดีและปลอดภัยจากสารเคมี เป็นต้น

3. บริบทของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

3.1 ความหมายของวิสาหกิจชุมชน

กรมการพัฒนาชุมชน (2549) หมายถึง กิจกรรมของชุมชนเกี่ยวกับการผลิต สินค้า การให้บริการ หรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัว กันประกอบกิจการดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใด หรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้ เพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน

พิทยา ว่องกุล (2549) ได้อธิบายไว้ว่า วิสาหกิจชุมชน หมายถึง ยุทธวิธี หรือขั้นตอน การพัฒนาธุรกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชน หรืออุตสาหกรรมชุมชน เป็นแนวคิดที่มุ่งแปรรูปผลผลิตตาม ธรรมชาติ หรือการผลิตสินค้าโดยสมาชิกในชุมชนเพื่อการบริโภคและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ด้วย หลักคิดสำคัญที่ว่า ความหลากหลายของผลผลิตในชุมชน ทั้งในด้านการบริโภคแบบพึ่งพาตนเอง การ เก็บหรือถนอมอาหารไว้กินในครอบครัว และในชุมชนจะช่วยลดรายจ่ายให้ครอบครัว และสร้างเสริม สุขภาพอนามัยให้ตนเองได้อย่างดี และอย่างรับผิดชอบที่สุดของชุมชน ซึ่งจะเป็พื้นฐานการสร้างสังคม สุขภาพอนามัยที่ดี มีคุณธรรม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ด้านกำไรสูงสุดเช่นที่นักธุรกิจกระทำกันในปัจจุบัน

โดยเอาเปรียบผู้บริโภคอยู่ตลอดเวลา ด้วยเหตุดังกล่าว ขั้นตอนการสร้างวิสาหกิจชุมชนจึงตั้งอยู่ในกระบวนการและแนวคิดปฏิบัติใน 2 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 จุดเริ่มต้นของการแปรรูป หรือผลิตสินค้าของชุมชน สมาชิกชุมชนต้องมีเป้าหมายเพื่อบริโภค หรือบริโภคของตนเอง หรือในครัวเรือนหลักด้วยการผลิตสินค้าที่หลากหลายเพื่อพึ่งพาตนเอง ลดรายจ่ายที่เสียไปจากการซื้อ และการป้องกันไม่ให้เงิน ของชุมชนไหลออกไปนอกชุมชน โดยไม่จำเป็น ซึ่งจะส่งผลให้การหมุนเงินอยู่ในหมู่บ้านและแพร่สะพัดอยู่ภายในหมู่บ้าน ดังนั้น การตลาดของวิสาหกิจชุมชนที่สำคัญอันดับแรก คือมุ่งผลิตเพื่อตลาดที่เป็นตัวเองของผู้ผลิต

ประเด็นที่ 2 เมื่อสมาชิกในชุมชนผลิตอุตสาหกรรมชุมชน เพื่อลดรายจ่ายของตนเอง หรือเป็นหลักพึ่งตนเองได้แล้ว จึงค่อยขยายการผลิตออกไปสู่เพื่อนบ้าน เพื่อช่วยลดภาวะซื้อของแพงแก่เพื่อนบ้าน ดังนั้น การตลาดของวิสาหกิจชุมชนขั้นที่สอง คือ เป้าหมายอยู่ที่เพื่อนๆ ในชุมชน โดยผลิตเพื่อแทนสินค้าที่นำเข้ามาจากภายนอกชุมชน และการตลาดขั้นสุดท้ายคือ ทดแทนตลาดของชุมชน นำเอาสินค้าที่เหลือจากการใช้ภายในชุมชน นำเงินจากบุคคลภายนอกเข้าสู่หมู่บ้าน ยามเมื่อสินค้าประเภทนั้นล้นตลาดภายนอก ชาวบ้านก็จำกัด จำนวนการผลิตให้เหลือ เพียงพอกับการตลาดในชุมชนและการใช้เองไม่เห็นต้องไปเดือดร้อนอะไร และไม่ต้องกลัวว่าจะขาดทุน

วิชิต นันทสุวรรณ,มปป. (2558) ให้คำจำกัดความของวิสาหกิจชุมชน ว่าหมายถึง การประกอบการ ซึ่งรวมถึงกระบวนการคิด การจัดการผลผลิต และทรัพยากรทุกขั้นตอน โดยภูมิปัญญาขององค์กรชุมชนหรือเครือข่ายขององค์กรชุมชนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและการเรียนรู้ของชุมชน ซึ่งมีได้มี เป้าหมายเพียงเพื่อสร้างกำไรทางการเงินเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงกำไรทางสังคม ได้แก่ ความเข้มแข็งของชุมชนและความสงบสุขของสังคมด้วย

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (2548) ระบุว่าวิสาหกิจชุมชน หมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจกรรมดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

เสรี พงศ์พิศ (2544) กล่าวว่า วิสาหกิจชุมชน ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Enterprise ซึ่งแปลว่าการประกอบการ คำนี้แพร่หลายพร้อมกับคำว่า SME and Medium Enterprise) หรือวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมหรือการประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม แต่ไม่ใช่ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกล่าวคือ ธุรกิจ (Business) กับวิสาหกิจชุมชน (Enterprise) แตกต่างกันถ้าเปรียบเทียบให้เห็นภาพธุรกิจเหมือนกับผู้จัดการ วิสาหกิจเหมือนผู้นำ โดยกล่าวว่าผู้นำเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ มีภาพรวม มียุทธศาสตร์ที่นำไปกำหนดแผนงาน โครงการและกิจกรรมต่างๆ ผู้จัดการเป็นผู้ที่นำเอาสิ่งเหล่านี้ที่กำหนดไว้แล้วไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย และได้กล่าวว่าวิสาหกิจชุมชน (Small and Community Enterprise) คือ การประกอบการเพื่อการจัดการทุน ของชุมชนอย่างสร้างสรรค์ เพื่อการพึ่งตนเองซึ่งคำว่า ดิน น้ำ ป่า ทุนที่เป็นผลผลิต ทุนความรู้ ภูมิปัญญา ประเพณี วัฒนธรรม ความเป็นพี่เป็นน้อง และความไว้วางใจกันของชุมชน

สรุปได้ว่า วิสาหกิจชุมชน หมายถึง การประกอบกิจการที่มีขนาดกลางและขนาดย่อม เป็นการรวมตัวของคนในชุมชน โดยการจัดการทุนของชุมชน แต่ไม่เฉพาะเงิน ยังรวมถึงทรัพยากร ความรู้ ภูมิปัญญา เพื่อสร้างรายได้จากการผลิตสินค้า การให้บริการให้สามารถพึ่งพาตนเองและความเพียงพอของครอบครัว ตลอดจนชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพและยั่งยืน

3.2 รูปแบบวิสาหกิจชุมชน

การพึ่งตนเองในบริบททางสังคมแบบใหม่ ซึ่งเรียกว่า ระบบวิสาหกิจชุมชน เป็นแนวคิดที่มุ่งแปรรูปผลผลิตทางธรรมชาติ หรือสร้างผลิตภัณฑ์โดยครอบครัวในชุมชน โดยองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน เพื่อการบริโภคและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนมีหลักสำคัญ คือ สร้างความหลากหลายของผลผลิตและผลิตภัณฑ์ในชุมชน เพื่อการบริโภคแบบพึ่งพาตนเอง ลดรายจ่ายให้ครอบครัวสร้างเสริมสุขภาพอนามัยที่ดีให้ตนเอง และมีคุณธรรมรับผิดชอบต่อสมาชิกคนอื่นๆ ที่อยู่ร่วมกันในชุมชน ไม่เห็นแก่ประโยชน์ด้านกำไรสูงสุดและเอาเปรียบผู้บริโภคด้วยเหตุดังกล่าว การพัฒนาวิสาหกิจของชุมชนจึงตั้งอยู่บนฐานสำคัญ ดังนี้

3.2.1 วิสาหกิจชุมชนระดับครอบครัว เป็นจุดเริ่มต้นของการแปรรูปหรือสร้างผลิตภัณฑ์ของชุมชนเพื่อการอุปโภคบริโภคของตนเองภายในครัวเรือนเป็นหลัก สมาชิกในชุมชนจะสร้างผลิตภัณฑ์ในลักษณะหลากหลาย เพื่อการพึ่งตนเอง ลดรายจ่ายที่เสียไปจากการซื้อ และป้องกันไม่ให้เงินของชุมชนไหลออกไปนอกชุมชนโดยไม่จำเป็น ซึ่งจะส่งผลให้การหมุนเวียนของเงินอยู่ในบ้าน และแพร่สะพัดอยู่ภายในหมู่บ้าน

3.2.2 วิสาหกิจชุมชนระดับชุมชน เมื่อวิสาหกิจชุมชนบรรลุวัตถุประสงค์ขั้นแรกเพื่อลดรายจ่ายหรือการพึ่งตนเองได้แล้ว จึงค่อยขยายออกไปสู่เพื่อนบ้านผู้ผลิตเองไม่ได้ ต้องซื้อสินค้าจากภายนอกเพราะการพึ่งพาตนเองในบางกรณีไม่สามารถทำได้โดยลำพังครอบครัวเดียว วิสาหกิจชุมชนขั้นที่สองจำเป็นวิสาหกิจชุมชนที่เกื้อหนุนให้เกิดการพึ่งพาอาศัยระหว่างครอบครัวในชุมชนเดียวกัน เป็นการลดภาระการซื้อของแพง หรือช่วยลดรายจ่ายให้แก่เพื่อนบ้าน เงินไม่ออกไปจากหมู่บ้าน

3.2.3 วิสาหกิจชุมชนระดับเครือข่าย การพึ่งตนเองในบางกรณีชุมชนไม่สามารถดำเนินการได้ โดยลำพังชุมชนเดียว แต่เป็นไปได้เมื่อหลายชุมชนร่วมมือกัน เพื่อตอบสนองความต้องการของทุกชุมชน วิสาหกิจชุมชนระดับเครือข่าย จึงเป็นระบบพึ่งพาอาศัยระหว่างชุมชนที่มีผลผลิตและทรัพยากรแตกต่างกัน

3.2.4 วิสาหกิจชุมชนเพื่อการจัดการผลผลิตส่วนเกิน เป็นวิสาหกิจชุมชนที่ดำเนินการแปรรูปผลผลิตหรือทรัพยากรของชุมชน สร้างผลิตภัณฑ์ต่อเนื่อง เพื่อมูลค่า และตอบสนองการตลาดภายนอกชุมชนและเครือข่าย

3.2.5 รูปแบบและความหมายโดยสรุป จากแนวคิดในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนข้างต้นกำหนดรูปแบบและความหลายของวิสาหกิจชุมชน คือ การประกอบการซึ่งรวมถึงกระบวนการคิดและจัดการผลผลิต และทรัพยากรทุกขั้นตอน โดยภูมิปัญญาขององค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและการเรียนรู้ของชุมชน

3.3 ประเภทวิสาหกิจชุมชน

ประเภทของวิสาหกิจชุมชน มีหลายแบบ โดยเสรี พงศ์พิศ (2550) ได้แบ่งวิสาหกิจชุมชนออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

3.3.1 **วิสาหกิจชุมชนพื้นฐาน** คือ วิธีการผลิตเพื่อกินเพื่อใช้ในครัวเรือน

3.3.2 **วิสาหกิจชุมชนก้าวหน้า** คือ การดำเนินผลิตอย่างเป็นระบบด้วยรูปแบบที่ทันสมัยใช้ทุนและเทคโนโลยีในการผลิตเพื่อตอบสนองต่อชุมชน เครือข่ายและตลาดในวงกว้าง

3.4 แนวทางการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

3.4.1 **ระดับครัวเรือน** คือ การทำกิจทำใช้ในครอบครัว เพื่อการพึ่งพาตนเอง ลดรายจ่ายที่เสียไปจากการซื้อขายหรือพึ่งพาภายนอก

3.4.2 **ระดับชุมชนและเครือข่าย** คือ การทำโดยครอบครัวหรือกลุ่มซื้อขายแลกเปลี่ยนในระดับชุมชนหรือเครือข่าย

3.4.3 **ระดับธุรกิจ** คือ การมีส่วนร่วมในการอุปโภคบริโภคในระดับครัวเรือน ชุมชน และเครือข่าย เพื่อเสริมสร้างผลิตภัณฑ์ตอบสนองความต้องการนอกชุมชนและเครือข่าย

3.5 เป้าหมายของวิสาหกิจชุมชน

เมื่อองค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชนพัฒนากิจกรรมแล้วจะมีการเชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบทำให้เกิด ระบบวิสาหกิจชุมชน ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อ

3.5.1 สนับสนุนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของชุมชน โดยชุมชนเพื่อชุมชน แก่จุดอ่อนเสริมจุดแข็งให้ชุมชน ใช้ประโยชน์จากทรัพยากร และทุนทางสังคมอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

3.5.2 สร้างกระบวนการเรียนรู้และระบบการพัฒนา เพื่อการพึ่งพาตนเองของชุมชนที่ครอบคลุมการจัดการทุกด้านให้มีระบบการจัดการการผลิต การแปรรูป การตลาด การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การจัดสวัสดิการชุมชนเป็น ซึ่งดำเนินการโดยองค์กรชุมชนในการวางแผน ดำเนินการและประสานความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชน

3.5.3 พัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนที่มีอิสระ พึ่งตนเองได้ มีระบบการจัดการที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมชุมชน มีต้นทุนการจัดการต่ำ และเป็นสถาบันทางสังคมที่ชาวบ้านพึ่งพาอาศัยได้

3.5.4 พัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนที่กระจายการพัฒนาไปสู่ทุกส่วนของชุมชน ไม่ใช่ระบบที่ให้โอกาสกับผู้ที่ไม่เหนือกว่าทางด้านเศรษฐกิจหรือการเมือง

3.6 กิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชนมิได้มีเป้าหมายอยู่ที่การสร้างกำไรทางการเงินเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงกำไรทางสังคม ซึ่งได้แก่ ความเข้มแข็งของชุมชนและความสงบสุขของสังคมด้วย วิสาหกิจชุมชนจึงมีความหมายครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

3.6.1 การแปรรูปหรือการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผลผลิตของชุมชนเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องจากการผลิตทางการเกษตร เป็นการเพิ่มมูลค่าของผลผลิตทางการเกษตร

3.6.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรและภูมิปัญญาของชุมชน เช่น การแปรรูปพืชผักผลไม้พื้นบ้าน ผลิตภัณฑ์ยาสมุนไพร แหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

3.6.3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองการพึ่งตนเองขององค์กรชุมชน และเครือข่ายองค์กรชุมชน เช่น น้ำดื่ม น้ำปลา ปุ๋ยชีวภาพ เป็นต้น

3.6.4 การพัฒนาระบบการตลาด การบริการและสวัสดิการชุมชนเพื่อบริการสมาชิกและคนในชุมชน เช่น ร้านค้าชุมชน ศูนย์สุขภาพพื้นบ้าน เป็นต้น

3.7 ตลาดของวิสาหกิจชุมชน

ตลาดของวิสาหกิจชุมชนจะเป็นระบบที่มีลักษณะแตกต่างจากตลาดโครงสร้างหลัก เพราะปัจจัยหลักที่กำหนดตลาดคือ การพึ่งตนเอง การเน้นคุณภาพและคุณธรรม ตลาดของวิสาหกิจชุมชนแบ่งเป็น 4 ระดับคือ

3.7.1 ตลาดในระดับแรก คือ การอุปโภคบริโภคภายในครัวเรือน

3.7.2 ตลาดระดับสอง คือ การอุปโภคบริโภคในชุมชนเดียวกัน

3.7.3 ตลาดระดับที่สาม คือ การอุปโภคบริโภคระหว่างชุมชนในเครือข่ายเดียวกัน

3.7.4 ตลาดระดับที่สี่ คือ การตลาดภายนอกชุมชน หรือตลาดระหว่างจังหวัด เป็นการนำสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะเด่นมีคุณภาพและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวออกจำหน่ายเพื่อนำรายได้จากภายนอกเข้าสู่ชุมชน

3.8 จังหวัดมหาสารคาม

3.8.1 ด้านกายภาพ (สำนักงานจังหวัดมหาสารคาม. 2560)

3.8.1.1 ที่ตั้งและขนาด : จังหวัดตั้งอยู่บริเวณตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือเส้นรุ้งที่ 15 องศา 25 ลิปดา และ 16 องศา 40 ลิปดาเหนือ เส้นแวงที่ 102 องศา 50 ลิปดาและ 103 องศา 30 ลิปดาตะวันออก มีพื้นที่ 5,291.683 ตารางกิโลเมตร หรือ 3,307,301.875 ไร่ ระยะทางห่างจากกรุงเทพฯ 470 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือติดต่อกับจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดกาฬสินธุ์

ทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดบุรีรัมย์

ทิศตะวันออกติดต่อกับจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดร้อยเอ็ด

ทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY
ภาพที่ 2.3 ที่ตั้งและขนาดของจังหวัดมหาสารคาม

3.8.1.2 ลักษณะภูมิประเทศ: โดยทั่วไปเป็นพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 130 – 230 เมตร ทิศตะวันตกและทิศเหนือเป็นที่สูงในเขตอำเภอโกสุมพิสัย อำเภอเชียงยืน และอำเภอกันทรวิชัย ครอบคลุมพื้นที่ประมาณครึ่งหนึ่งของจังหวัด และค่อยๆ เทลาดมาทางทิศตะวันออกและทิศใต้สภาพพื้นที่แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

3.8.1.2.1) พื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มริมน้ำ เช่น ที่ราบลุ่มริมแม่น้ำชีในบริเวณอำเภอเมืองมหาสารคาม อำเภอโกสุมพิสัย และทางตอนใต้ของจังหวัด แถบชายทุ่งกุลาร้องไห้

3.8.1.2..2) พื้นที่ค่อนข้างราบเรียบสลับกับลูกคลื่นลอนลาด พบทางบริเวณตอนเหนือของอำเภอพยัคฆภูมิพิสัยเป็นแนวยาวไปทางตะวันออกถึงอำเภอเมืองมหาสารคาม

3.8.1.2.3) พื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดสลับกับพื้นที่ลูกคลื่นลอนชันพบทางตอนเหนือและตะวันตกของจังหวัด บริเวณนี้มีเนื้อที่ประมาณครึ่งหนึ่งของจังหวัด

3.8.1.3 ลักษณะภูมิอากาศ: ลักษณะภูมิอากาศแบบมรสุมเมืองร้อน ประเทศไทยจึงแบ่งออกได้ 3 ฤดู

3.8.1.3.1) ฤดูร้อน ช่วงกลางเดือนกุมภาพันธ์ - กลางเดือนพฤษภาคม เป็นช่วงเปลี่ยนจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือเป็นลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้

3.8.1.3.2) ฤดูฝน ช่วงกลางเดือนพฤษภาคม - กลางเดือนตุลาคมได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้บริเวณมหาสมุทรอินเดีย

3.8.1.3.3) ฤดูหนาว ช่วงกลางเดือนตุลาคม - กลางเดือนกุมภาพันธ์ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือจากประเทศมองโกเลียและจีน

3.8.2 สัญลักษณ์ประจำจังหวัด

3.8.2.1) ตราและเครื่องหมายราชการ คือ ภาพต้นไม้ใหญ่และนาข้าว เป็นสัญลักษณ์ที่มาจากชื่อจังหวัด ต้นไม้ใหญ่ หมายถึง ต้นรัง นาข้าว หมายถึง ความอุดมสมบูรณ์ ซึ่งนอกจากนาข้าวแล้ว จังหวัดมหาสารคามยังมีเกลือสินเธาว์ ฝ้าย ยาสูบ และไหม (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 121. ตอนพิเศษ 129 ง. ไม่มีเลขหน้า. 18 พฤศจิกายน 2547) ดังภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพที่ 2.4 ตราและเครื่องหมายราชการของจังหวัดมหาสารคาม

3.8.2.2) ต้นไม้ประจำจังหวัด คือ มะรุ่ป่า (Albizia Lebeck)

3.8.2.3) ดอกไม้ประจำจังหวัด คือ ดอกกลิ่นทมิฬขาว (Plumeria Alba)

3.4) คำขวัญประจำจังหวัด คือ พุทธมณฑลอีสาน ถิ่นฐานอารยธรรม ผ้าไหมล้ำเลอค่า ตักสิลานคร (จังหวัดมหาสารคาม. 2554 : เว็ปไซด์)

3.8.3 ประชากร เศรษฐกิจและเขตการปกครอง

ด้านประชากร ในปี พ.ศ. 2553 มีประชากร 940,911 คน เป็นชาย 466,552 คน หญิง 474,359 คน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. 2554: 2)

ด้านเศรษฐกิจ ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด : ประเมินการมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Product : GPP) ตามราคาประจำปี 2553 เท่ากับ 42,775 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2552 จำนวน 2,635 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.56 มูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อคนต่อปี เท่ากับ 41,593 บาท/คน/ปี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)

เขตการปกครองจังหวัดมหาสารคาม แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 13 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองมหาสารคาม แกดคำ เขียงยืน บรบือ โกสุมพิสัย กันทรวิชัย นาเชือก พยัคฆภูมิพิสัย วาปีปทุม นาคุณ ยางสีสุราช กุดรังและอำเภอขึ้นชม (สำนักงานจังหวัดมหาสารคาม, 2556)

3.8.4 แผนพัฒนาจังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. 2557-2560) (สำนักงานจังหวัดมหาสารคาม. 2556)

3.8.4.1) วิสัยทัศน์ของจังหวัดมหาสารคาม “จังหวัดมหาสารคามเป็นฐานการผลิตและแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตร เพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่อุตสาหกรรมอาหารและพลังงานทดแทนของประเทศ โดยที่ประชาชนอยู่ดีมีสุขในสังคมคุณภาพ”

3.8.4.2) พันธกิจ

(1) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการผลิต และแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตร โดยยึดแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์

(2) ส่งเสริมอุตสาหกรรมอาหารและพลังงานทดแทนที่เชื่อมโยงกับฐานการผลิตของท้องถิ่น

(3) เสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นสังคมเข้มแข็ง และได้รับบริการพื้นฐานอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง

3.8.4.3) เป้าประสงค์ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ จึงกำหนดเป้าประสงค์หลัก ดังนี้

(1) ภาคการเกษตรมีความเข้มแข็งและสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับจังหวัด

(2) พัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัด เติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน

(3) ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้และรับผิดชอบต่อสังคม

(4) สังคมร่มเย็นเป็นสุข

3.8.4.4) ประเด็นยุทธศาสตร์ เพื่อให้การพัฒนาจังหวัดเป็นไปตามกรอบวิสัยทัศน์และเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้จึงได้กำหนด ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดใน ๔ ประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 : ปรับโครงสร้างการผลิตให้เอื้อต่อการผลิตและการแปรรูปเกษตรอาหารและเกษตรพลังงานทดแทน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 : ส่งเสริมอุตสาหกรรมเกษตรกรรม พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุล

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 : ยกระดับมาตรฐานการครองชีพและคุณภาพชีวิตของประชาชน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 : สร้างสังคมเอื้ออาทรและสมานฉันท์

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ไชยา ทองด้อย (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนจำแนกตาม อายุ วุฒิการศึกษา รายได้ และขนาดของครอบครัว พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และประชาชนในชุมชนเกาะยาวใหญ่ จังหวัดพังงา ได้ให้ข้อเสนอแนะที่น่าสนใจคือ หน่วยงานภาครัฐควรร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและองค์กรส่วนท้องถิ่นสนับสนุนถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนในรูปแบบที่ไม่ยุ่งยากสอดคล้องกับบริบทของชุมชน โดยวิทยากรต้องเข้าถึงประชาชนและติดตามเอาใจใส่อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

นิตยา คุ่มพงษ์ และนฤมล คุ่มพงษ์ () ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ของโครงการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตเทศบาลตำบลสันผีเสื้อ อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า กลุ่มครัวเรือนผู้บันทึกบัญชีครัวเรือนมีอายุค่อนข้างมาก ระหว่าง 51-60 และมากกว่า 60 ปีขึ้นไป ถึงร้อยละ 39.47 การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา มีการรับรู้ ความเข้าใจและการปฏิบัติในการจัดทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง มีผลทำให้ความคล่องตัวในการจัดทำบัญชีครัวเรือนค่อนข้างต่ำ อาชีพหลักของครัวเรือนส่วนใหญ่ร้อยละ 50.00 คือการรับจ้าง อาจจะเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ครัวเรือนให้ความสนใจการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนน้อย ยกเว้นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพค้าขาย หรือทำ การผลิตด้านเกษตรกรรม และหัตถกรรมเชิงธุรกิจที่มีความจำเป็นต้องบันทึกบัญชีเพื่อให้มองเห็นผลตอบแทนที่เป็นตัวเงิน รายได้ครัวเรือนได้รับส่วนใหญ่ได้ใช้จ่ายไปเพื่อการบริโภค ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ เช่น เป็นค่าอาหาร ถึงร้อยละ 84.21 และค่าเสื้อผ้า ยารักษาโรค โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายหมวดอาหารมีต้นทุนที่ค่อนข้างสูง หลังการจดบันทึกบัญชี ครัวเรือนจะมีรายได้และค่าใช้จ่าย จำนวนเท่าเดิมมีค่าร้อยละที่สูง แต่ยังคงมีบางส่วนที่มีรายได้เพิ่มขึ้นและค่าใช้จ่ายลดลง จึงมีผลทำให้จำนวนหนี้สินของครัวเรือนลดลงคิดเป็นร้อยละกว่า 51.43 ซึ่งมีผลทำให้มีเงินออมเพิ่มขึ้น

ศุภโชค แก้วทอง และสมบูรณ์ เจริญ จิระตระกูล (2552) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การประเมินผลการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนเพื่อลดปัญหา หนี้สินของเกษตรกรในเขตตำบลบุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา พบว่า หลังการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่มีรายได้เพิ่มขึ้น มีค่าใช้จ่ายลดลง มีหนี้สินลดลง และมีเงินออม เพิ่มขึ้น ผู้จดบันทึกสามารถนำข้อมูลที่จดบันทึกมาบริหารจัดการในการควบคุมพฤติกรรมในการใช้จ่ายของตนได้ สรุปได้ว่า เมื่อผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนทำการบันทึกบัญชี จะทราบยอดคงเหลือของเงินที่เป็นปัจจุบัน ทำให้สามารถวางแผนการใช้จ่ายเงินที่ยังคงเหลืออยู่ได้อย่างรอบคอบ ระมัดระวัง และมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะได้ ไม่ใช้จ่ายเกินกว่ารายได้ สามารถควบคุมพฤติกรรมในการใช้จ่ายของตนได้ ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลงได้ ทำให้มีเงินออมเพิ่มขึ้น และหนี้สินลดลง

สายสมร สังข์เมฆ (2559 : 1) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในชุมชนเกาะยาวใหญ่จังหวัดพังงา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 41-45 ปี จบ การศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา อาชีพเกษตรกร มีรายได้รวมของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน 20,00130,000 บาท และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-6 คน การจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนใน ชุมชนเกาะยาวใหญ่ จังหวัดพังงา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เรียงลำดับดังนี้ ด้านการส่งเสริมจาก หน่วยงานภาครัฐ ด้านการสนับสนุนจากสถาบันการศึกษาในชุมชน ด้านบุคคล และด้านสภาพ เศรษฐกิจของครัวเรือน จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ระดับการศึกษาและรายได้รวมของ ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนไม่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในชุมชนเกาะยาวใหญ่ จังหวัดพังงา

สุนีย์ ตฤณขจี และ นิยะดา วิเศษบริสุทธิ์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องการรับรู้และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชน คือ ปัจจัยด้านการจัดการทางการเงิน และปัจจัยด้านครอบครัว รองลงมาเป็นปัจจัยด้านชุมชนและจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนทั้ง 3 ด้านไม่แตกต่างกัน ตามเพศ และรายได้รวมต่อเดือนของ ครัวเรือน แต่แตกต่างกันตามอายุ อาชีพและระดับการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ชนิดาภา ดีสุข และคณะ (2556 : 9) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง บัญชีครัวเรือนเพื่อชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมเห็นว่าการอบรมในครั้งนี้มีประโยชน์มาก เพราะทำให้ทราบรายรับ-รายจ่ายประจำเดือนของครัวเรือนได้ทำให้ทราบการใช้จ่ายเงินของตนเอง ว่ารายจ่าย ทางใดใช้จ่ายมาก รายจ่ายทางใดใช้น้อย การทำบัญชีครัวเรือนเป็นการส่งเสริมให้ชาวบ้านรู้จักการเก็บออมเงิน มากยิ่งขึ้น ทางคณะบัญชีจึงมีแนวคิดที่จะทำงานวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อจะได้นำประโยชน์ที่ได้จากงานวิจัยไปใช้ในชุมชนต่อไป

พุทธรณ สุวรรณอาสน์ (2554) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพ ด้านบัญชีการเงินของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดง อำเภอตอยสะเกต จังหวัด เชียงใหม่ พบว่า ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนและการบริหารการเงินของธุรกิจเข้ามาประยุกต์กับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดง โดยมีระบบบัญชีการเงินครัวเรือนแบ่งเป็น 4 กิจกรรมย่อย คือ 1) กิจกรรมเวที ชาวบ้านการเงินครัวเรือน 2) กิจกรรมออกแบบบัญชีการเงินครัวเรือน 3) กิจกรรมอบรมบัญชี การเงินครัวเรือน และ 4) กิจกรรมประเมินผลบัญชีการเงินครัวเรือน ภายหลังจากการทำบัญชี ครัวเรือนมีระดับเงินออมครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่ระดับผู้ไม่มีเงินออมมีแนวโน้มลดลง ในภาคครัวเรือนมีศักยภาพเพิ่มสูงขึ้นโดยสามารถวิเคราะห์รายรับรายจ่าย ครัวเรือนมีการวางแผนทางการเงิน การจัดทำบัญชีครัวเรือนมีผลต่อความเข้าใจระบบบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดงมีการบริหารที่โปร่งใสตรวจสอบได้ และส่งเสริมปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง

ภัทรา เรื่องสินภิญญา (2555 : 9) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง บัญชีครัวเรือน เรื่องใกล้ตัวที่ถูกลืมมองข้าม พบว่า บัญชีครัวเรือน ซึ่งเป็นบัญชีที่ใช้สำหรับบันทึกรายได้และรายจ่าย ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนจะได้รับ ประโยชน์คือ มีรายได้เพิ่มขึ้น มีค่าใช้จ่ายลดลง มีเงินออมเพิ่มขึ้น มีหนี้สินลดลง และในที่สุดจะสามารถแก้ไข ปัญหาหนี้สินได้อย่างยั่งยืน อันเป็นไปตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่มุ่งเน้นให้เกิดความพอเพียงหรือ พอประมาณกับตนเอง อยู่ได้อย่างพอกินพอใช้ไม่เดือดร้อน เป็น การยึดทางสายกลาง โดยอาศัยทั้งความรู้ และ คุณธรรมเป็นพื้นฐาน ดังนั้น การน้อมนำปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้เพื่อเป็น แนวทางในการดำรงชีวิตประจำวันในหนทางที่ควรจะเป็น โดยเริ่มจากสิ่งที่ทำได้ไม่ยากและใกล้ตัว นั่นก็คือการ บันทึบบัญชีครัวเรือน เพื่อให้เกิดวินัยในการใช้จ่าย และเป็นการเสริมสร้างลักษณะนิสัยการออม อันจะเป็นผลให้ ผู้ปฏิบัติมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

วาริณ มงคลสมัย (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ทางบัญชีตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ชุมชนส่วนใหญ่ไม่ได้บันทึบบัญชีครัวเรือน เพราะขาดความรู้ความเข้าใจใน การทำบัญชีครัวเรือน แต่ภายหลังได้มีการจัดอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการจัดทำบัญชีครัวเรือนทำให้ชุมชนลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น และมีเงินออมมากขึ้น

ภาวิณี ธนาอนวัช (2556 : 1-2) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง บัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อชีวิตที่เพียงพอ พบว่า ระดับความรู้ของหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 55.0 รองลงมาอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 41 โดยสาเหตุหลักในการจัดทำบัญชี เพื่อต้องการทราบรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว เพื่อต้องการให้ครอบครัวมีฐานะดีขึ้น และต้องการยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงตามลำดับ ส่วนสาเหตุที่ไม่จัดทำบัญชีครัวเรือน เนื่องจาก ไม่เข้าใจรูปแบบ/วิธีการจัดทำบัญชี เสียเวลาในการจัดทำเห็นว่าไม่มีประโยชน์/ไม่จำเป็น

สัญญา เนียมเปรม (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรบ้านดอนบม ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า การจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรบ้านดอนบม ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการส่งเสริมและการให้ความร่วมมือ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านเอกสารและวิธีการทางบัญชี ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความรู้ความสามารถตามลำดับ ความต้องการแนวทางในการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรบ้านดอนบม ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเงินคงเหลือ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านหนี้สิน และด้านรายจ่าย ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านรายได้ ตามลำดับ นอกจากนี้ การอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรบ้านดอนบม ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผลสัมฤทธิ์ผู้เข้าร่วมการอบรมก่อนอบรมและหลังอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรบ้านดอนบม ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มีคะแนนที่สูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ผู้เข้าร่วมอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติได้สูงขึ้น เมื่อพิจารณาเกษตรกรบ้านดอนบม ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ก่อนเข้าร่วมการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน เกิดความรู้ และความเข้าใจสามารถนำไปปฏิบัติได้ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13 คน โดยมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.42 ภายหลังได้รับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 20 คน โดยมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.54

สุคนธ์ เหลืองอิงคะสุต (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริกับการบันทึบบัญชีครัวเรือนของ ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลหนองไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริกับการบันทึบบัญชีครัวเรือนของประชาชนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ความรู้ความเข้าใจ ในปรัชญา

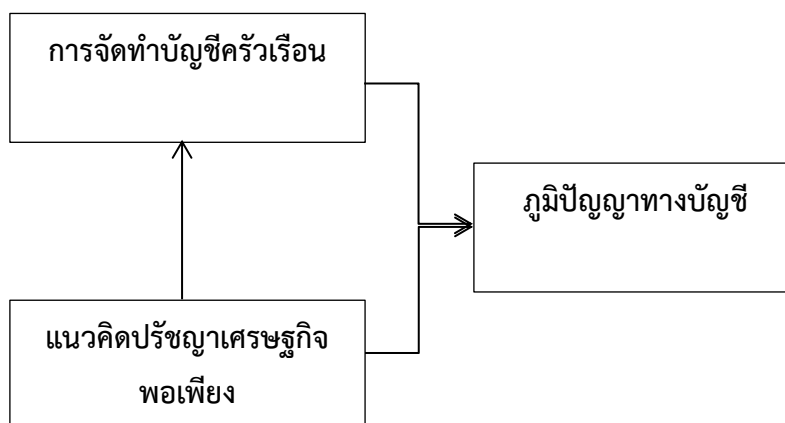
เศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมของประชาชนอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในเรื่องการ อนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ส่วนใหญ่ประชาชนเห็นด้วยกับ การบันทึก บัญชีครัวเรือนช่วยในการบริหารจัดการครอบครัว ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ช่วยในการวางแผนชีวิต รู้รายได้เพิ่มขึ้น รายจ่ายลง ไม่ยุ่งยาก ไม่เสียเวลา ช่วยให้ครัวเรือนมีความ เป็นอยู่ที่ดีขึ้น

บุษบา อารีย์ (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง บัญชีครัวเรือนตามแนวทาง เศรษฐกิจพอเพียงในยุคโลกาภิวัตน์ พบว่า ผู้วิจัยได้นำเอาการบันทึกบัญชีครัวเรือนมาประยุกต์กับ การอบรมให้กับวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีการใช้ภูมิปัญญาทางบัญชีสร้างวิถีสู่นาคต 8 ขั้นตอน ทำให้ทราบข้อมูลทางการเงินเบื้องต้น และสามารถนำไปพัฒนาเป็นการประกอบอาชีพในโรงงานปุ๋ยอินทรีย์และเพิ่มศักยภาพในการผลิต ผลิตภัณฑ์ปุ๋ยหมักชนิดปั้นเม็ดในการลดต้นทุนการผลิต และเลือกวัตถุดิบในท้องถิ่นที่มีคุณภาพแต่ ราคาถูกกว่าเดิม ทำให้เพิ่มรายได้ในกลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในลุ่มยุคโลกาภิวัตน์ปัจจุบันนี้สร้างผลกำไร ได้อย่างดียิ่ง

สุภัทธร ทวีจันทร์ (2556 : 7) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การบูรณาการบัญชีครัวเรือน เพื่อเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาชุมชนบ้านกลาง ตำบลชะยุ่งอำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า (1) ด้านแนวคิดการบัญชีครัวเรือน โดย ภาพรวมชุมชนชาวบ้านกลางมีความรู้เกณฑ์รายรับ รายจ่ายเกณฑ์คำนวณต้นทุน และเกณฑ์การออม อยู่ในระดับมากและสามารถยกตัวอย่างประกอบได้อย่างชัดเจน (2) ด้านแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง โดยภาพรวมชุมชนชาวบ้านกลางมีความรู้ด้านหลักการพอประมาณ ด้านหลักการมีเหตุผล ด้านแนวคิดภูมิคุ้มกันและด้านแนวคิดความรู้คู่คุณธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีการใช้การประยุกต์ แนวคิดเชิงธรรมะมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ดี

5. กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง ดังกล่าวข้างต้น เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดการวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิ ปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2.5 กรอบแนวคิดของการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล
3. เครื่องมือในการวิจัย
4. การสร้างเครื่องมือการวิจัย
5. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ผู้วิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง หรือ เป็นผู้นำกลุ่มที่มีส่วนร่วม และมีความรู้เกี่ยวกับพื้นที่บริเวณชุมชนวิสาหกิจในจังหวัดมหาสารคามเป็นอย่างดี ได้แก่ ตัวแทนสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 13 อำเภอๆ ละ 1 คน รวมทั้งหมด 13 คน เพื่อที่จะหาแนวทางในการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม นอกจากนั้น สำหรับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อตรวจสอบทิศทางและความแท้จริงของข้อมูล ด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ซึ่งจะช่วยให้การศึกษาวิจัยได้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงมากที่สุด (โยธิน แสงดี. 2551)

1.2 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 997 คน (กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2560: เว็บไซต์)

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคามที่ได้รับอนุมัติการจดทะเบียนประเภทธุรกิจ จำนวน 285 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตร Taro Yamane (Yamane Taro. 1973: 727) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 5% ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{จากสูตร} &= \frac{N}{1 + N(e)^2} \\ &= \frac{997}{1 + 997(0.05)^2} \end{aligned}$$

$$= \frac{997}{1+2.4925}$$

$$= 285 \text{ คน}$$

เมื่อ n = ขนาดตัวอย่าง
 N = ขนาดประชากร
 e = ค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง (0.05)

ดังนั้น จึงได้ขนาดตัวอย่างที่เหมาะสม คือ 285 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยมีการกระจายตามสัดส่วนของอำเภอต่างๆ จำนวน 13 อำเภอของจังหวัดมหาสารคาม ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 แบ่งเขตพื้นที่สุ่มตัวอย่างตามอำเภอต่างๆ จำนวน 13 อำเภอของจังหวัดมหาสารคาม

ขั้นตอนที่ 2 จัดกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน โดยการหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอ โดยใช้สูตร

$$\frac{\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่าง} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละอำเภอ}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

ตารางที่ 3.1 จำนวนสัดส่วนอำเภอที่อยู่ในจังหวัดมหาสารคาม (รายงานสรุปประเภทกิจการของที่อนุมัติการจดทะเบียนแล้ว จำแนกตามพื้นที่ระดับจังหวัด (มหาสารคาม)

ลำดับที่	อำเภอ	จำนวนประชากร (N)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (n)	จำนวนแบบสอบถามที่ตอบกลับมา
1	กันทรวิชัย	59	17	15
2	กุตุรัง	159	45	42
3	แกดำ	44	13	12
4	โกสุมพิสัย	17	5	5
5	ชื่นชม	126	36	34
6	เสิงยีน	20	6	5
7	นาเชือก	52	15	12
8	นาคูน	87	25	23
9	บรบือ	25	7	5
10	พยัคฆภูมิพิสัย	131	37	34
11	เมืองมหาสารคาม	31	9	9

ลำดับที่	อำเภอ	จำนวนประชากร (N)	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง (n)	จำนวน แบบสอบถาม ที่ตอบกลับมา
12	ยางสีสุราช	80	23	22
13	วาปีปทุม	166	47	44
	รวม	997	285	262

หมายเหตุ ข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2561 ถึง วันที่ 31 ธันวาคม 2561

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ข้อมูลที่ใช้ประกอบการศึกษา จำแนกออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.1.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เป็นข้อมูลที่ได้จากหนังสือ เอกสาร วารสาร ตำรา บทความทางวิชาการ งานวิจัยต่างๆ และข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยการเก็บรวบรวมจากการใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ แบบเลือกตอบ (Check-List) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545) จำนวน 262 ฉบับ ซึ่งครอบคลุมประเด็นที่ต้องการศึกษา แบ่งเป็น 6 ประเด็น ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษากระบวนการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

2.1.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เพื่อเก็บรายละเอียดข้อมูลเชิงลึกแบบมีเป้าหมายชัดเจน เพื่อให้ได้ประเด็นที่ครอบคลุมเกี่ยวกับ 5 ประเด็น ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 บริบทของวิสาหกิจชุมชน

ตอนที่ 3 สภาพปัจจุบันของการจัดทำบัญชีครัวเรือนในชีวิตประจำวันภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 4 ทศนคติ ปัญหา อุปสรรค ของการประยุกต์ใช้การบัญชีครัวเรือนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 5 แนวทางการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม จากแบบการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) และได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ต้องเป็นผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง หรือ เป็นผู้นำกลุ่มที่มีส่วนร่วม และมีความรู้เกี่ยวกับพื้นที่บริเวณชุมชนวิสาหกิจในจังหวัดมหาสารคามเป็นอย่างดี ได้แก่ ตัวแทนสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแต่ละอำเภอๆ ละ 1 คน จำนวน 13 คน เพื่อที่จะหาแนวทางในการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม และได้ออกสำรวจข้อมูลตามกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2 วิธีการเก็บข้อมูล

2.2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม รวมถึงแนวทางการพัฒนาแก้ปัญหา และอุปสรรคของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม จากตำราเอกสารงานวิจัย รายงานบทความทางวิชาการระบบอิเล็กทรอนิกส์

2) ดำเนินการจัดส่งแบบสอบถาม (Questionnaires) ถึงกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม ตามชื่อ ที่อยู่ ตั้งแต่เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2561 โดยแนบซองจดหมายตอบกลับไปพร้อมกับแบบสอบถาม ซึ่งกำหนดส่งจดหมายตอบกลับทางไปรษณีย์ ภายใน 15 วัน จำนวน 285 ฉบับ

3) เมื่อครบกำหนด 15 วัน แบบสอบถามตอบกลับคืนมา จำนวน 227 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 79.65 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ จำนวน 11 ฉบับ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการติดตามโดยการส่งแบบสอบถาม โทรศัพท์ และส่งอีเมลล์ กลับไปยังผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มเดิมอีกครั้ง จำนวน 47 ฉบับ และหลังจาก 15 วัน ได้รับแบบสอบถามตอบกลับคืนมา จำนวน 31 ฉบับ ทางโทรศัพท์ จำนวน 9 ฉบับ และทางอีเมลล์ จำนวน 7 ฉบับ ในเดือนกรกฎาคม 2561 จำนวน 47 ฉบับ เมื่อได้รับแบบสอบถามแล้วนำมาตรวจสอบความครบถ้วนในเนื้อความที่ตอบแบบสอบถาม ซึ่งพบว่ามีแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ จำนวน 12 ฉบับ แบบสอบถามที่ตอบกลับมารอบสอง จำนวน 35 ฉบับ ดังนั้น แบบสอบถามทั้งสิ้นได้รับแบบสอบถามตอบกลับคืนมาทั้ง 2 รอบ จำนวน 262 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.92 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รวมใช้เวลาทั้งสิ้นในการเก็บรวบรวมข้อมูล 46 วัน ดังตารางที่ 3.1

4) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามที่ได้รับครบทั้งหมด จำนวน 262 ฉบับและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป โดยมีรายละเอียดแสดงในตารางที่ 3.2 ดังนี้

ตารางที่ 3.2 รายละเอียดของแบบสอบถามเชิงปริมาณ

รายละเอียด	จำนวนแบบสอบถาม (ฉบับ)
ส่งแบบสอบถามทั้งหมดตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง รอบแรก	285
จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ รอบแรก	238
หัก จำนวนแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์	11
จำนวนแบบสอบถามที่ได้ รอบแรก	227
จำนวนแบบสอบถามทั้งหมดที่ส่ง รอบสอง	47
จำนวนแบบสอบถามหลังการติดตาม รอบสอง โดย	
- แบบสอบถาม	31
- โทรศัพท์	9
- E-mail	7
จำนวนแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์	12
จำนวนแบบสอบถามที่ใช้ได้ รอบสอง	35
จำนวนแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้รับ (รอบ 1 + รอบ 2)	262
อัตราการตอบกลับของแบบสอบถาม ($262/285*100$)	91.92%

จากตาราง 1.2 ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ทางไปรษณีย์ จำนวน 262 ฉบับ แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม และทำการติดตามผลการส่งแบบสอบถาม จนได้รับข้อมูลที่สมบูรณ์ใช้งานได้ทั้งสิ้น 262 ฉบับ คิดเป็นอัตราผลตอบแทนร้อยละ 91.92 ซึ่ง Aaker et al., (2001) กล่าวว่า อัตราตอบกลับอย่างน้อยร้อยละ 20 จึงจะถือว่ายอมรับได้ว่ามีจำนวนตัวอย่างเพียงพอที่จะนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทดสอบความอคติของการไม่ตอบกลับ (non-response bias test) ตามแนวคิดของ Overton. (1977)

2.2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

- 1) ผู้วิจัยขออนุญาตนำตัวเองกับตัวแทนวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามก่อนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย จากนั้น ได้ทำการนัดหมาย วัน และเวลาทางโทรศัพท์ เพื่อเข้าไปสัมภาษณ์
- 2) ผู้วิจัยได้ส่งแบบสัมภาษณ์ให้กับตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 13 คน เพื่อสัมภาษณ์ตามแบบโครงสร้างการสัมภาษณ์ที่เตรียมไว้ทั้ง 4 ประเด็น โดยผู้วิจัยส่งแบบสัมภาษณ์ให้ล่วงหน้าก่อน 3 วัน ทางอีเมล (E-mail)
- 3) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง หรือ ผู้นำกลุ่มที่มีส่วนร่วม และมีความรู้เกี่ยวกับพื้นที่บริเวณชุมชนวิสาหกิจในจังหวัดมหาสารคามเป็นอย่างดี

ได้แก่ ตัวแทนสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแต่ละอำเภอๆ ละ 1 คน จำนวน 13 คน ซึ่งใช้เวลาสัมภาษณ์ เป็นเวลา 1-2 ชั่วโมง ต่อ 1 คน ด้วยตนเอง

3. เครื่องมือในการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยที่ผู้วิจัยจะใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณก่อน เพื่อให้ได้โครงสร้างของภาพกว้างสำหรับชุดตัวแปรที่ส่งผลต่อกัน จากนั้น เพื่อให้เห็นภาพมากขึ้นจึงใช้การวิจัยเชิงคุณภาพในการเจาะลึกเกี่ยวกับประเด็นที่น่าสนใจ และครอบคลุมการศึกษาในครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยจะได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และมีน้ำหนักในการนำข้อมูลไปสู่การวิเคราะห์ที่มากยิ่งขึ้น โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ เครื่องมืองานวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม และเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured) โดยมีรายละเอียดของเครื่องมือทั้ง 2 ประเภท ดังนี้

3.1 เครื่องมือของงานวิจัยเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) เพื่อศึกษาประเด็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย จำนวนสมาชิก ระยะเวลาจัดตั้งกลุ่ม แหล่งที่มาของเงินทุน และรายได้

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาแนวความคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำนวน 20 ข้อ โดย ครอบคลุมแนวความคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเกณฑ์รายรับ (Revenue Basic) จำนวน 5 ข้อ ด้านเกณฑ์รายจ่าย (Expenditure Basic) จำนวน 5 ข้อ ด้านเกณฑ์การคำนวณต้นทุน (Cost Basic) จำนวน 5 ข้อ และด้านการออมเงิน (Saving Basic) จำนวน 5 ข้อ ซึ่งมีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และเป็นคำถามปลายปิด (Closed-Ended Question)

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาแนวความคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 20 ข้อ โดย ครอบคลุมแนวความคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเกณฑ์รายรับ (Revenue Basic) จำนวน 5 ข้อ ด้านเกณฑ์รายจ่าย (Expenditure Basic) จำนวน 5 ข้อ ด้านเกณฑ์การคำนวณต้นทุน (Cost Basic) จำนวน 5 ข้อ และด้านการออมเงิน (Saving Basic) จำนวน 5 ข้อ ซึ่งมีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และเป็นคำถามปลายปิด (Closed-Ended Question)

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษากระบวนการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี จำนวน 20 ข้อ โดย ครอบคลุมแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความพอประมาณ (Sufficient) จำนวน 5 ข้อ ด้านความมีเหตุผล (Reasonableness) จำนวน 5 ข้อ ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (Self-Immunity) จำนวน 5 ข้อ และด้านความรู้คู่คุณธรรม (Moral Reasoning) จำนวน 5 ข้อ ซึ่งมีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และเป็นคำถามปลายปิด (Closed-Ended Question)

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม) จำนวน 1 ข้อ โดยมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Questions) (**ภาคผนวกที่ ก**)

ดังนั้น การนำกลุ่มตัวอย่างมาดำเนินการวิเคราะห์ผล แบบสอบถามการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ แบบสอบถามปลายปิด (Close-ended Questions) คือ ตอนที่ 1 จนถึง ตอนที่ 5 และแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questions) คือ ตอนที่ 6 โดยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบ 5 ระดับ ตามมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating Scale) ของ (Likert, 1932) ซึ่งกำหนดการให้คะแนนคำตอบแบบสอบถาม เพื่อหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด	กำหนดให้ 5 คะแนน
ระดับความคิดเห็นมาก	กำหนดให้ 4 คะแนน
ระดับความคิดเห็นปานกลาง	กำหนดให้ 3 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อย	กำหนดให้ 2 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	กำหนดให้ 1 คะแนน

แล้วหาค่าเฉลี่ยของคำตอบแบบสอบถาม โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 5.00	หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 4.51 – 4.50	หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.2 เครื่องมือของงานวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือของงานวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เพื่อเก็บรายละเอียดข้อมูลเชิงลึกแบบมีเป้าหมายชัดเจน ในรูปแบบการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) มีลักษณะคำถามปลายเปิด เพื่อให้ได้ประเด็นที่ครอบคลุม 4 ประเด็น ได้แก่

ตอนที่ 1 บริบทของวิสาหกิจชุมชน จำนวน 1 ข้อ

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันของการจัดทำบัญชีครัวเรือนในชีวิตประจำวันภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 1 ข้อ

ตอนที่ 3 ทศนคติ ปัญหา อุปสรรค ของการประยุกต์ใช้การบัญชีครัวเรือน
ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 1 ข้อ

ตอนที่ 4 แนวทางการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 1 ข้อ (**ภาคผนวกที่ ข**)

4. การสร้างเครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือการวิจัย โดยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

4.1 การสร้างเครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณ

4.1.1 ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ต้องการศึกษา แบ่งเป็น 6 ประเด็น ดังต่อไปนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษากระบวนการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี และตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 6 ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและสมมุติฐานของการวิจัย

4.1.2 นำผลการศึกษาจากข้อ 1 มาสร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 6 ตอน มาพิจารณาความเหมาะสม ความถูกต้องของการใช้ภาษาและครอบคลุมเนื้อหาของ การวิจัย โดยผ่านการตรวจสอบความตรงด้านโครงสร้าง (Construct Validity) และความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ทำการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่า แบบสอบถามมีค่าความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นในระดับที่ยอมรับได้ โดยค่า Factor Loading มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.40 (Hair at el., 2010) และค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟามีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 (Malhotra, 2004) (**ภาคผนวก ข**) และนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ดังรายชื่อต่อไปนี้

4.1.2.1 รศ.ดร.ธันณชัย สิงห์มาตย์ ตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญด้านวิสาหกิจชุมชน

4.1.2.2 อ.ดร.พงศ์ธร โพธิ์พูลศักดิ์ ตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติ

4.1.2.3 ผศ.ดร.ไอลัดดา โองกลาง ตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญด้านบัญชี

โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index : IOC) (Rovinelli & Hambleton, 1977, Miller, 2013)

4.1.3 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน แล้วนำเสนอคณะกรรมการตรวจสอบของสถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามพิจารณาอีกครั้ง

4.1.4 การหาคุณภาพเครื่องมือ

4.1.4.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้จริงในการวิจัย จำนวน 30 คน

4.1.4.2 ผู้วิจัยทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษากระบวนการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ซึ่งมีเกณฑ์กำหนดค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ควรอยู่ระหว่าง 0.700-0.895 (Cronbach. 1951)

4.1.4.3 ผู้วิจัยหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค Item-Total Correlation มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษากระบวนการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ซึ่งมีเกณฑ์กำหนดค่าอำนาจจำแนก (r) ควรอยู่ระหว่าง 0.450-0.921 (Cronbach. 1951)

4.1.4.4 ผู้วิจัยจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ จำนวน 262 ฉบับ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

4.2 การสร้างเครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพ

4.2.1 ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ต้องการศึกษา แบ่งเป็น 4 ประเด็น ดังต่อไปนี้ ตอนที่ 1 บริบทของวิสาหกิจชุมชน ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันของการจัดทำบัญชีครัวเรือนในชีวิตประจำวันภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม ตอนที่ 3 ทศนคติ ปัญหา อุปสรรค ของการประยุกต์ใช้การบัญชีครัวเรือนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม และตอนที่ 4 แนวทางการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม โดยกำหนดขอบข่ายของข้อมูลที่ต้องการ ซึ่งพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและสมมุติฐานของการวิจัย

4.2.2 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความถูกต้อง และปรับปรุงแก้ไขตามคณะกรรมการตรวจสอบของสถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4.1.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่านแล้วไปเพื่อพิจารณาประเด็นที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย รวมถึง ความถูกต้องและความเหมาะสม ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขด้านภาษาตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4.1.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและแก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้วจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ไปเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการวิจัยต่อไป

5. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

5.1 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้ 2 ส่วน คือ การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และการตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถาม ดังนี้

5.1.1 การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัยด้วยการนำแบบสอบถามที่ได้พัฒนาขึ้นมาให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อหาค่าความสอดคล้อง หรือ ดัชนีของความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) โดยกำหนดคะแนนของผู้เชี่ยวชาญเป็น +1 -หรือ 1 หรือ 0 ดังนี้

ถ้าเห็นว่าสอดคล้องตรงกับวัตถุประสงค์	ให้ +1 คะแนน
ถ้าเห็นว่าไม่สอดคล้องไม่ตรงกับวัตถุประสงค์	ให้ -1 คะแนน
ถ้าไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	ให้ 0 คะแนน

การคำนวณด้วยค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้อง (Index of Concordance: IOC) หรือ ดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index: CVI) (อ้างอิงใน ศิริชัย พงษ์วิชัย. 2550 : 142) คำนวณ ดังนี้

$$\text{สูตร IOC หรือ CVI} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC = ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา
 $\sum R$ = ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การแปลความหมาย มีดังนี้

ค่า IOC \geq 0.50 หมายความว่า คำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
 ค่า IOC \leq 0.50 หมายความว่า คำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้วิจัยนำเครื่องมือของการวิจัย คือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย รองศาสตราจารย์ ดร.ธณัชชัย สิงห์มาตย์ ผู้เชี่ยวชาญด้านวิสาทกิจชุมชน อาจารย์ ดร.พงศ์ธร โพธิ์พูลศักดิ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิควิจัยทางสถิติและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไอลัดดา ोंกลาง ผู้เชี่ยวชาญด้านบัญชี เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความเชิงเนื้อหา (Content Validity) และพิจารณาเกี่ยวกับการใช้ภาษาและ

ความครอบคลุมของเนื้อหา โดยการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ ซึ่งจากเกณฑ์การแปลความหมายของ IOC นั้น ผู้วิจัยจะคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขภาษา เพื่อนำไปสู่การทดลองใช้แบบสอบถามต่อไป

ดังนั้น จากผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือแบบสอบถามในด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความครอบคลุมของแบบสอบถาม ความเหมาะสมและความชัดเจนของการใช้ภาษาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พบว่า ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามทั้งฉบับมีความเที่ยงตรงตั้งแต่ 60% ขึ้นไป โดยผลจากการพิจารณาค่า IOC พบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนีของความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์อยู่ระหว่าง ระหว่าง 0.60 – 1.00 ซึ่งจากเกณฑ์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ค่าที่คำนวณได้ต้องมากกว่า 0.50 หรือ $IOC \geq 0.50$ จึงสามารถสรุปได้ว่า ข้อคำถามทุกข้อในแบบสอบถามมีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย หรือมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และครอบคลุมเนื้อหาที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา จึงสามารถนำข้อคำถามดังกล่าวไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยต้องปรับปรุงและแก้ไขข้อคำถามอย่างเช่น การปรับความชัดเจนของการใช้ภาษา การแก้ไขภาษาที่ไม่เป็นทางการให้ถูกต้อง การตัดคำที่ไม่จำเป็นออก ตามประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำ ให้เสร็จเรียบร้อยก่อนนำไปทดลองใช้จริงต่อไป (ภาคผนวก ง)

5.1.2 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบและการแก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้จริงในการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปหาคุณภาพของเครื่องมือ เพื่อทำการตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ โดยใช้การทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) จากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) จึงสามารถสรุปได้ว่า ค่าความเชื่อมั่นของการวิจัยในครั้งนี้ ได้ค่าความเชื่อมั่นเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา อยู่ระหว่าง 0.490-0.898 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา อยู่ระหว่าง 0.552-0.866 และความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษากระบวนการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา อยู่ระหว่าง 0.450-0.921 (Cronbach, 1951) (ภาคผนวก จ)

โดยมีค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Discriminant Power) จากการใช้เทคนิค Item-Total Correlation พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน ได้ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.700-0.860 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.715-0.777 และความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษากระบวนการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ได้ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.713-0.895 (ภาคผนวก ฉ)

5.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้ 2 ส่วน คือ การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และการตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

5.2.1 การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ที่ทำเสร็จเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษา โดยนำเอาแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงให้สมบูรณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่าน จากนั้น ผู้วิจัยจะนำเอาแบบสัมภาษณ์ฉบับที่ผ่านการปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งแบ่งออกแต่ละอำเภอๆ ละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 13 คน

5.2.2 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability)

ผู้วิจัยนำเครื่องมือของการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ที่ใช้รูปแบบการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ที่สร้างขึ้นมาเสร็จเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยจะนำแบบสัมภาษณ์มาตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย รองศาสตราจารย์ ดร.ธนัญชัย สิงห์มาตย์ ผู้เชี่ยวชาญด้านวิสาหกิจชุมชน อาจารย์ ดร.พงศ์ธร โพธิ์พลศักดิ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิควิจัยทางสถิติและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โอ ลัดดา ोंกลาง ผู้เชี่ยวชาญด้านบัญชี เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และพิจารณาเกี่ยวกับการใช้ภาษาและความครอบคลุมของเนื้อหา โดยการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ ซึ่งจากเกณฑ์การแปลความหมายของ IOC นั้น ผู้วิจัยจะคัดเลือกข้อคำถามที่ใช้สัมภาษณ์ที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขภาษา เพื่อนำไปสู่การทดลองใช้แบบสอบถามต่อไป

ดังนั้น จากผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ที่ใช้รูปแบบการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ในด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความครอบคลุมของแบบสอบถาม ความเหมาะสมและความชัดเจนของการใช้ภาษาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พบว่า ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ที่ใช้รูปแบบการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ทั้งฉบับ มีความเที่ยงตรงตั้งแต่ 60% ขึ้นไป โดยผลจากการพิจารณาค่า IOC พบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนีของความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์อยู่ระหว่างระหว่าง 0.60–1.00 ซึ่งจากเกณฑ์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ค่าที่คำนวณได้ต้องมากกว่า 0.50 หรือ $IOC \geq 0.50$ จึงสามารถสรุปได้ว่า ข้อคำถามทุกข้อในแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ที่ใช้รูปแบบการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) มีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย หรือมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และครอบคลุมเนื้อหาที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา จึงสามารถนำข้อคำถามดังกล่าวไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยต้องปรับปรุงและแก้ไขข้อคำถามอย่างเช่น การปรับความชัดเจนของการใช้ภาษา การแก้ไขภาษาที่ไม่เป็นทางการให้ถูกต้อง การตัดคำที่ไม่จำเป็นออก ตามประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำ ให้เสร็จเรียบร้อยแล้วก่อนนำไปทดลองใช้จริงต่อไป (ภาคผนวก จ)

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS ในการดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

6.1.1 การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

6.1.1.1 ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ผู้วิจัยได้ใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละในการบรรยายข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 1 และตอนที่ 2 โดยตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ และตอนที่ 2 เป็นข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย จำนวนสมาชิก ระยะเวลาจัดตั้งกลุ่ม แหล่งที่มาของเงินทุน และรายได้

6.1.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผู้วิจัยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากแบบสอบถามตอนที่ 3 ตอนที่ 4 และตอนที่ 5 โดยตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำนวน 20 ข้อ โดย ครอบคลุมแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเกณฑ์รายรับ (Revenue Basic) จำนวน 5 ข้อ ด้านเกณฑ์รายจ่าย (Expenditure Basic) จำนวน 5 ข้อ ด้านเกณฑ์การคำนวณต้นทุน (Cost Basic) จำนวน 5 ข้อ และด้านการออมเงิน (Saving Basic) จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 20 ข้อ โดย ครอบคลุมแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเกณฑ์รายรับ (Revenue Basic) จำนวน 5 ข้อ ด้านเกณฑ์รายจ่าย (Expenditure Basic) จำนวน 5 ข้อ ด้านเกณฑ์การคำนวณต้นทุน (Cost Basic) จำนวน 5 ข้อ และด้านการออมเงิน (Saving Basic) จำนวน 5 ข้อ และตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษากระบวนการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี จำนวน 20 ข้อ โดย ครอบคลุมแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความพอประมาณ (Sufficient) จำนวน 5 ข้อ ด้านความมีเหตุผล (Reasonableness) จำนวน 5 ข้อ ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (Self-Immunity) จำนวน 5 ข้อ และด้านความรู้คู่คุณธรรม (Moral Reasoning) จำนวน 5 ข้อ ซึ่งกำหนดการให้คะแนนคำตอบแบบสอบถาม (Likert, 1932) เพื่อหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด	กำหนดให้ 5 คะแนน
ระดับความคิดเห็นมาก	กำหนดให้ 4 คะแนน
ระดับความคิดเห็นปานกลาง	กำหนดให้ 3 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อย	กำหนดให้ 2 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	กำหนดให้ 1 คะแนน

แล้วหาค่าเฉลี่ยของคำตอบแบบสอบถาม โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมาย

ค่าเฉลี่ย ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 4.51 – 4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

6.1.2 การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ผู้วิจัยได้

นำการทดสอบสมมติฐานที่ถูกกำหนดขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 285 คน เพื่อมาวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ใช้วิเคราะห์ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม โดยค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานในครั้งนี้กำหนดไว้ที่ระดับ 0.05

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ที่ใช้รูปแบบการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ (เอมอร์ จังศิริพรปกรณ์. 2550 : 25)

6.2.1 การตรวจสอบข้อมูล โดยให้ผู้ให้ข้อมูลกับผู้วิจัย ได้ตรวจสอบและรับข้อมูลที่ถูกต้องของข้อมูล

6.2.2 ผู้วิจัยได้ใช้หลักการวิเคราะห์ เป็นวิธีการสร้างข้อสรุปจากการศึกษารูปแบบ หรือข้อมูลจำนวนหนึ่ง โดยไม่ใช้สถิติช่วยในการวิเคราะห์ โดยจะยึดสาระ เนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์เป็นหลักและสามารถแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน

6.2.2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งส่วนใหญ่ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ จะเป็นข้อความบรรยาย (Descriptive) ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์และจดบันทึก

6.2.2.2 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) คือ การกระทำกับข้อมูลที่ได้จากเอกสาร โดยข้อความที่จะวิเคราะห์ จัดประเภทดังต่อไปนี้

- 1) ระบบจำแนกประเภทควรสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย
- 2) ระบบจำแนกประเภทควรมีครอบคลุม คือ สามารถรองรับข้อคำถาม และข้อความที่ถูกแจ่งได้เป็นอย่างดี มีการระบุรายละเอียด แนวคิด ตัวแปรให้ชัดเจนที่สุดเท่าที่จะทำได้
- 3) ต้องมีความเด่นชัดในตัวเอง
- 4) ไม่มีความซ้ำซ้อนเหลื่อมกัน
- 5) มีการใช้หลักการเดียวกันในการจัดระบบตลอดงานวิจัยและ

วิเคราะห์

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยพิจารณาโดยเลือกสถิติจากวัตถุประสงค์และความเหมาะสมของข้อมูล ซึ่งสถิติที่ได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

7.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

- 7.1.1 การหาค่าความถี่ (Frequency)
- 7.1.2 การหาค่าร้อยละ (Percentage)
- 7.1.3 การหาค่าเฉลี่ย (Mean)
- 7.1.4 การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- 7.1.5 การวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

7.2 สถิติสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

- 7.2.1 การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)
- 7.2.2 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลทางการวิจัย เรื่องแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยแบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งนำเสนอออกเป็นขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการทดสอบสมมติฐาน
- 4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 4.1 แสดงสัญลักษณ์และความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปรและค่าสถิติ

สัญลักษณ์	ความหมาย
f	ค่าร้อยละ (Percentage)
\bar{x}	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
p-value	ระดับนัยสำคัญ (Significance)
IVFs	การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity Test) โดยใช้ Variance Inflation Factor)
IOC	การหาค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามเป็นรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค Item-total Correlation
SE _{est}	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์
R	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
Ajusted R ²	ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง
a	ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ
SA	ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน
ARB	ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านเกณฑ์รายรับ

ตารางที่ 4.1 แสดงสัญลักษณ์และความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปรและค่าสถิติ (ต่อ)

สัญลักษณ์	ความหมาย
AEB	ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายจ่าย
ACB	ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการคำนวณต้นทุน
ASB	ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการออมเงิน
SB	ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
BSU	ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความพอประมาณ
BRB	ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความมีเหตุผล
BSI	ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
BMR	ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านความรู้คู่คุณธรรม
SC	ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี
CKR	ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้
CSP	ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการปฏิบัติในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน
CTS	ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านทักษะการคิดหลักบัญชี
CKI	ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

4.2 ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2.1 ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แบ่งเป็น 6 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม
- ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน
- ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษากระบวนการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

4.2.2 ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แบ่งเป็น 5 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 บริบทของวิสาหกิจชุมชน

ตอนที่ 3 สภาพปัจจุบันของการจัดทำบัญชีครัวเรือนในชีวิตประจำวันภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 4 ทิศนคติ ปัญหา อุปสรรค ของการประยุกต์ใช้การบัญชีครัวเรือนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 5 แนวทางการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการทดสอบสมมติฐาน

4.3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการทดสอบสมมติฐานข้อมูลเชิงปริมาณ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวน (ความถี่) และค่าร้อยละข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	63	24.00
1.2 หญิง	199	76.00
รวม	262	100.00
2. อายุ		
2.1 น้อยกว่า 30 ปี	13	5.00
2.2 30-40 ปี	27	10.30
2.3 41-50 ปี	161	61.50
2.4 มากกว่า 50 ปี	61	23.30
รวม	262	100.00
3. สถานภาพ		
3.1 โสด	33	12.60
3.2 สมรส	212	80.90
3.3 หม้าย/หย่าร้าง	17	6.50
รวม	262	100.00

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวน (ความถี่) และค่าร้อยละข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
4. ระดับการศึกษา		
4.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	103	39.30
4.2 ปริญญาตรี	149	56.90
4.3 สูงกว่าปริญญาตรี	10	3.80
รวม	262	100.00
5. อาชีพ		
5.1 รับจ้างทั่วไป	21	8.00
5.2 เกษตรกร	103	39.30
5.3 รับราชการ	45	17.20
5.4 รัฐวิสาหกิจ	8	3.10
5.5 ค้าขาย	57	21.80
5.6 อาชีพอิสระ	18	6.90
5.7 ธุรกิจเอกชน	10	3.80
รวม	262	100.00
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
6.1 ต่ำกว่า 5,000 บาท	36	13.70
6.2 5,000-10,000 บาท	64	24.40
6.3 10,001-15,000 บาท	46	17.60
6.4 มากกว่า 15,000 บาท	116	44.30
รวม	262	100.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม โดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 199 คน (ร้อยละ 76.00) รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 63 คน (ร้อยละ 24.00) มีอายุ ระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 161 คน (ร้อยละ 61.50) รองลงมาอายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 61 คน (ร้อยละ 23.30) สถานภาพ ส่วนใหญ่สมรส จำนวน 212 คน (ร้อยละ 80.90) รองลงมา คือโสด จำนวน 33 คน (ร้อยละ 12.60) ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่จบปริญญาตรี จำนวน 149 คน (ร้อยละ 56.90) รองลงมา คือ ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 103 คน (ร้อยละ 39.30) อาชีพ ส่วนใหญ่เป็น เกษตรกร จำนวน 103 คน (ร้อยละ 39.30) รองลงมา คือ ค้าขาย จำนวน 57 (ร้อยละ 21.80) และ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนใหญ่มากกว่า 15,000 บาท จำนวน 116 คน (ร้อยละ 44.30) รองลงมา คือ 5,000-10,000 บาท จำนวน 64 (ร้อยละ 24.40)

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ 4.3 แสดงความถี่และค่าร้อยละข้อมูลของวิสาหกิจชุมชนจังหวัด มหาสารคาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. รูปแบบของธุรกิจ		
1.1 กลุ่มการผลิตสินค้า	227	86.60
1.2 กลุ่มการให้บริการ	35	13.40
รวม	262	100.00
2. ประเภทธุรกิจ		
2.1 การผลิตพืช	90	34.40
2.2 การผลิตปศุสัตว์	49	18.70
2.3 การแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร	45	17.20
2.4 ผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า	37	14.10
2.5 เครื่องจักรสาน	4	1.50
2.6 ดอกไม้ประดิษฐ์	2	0.80
2.7 ของชำร่วย / ของที่ระลึก	3	1.10
2.8 ผลิตภัณฑ์สมุนไพร	6	2.30
2.9 เครื่องดื่ม	5	1.90
2.10 ท่องเที่ยว	13	5.00
2.11 สุขภาพ	8	3.10
รวม	262	100.00
3. จำนวนสมาชิก		
3.1 น้อยกว่า 10 คน	46	17.60
3.2 10-20 คน	58	22.10
3.3 21-30 คน	70	26.70
3.4 มากกว่า 30 คนขึ้นไป	88	33.60
รวม	262	100.00
4. ระยะเวลาในการจัดตั้งกลุ่ม		
4.1 น้อยกว่า 1 ปี	32	12.20
4.2 1-5 ปี	67	25.60
4.3 6-10 ปี	113	43.10
4.4 มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	50	19.10
รวม	262	100.00

ตารางที่ 4.3 แสดงความถี่และค่าร้อยละข้อมูลของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
5. แหล่งที่มาของเงินทุน		
5.1 สมาชิกในกลุ่ม		
5.2 เงินอุดหนุนจากหน่วยงาน		
5.3 สถาบันการเงิน		
รวม	262	100
6. รายได้เฉลี่ยต่อปี		
6.1 ต่ำกว่า 10,000 บาท		
6.2 10,001-30,000 บาท		
6.3 30,001-50,000 บาท		
6.4 มากกว่า 50,000 บาท-ขึ้นไป		
รวม	262	100

จากตารางที่ 4.3 พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม โดยส่วนใหญ่เป็นมีรูปแบบของธุรกิจเป็นกลุ่มการผลิตสินค้า จำนวน 227 คน (ร้อยละ 86.60) รองลงมาคือ กลุ่มธุรกิจการให้บริการ จำนวน 35 คน (ร้อยละ 13.40) ประเภทของธุรกิจ ส่วนใหญ่เป็นการผลิตพืช จำนวน 90 คน (ร้อยละ 34.40) รองลงมา คือ การผลิตปศุสัตว์ จำนวน 49 คน (ร้อยละ 18.70) จำนวนสมาชิกส่วนใหญ่มากกว่า 30 คน จำนวน 88 คน (ร้อยละ 33.60) รองลงมา คือ 21-30 คน จำนวน 70 คน (ร้อยละ 26.67) ระยะเวลาในการจัดตั้งกลุ่ม ส่วนใหญ่ 6-10 ปี จำนวน 113 (ร้อยละ 43.10) รองลงมา คือ 1-5 ปี จำนวน 67 คน (ร้อยละ 25.60) แหล่งที่มาของเงินทุน ส่วนใหญ่มาจากเงินของสมาชิกในกลุ่ม จำนวน 144 คน (ร้อยละ 55) รองลงมา คือ เงินส่วนตัว จำนวน 59 คน (ร้อยละ 22.50) และรายได้เฉลี่ยต่อปี ส่วนใหญ่มีมากกว่า 50,000 บาท จำนวน 114 คน (ร้อยละ 43.50) รองลงมา คือ 30,001-50,000 บาท จำนวน 65 คน (ร้อยละ 24.80)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาแนวความคิดจัดทำบัญชีครัวเรือน

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาแนวความคิดจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม ด้านโดยรวม

แนวความคิดจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. แนวความคิดจัดทำบัญชีครัวเรือน	4.27	0.52	มาก
2. แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	4.14	0.50	มาก
3. การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี	4.02	0.57	มาก
โดยรวม	4.14	0.44	มาก

จากตาราง 4.4 พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวความคิดจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับ จากมากไปหาน้อยตามลำดับ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ แนวความคิดจัดทำบัญชีครัวเรือน ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.52) แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.50) และการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.57)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษา
แนวความคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน (ด้านเกณฑ์รายรับ)

แนวความคิดจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายรับ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านมีความรู้ความเข้าใจการจดบันทึกบัญชีรายรับได้อย่างถูกต้อง	4.22	0.69	มาก
2. ท่านเกิดความชำนาญในการวิเคราะห์การรับเงินจึงทำให้สามารถวางแผนการใช้จ่ายได้อย่างเหมาะสม	4.16	0.78	มาก
3. ท่านสามารถแสดงวิธีการคำนวณรายรับในแต่ละเดือนได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ	4.17	0.78	มาก
4. การสรุปผลรายรับในแต่ละเดือนอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้คุณสามารถวางแผนทางการเงินได้ดี	4.14	0.88	มาก
5. ท่านสามารถถ่ายทอดความรู้ในการจดบันทึกที่รับเงินได้อย่างครบถ้วนและถูกต้องเสมอ	4.24	0.81	มาก
โดยรวม	4.12	0.55	มาก

จากตาราง 4.5 พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวความคิดจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านเกณฑ์รายรับโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับ จากมากไปหาน้อยตามลำดับ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ ท่านสามารถถ่ายทอดความรู้ในการจดบันทึกที่รับเงินได้อย่างครบถ้วนและถูกต้องเสมอ ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.69) ท่านมีความรู้ความเข้าใจการจดบันทึกบัญชีรายรับได้อย่างถูกต้อง ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.38) และท่านสามารถแสดงวิธีการคำนวณรายรับในแต่ละเดือนได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.78)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษา
แนวความคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน (ด้านเกณฑ์รายจ่าย)

แนวความคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายจ่าย	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ความรู้พื้นฐานที่ท่านมีสามารถทำให้เข้าใจการบันทึกบัญชีรายจ่ายได้อย่างถูกต้อง	3.96	0.01	มาก
2. การวิเคราะห์การจ่ายเงินอย่างถูกต้องของท่านจะช่วยให้สามารถวางแผนการใช้จ่ายเงินได้ดี	4.10	0.78	มาก
3. ท่านสามารถคำนวณรายจ่ายในแต่ละเดือนจะช่วยจัดสรรค่าใช้จ่าย ทรัพยากรที่ตนมีอยู่อย่างเหมาะสม และคุ้มค่า	3.97	0.89	มาก
4. การสรุปผลการใช้จ่ายเงินแต่ละเดือนจะช่วยควบคุมค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นได้เป็นอย่างดี	4.36	0.67	มาก
5. การแนะนำการจดบันทึกการใช้จ่ายที่ถูกต้องจะช่วยให้คุณสามารถควบคุมการใช้จ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.22	0.76	มาก
โดยรวม	4.18	0.53	มาก

จากตาราง 4.6 พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวความคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านเกณฑ์รายจ่ายโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับ จากมากไปหาน้อยตามลำดับ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ การสรุปผลการใช้จ่ายเงินแต่ละเดือนจะช่วยควบคุมค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.67) การแนะนำการจดบันทึกการใช้จ่ายที่ถูกต้องจะช่วยให้คุณสามารถควบคุมการใช้จ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.76) และการวิเคราะห์การจ่ายเงินอย่างถูกต้องของท่านจะช่วยให้สามารถวางแผนการใช้จ่ายเงินได้ดี ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.78)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษา
แนวความคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน (ด้านเกณฑ์การคำนวณต้นทุน)

แนวความคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์การคำนวณต้นทุน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านมีความรู้ความเข้าใจในการคำนวณต้นทุนการประกอบอาชีพได้อย่างถูกต้อง	4.20	0.68	มาก
2. การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตสินค้าต่างๆ สามารถช่วยให้ท่านวางแผนในการลดรายจ่ายหรือควบคุมต้นทุนได้อย่างเหมาะสม	4.31	0.74	มาก
3. ท่านตระหนักถึงวิธีการคำนวณต้นทุนการผลิต จึงทำให้เกิดประโยชน์ในการบริหาร และการตัดสินใจทางการเงิน	4.53	0.59	มากที่สุด
4. ท่านสามารถจัดทำรายงานผลบัญชีต้นทุนการผลิตได้อย่างครบถ้วน ทำให้ทราบผลกำไรขาดทุนที่ถูกต้อง	4.59	0.58	มากที่สุด
5. ท่านสามารถอธิบายการคำนวณต้นทุนการผลิตสินค้าต่างๆ ได้อย่างชัดเจน และเข้าใจง่าย	4.46	0.64	มาก
โดยรวม	4.42	0.43	มาก

จากตาราง 4.7 พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวความคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านเกณฑ์การคำนวณต้นทุนโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับ จากมากไปหาน้อยตามลำดับ อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ได้แก่ ท่านสามารถจัดทำรายงานผลบัญชีต้นทุนการผลิตได้อย่างครบถ้วน ทำให้ทราบผลกำไรขาดทุนที่ถูกต้อง ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.58) ท่านตระหนักถึงวิธีการคำนวณต้นทุนการผลิต จึงทำให้เกิดประโยชน์ในการบริหาร และการตัดสินใจทางการเงิน ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.59) และอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ ได้แก่ ท่านสามารถอธิบายการคำนวณต้นทุนการผลิตสินค้าต่างๆ ได้อย่างชัดเจน และเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.64)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษา
แนวความคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน (ด้านการออมเงิน)

แนวความคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านการออมเงิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการเก็บเงิน เช่น ดอกเบี้ย เงินปันผล	4.52	0.65	มากที่สุด
2. ท่านให้ความสำคัญกับการแบ่งเงินออกเป็นส่วนๆ เพื่อให้ควบคุมค่าใช้จ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสม	4.31	0.75	มาก
3. การเก็บเงินเป็นประจำทุกเดือนอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยให้ท่านสามารถวางแผนการดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ	4.30	0.74	มาก
4. ท่านได้จัดทำรายงานสรุปการเก็บเงินในรูปแบบต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ ได้อย่างถูกต้อง และได้ผลตอบแทนที่มากขึ้น	4.24	0.78	มาก
5. ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเก็บออมในรูปแบบต่างๆ ไปเผยแพร่ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	4.30	0.74	มาก
โดยรวม	4.32	0.54	มาก

จากตาราง 4.8 พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวความคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านการออมเงินโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับ จากมากไปหาน้อยตามลำดับ อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ ได้แก่ ท่านมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการเก็บเงิน เช่น ดอกเบี้ย เงินปันผล ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.65) และอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ ได้แก่ ท่านให้ความสำคัญกับการแบ่งเงินออกเป็นส่วนๆ เพื่อให้ควบคุมค่าใช้จ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสม ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.75) และการเก็บเงินเป็นประจำทุกเดือนอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยให้ท่านสามารถวางแผนการดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และท่านสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเก็บออมในรูปแบบต่างๆ ไปเผยแพร่ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.74)

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษา
แนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน (ด้านความพอประมาณ)

แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิตประจำวัน	4.24	0.76	มาก
2. ท่านสามารถจัดการแผนการใช้จ่ายเงินได้โดยไม่พยายาม ก่อกวนสิน	4.22	0.86	มาก
3. ท่านมีการบริหารจัดการเงินให้เกิดความสมดุลระหว่าง รายรับและรายจ่ายเสมอ	4.19	0.74	มาก
4. ท่านตระหนักถึงคุณค่าและราคาของสิ่งที่ท่านคิดว่า ฟุ่มเฟือยอยู่เสมอ โดยบังคับตนเองด้านวินัย ไม่เบียดเบียน ตนเองและผู้อื่น	4.24	0.76	มาก
5. ท่านมีการจัดทำงบประมาณการใช้จ่ายเงินได้อย่าง เหมาะสม คำนึงค่ากับการบริหารงาน	4.52	0.65	มากที่สุด
โดยรวม	4.28	0.55	มาก

จากตาราง 4.9 พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับ จากมากไปหาน้อยตามลำดับ อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ ได้แก่ ท่านมีการจัดทำงบประมาณการใช้จ่ายเงินได้อย่างเหมาะสม คำนึงค่ากับการบริหารงาน ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.65) และมีระดับมาก 2 ข้อ ได้แก่ ท่านมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิตประจำวัน และท่านตระหนักถึงคุณค่าและราคาของสิ่งที่ท่านคิดว่าฟุ่มเฟือยอยู่เสมอ โดยบังคับตนเองด้านวินัย ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.76)

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษา
แนวความคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน (ด้านความมีเหตุผล)

แนวความคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความมีเหตุผล	\bar{X}	S.D.	ระดับความ คิดเห็น
1. ท่านใช้เหตุผลในการพิจารณาและแก้ไขปัญหาการวางแผนการใช้จ่ายเงินด้วยความรอบคอบเสมอ	4.25	0.39	มาก
2. ท่านเชื่อว่าการดำเนินชีวิตด้วยพื้นฐานของเหตุและผลจะมีคุณภาพชีวิตที่ดี	4.44	0.62	มาก
3. ท่านให้ความสำคัญกับการจัดลำดับเหตุและผลของการใช้จ่ายเงินตามความจำเป็นก่อน-หลังเสมอ	4.43	0.88	มาก
4. ท่านยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานในการตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุและผล เพื่อพัฒนางาน	3.99	0.68	มาก
5. ท่านคำนึงถึงผลกระทบจากการกระทำของตนเองต่อสังคม ส่วนรวม	3.94	0.77	มาก
โดยรวม	4.25	0.39	มาก

จากตาราง 4.10 พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวความคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผลโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับ จากมากไปหาน้อยตามลำดับ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ ท่านเชื่อว่าการดำเนินชีวิตด้วยพื้นฐานของเหตุและผลจะมีคุณภาพชีวิตที่ดี ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.62) ท่านให้ความสำคัญกับการจัดลำดับเหตุและผลของการใช้จ่ายเงินตามความจำเป็นก่อน-หลังเสมอ ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.88) และท่านใช้เหตุผลในการพิจารณาและแก้ไขปัญหาการวางแผนการใช้จ่ายเงินด้วยความรอบคอบเสมอ ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.39)

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษา
แนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน (ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี)

แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านมีการประชุมชี้แจงเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการปฏิบัติงานอยู่เสมอ	3.91	0.53	มาก
2. ท่านตระหนักถึงการวางแผนระยะยาว เพื่อรองรับกับผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในปัจจุบัน หรือสถานการณ์ความไม่แน่นอนในอนาคต	3.82	0.71	มาก
3. ท่านมีวิธีการหรือแนวทางในการแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในเป็นอย่างดี	3.97	0.84	มาก
4. ท่านสามารถรับการเปลี่ยนแปลงที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่นด้านสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรมได้อย่างทันท่วงที	4.19	0.82	มาก
5. ท่านจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายเสมอ เพื่อป้องกันความผิดพลาดของการใช้จ่ายเงิน	3.88	0.94	มาก
โดยรวม	3.91	0.53	มาก

จากตาราง 4.11 พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับ จากมากไปหาน้อยตามลำดับ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ ท่านสามารถรับการเปลี่ยนแปลงที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่นด้านสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรมได้อย่างทันท่วงที ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.82) ท่านมีวิธีการหรือแนวทางในการแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในเป็นอย่างดี ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.84) และท่านจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายเสมอ เพื่อป้องกันความผิดพลาดของการใช้จ่ายเงิน ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.94)

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษา
แนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน (ด้านความรู้คู่คุณธรรม)

แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความรู้คู่คุณธรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับความ คิดเห็น
1. ท่านมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง	4.16	0.81	มาก
2. ท่านมีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น	4.21	0.73	มาก
3. ท่านขยัน มั่นเพียรในการประกอบอาชีพ	3.89	0.83	มาก
4. ท่านมีความอดทน มีความเพียรในการดำรงชีวิต	4.06	0.77	มาก
5. ท่านใช้สติปัญญาในการเชื่อมโยงกับการวางแผนการ ดำเนินชีวิต	4.09	0.67	มาก
โดยรวม	4.08	0.51	มาก

จากตาราง 4.12 พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความรู้คู่คุณธรรมโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับ จากมากไปหาน้อยตามลำดับ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ ท่านมีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.73) ท่านมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.81) และท่านใช้สติปัญญาในการเชื่อมโยงกับการวางแผนการดำเนินชีวิต ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.67)

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษากระบวนการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี

ตาราง 4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษา
กระบวนการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี
(ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้)

การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านสามารถมองเห็นจุดมุ่งหมายในอนาคตที่เป็นภาพเดียวกันจะช่วยให้การทำงานง่ายขึ้น	4.05	0.79	มาก
2. การมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการทำงาน ย่อมทำให้งานสำเร็จรวดเร็ว ทันเวลา และมีประสิทธิภาพมากขึ้น	4.22	0.68	มาก
3. ท่านสามารถรับรู้และเข้าใจทิศทางการดำเนินงานที่แปลกใหม่ร่วมกันได้ จะช่วยให้การทำงานเสร็จเร็วกว่ากำหนดได้	4.19	0.67	มาก
4. ท่านเชื่อว่าการผลักดันแนวคิดใหม่ๆ ทันสมัย ในกาทำงาน จะช่วยให้ทุกคนมองเห็นเป้าหมายความสำเร็จของงานได้ชัดเจน มากยิ่งขึ้น	4.17	0.77	มาก
5. ท่านสามารถเข้าใจขั้นตอนหรือวิธีการปฏิบัติงานร่วมกัน จึงสามารถขับเคลื่อนการทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด	3.95	0.78	มาก
โดยรวม	4.12	0.55	มาก

จากตาราง 4.13 พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.83$, S.D. = 0.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับ จากมากไปหาน้อยตามลำดับ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ การมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการทำงาน ย่อมทำให้งานสำเร็จรวดเร็ว ทันเวลา และมีประสิทธิภาพมากขึ้น ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.68) ท่านสามารถรับรู้และเข้าใจทิศทางการดำเนินงานที่แปลกใหม่ร่วมกันได้ จะช่วยให้การทำงานเสร็จเร็วกว่ากำหนดได้ ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.76) และท่านเชื่อว่าการผลักดันแนวคิดใหม่ๆ ทันสมัย ในกาทำงานจะช่วยให้ทุกคนมองเห็นเป้าหมายความสำเร็จของงานได้ชัดเจน มากยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.77)

ตาราง 4.14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษา
กระบวนการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี
(ด้านการปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน)

การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านมีความรู้ความเข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนเป็นอย่างดี	3.87	0.74	มาก
2. ท่านมีการจัดบันทึกรายการที่เกิดขึ้นทุกครั้งที่มีรายรับ-รายจ่ายเกิดขึ้นเป็นกิจวัตร	3.85	0.87	มาก
3. ท่านมีทักษะปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชีที่ถูกต้องแม่นยำเสมอ	3.83	0.75	มาก
4. การฝึกปฏิบัติจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างสม่ำเสมอ จะเพิ่มทักษะความชำนาญด้านการปฏิบัติในการบันทึกบัญชีมากยิ่งขึ้น	4.07	0.78	มาก
5. ท่านสามารถนำข้อมูลทางการบัญชีมาจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนมาวิเคราะห์แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	4.08	0.82	มาก
โดยรวม	3.94	0.60	มาก

จากตาราง 4.14 พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีด้านการปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับ จากมากไปหาน้อยตามลำดับ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ ท่านสามารถนำข้อมูลทางการบัญชีมาจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนมาวิเคราะห์แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.82) การฝึกปฏิบัติจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างสม่ำเสมอ จะเพิ่มทักษะความชำนาญด้านการปฏิบัติในการบันทึกบัญชีมากยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.78) และท่านมีความรู้ความเข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนเป็นอย่างดี ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.74)

ตาราง 4.15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษา
กระบวนการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี (ด้านทักษะการคิดหลักบัญชี)

การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านทักษะการคิดหลักบัญชี	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านมีความรู้ความเข้าใจในการคิดหลักการบัญชีได้ดี	3.95	0.84	มาก
2. ท่านให้ความสำคัญกับหลักการคิดและปฏิบัติโดยยึดหลักการระบบบัญชีที่ถูกต้อง เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม	3.87	0.85	มาก
3. ขั้นตอนกระบวนการตามหลักการบัญชีที่ชัดเจน จะช่วยให้การทำงานเกิดความผิดพลาดน้อยลงได้	3.94	0.79	มาก
4. ท่านสามารถนำเอาทักษะการคิดตามหลักการจัดทำบัญชีที่ถูกต้องไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม	3.99	0.91	มาก
5. ท่านเชื่อว่าทักษะการคิดตามหลักการบัญชีจะช่วยให้การทำงานเป็นระบบมากยิ่งขึ้น	4.15	0.76	มาก
โดยรวม	3.98	0.56	มาก

จากตาราง 4.15 พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีด้านทักษะการคิดหลักบัญชี โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับ จากมากไปหาน้อยตามลำดับ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ ท่านเชื่อว่าทักษะการคิดตามหลักการบัญชีจะช่วยให้การทำงานเป็นระบบมากยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.76) ท่านสามารถนำเอาทักษะการคิดตามหลักการจัดทำบัญชีที่ถูกต้องไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.91) และท่านมีความรู้ความเข้าใจในการคิดหลักการบัญชีได้ดี ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.84)

ตาราง 4.16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษา
กระบวนการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี
(ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน)

การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือนไปบูรณาการในการประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม	3.90	0.96	มาก
2. ท่านมีความเข้าใจในหลักการจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นอย่างดี จึงสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจของการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.06	0.75	มาก
3. ท่านนำความรู้ที่ได้รับจากการจัดทำบัญชีครัวเรือนไปปรับใช้ในการประกอบการวางแผนการดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี	4.05	0.72	มาก
4. ท่านสามารถสรุปเทคนิคหรือวิธีการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่เข้าใจได้ง่ายๆ จึงทำให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน	4.08	0.65	มาก
5. การบูรณาการการจัดทำบัญชีครัวเรือน จะช่วยในการพัฒนาคุณภาพการดำเนินชีวิตให้ดีขึ้น	3.95	0.86	มาก
โดยรวม	4.01	0.56	มาก

จากตาราง 4.16 พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.83$, S.D. = 0.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับ จากมากไปหาน้อยตามลำดับ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ ท่านสามารถสรุปเทคนิคหรือวิธีการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่เข้าใจได้ง่ายๆ จึงทำให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.65) ท่านมีความเข้าใจในหลักการจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นอย่างดี จึงสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจของการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.75) และท่านนำความรู้ที่ได้รับจากการจัดทำบัญชีครัวเรือนไปปรับใช้ในการประกอบการวางแผนการดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.72)

4.3.2 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

4.3.2.1 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณและการสร้างสมการพยากรณ์ในการทดสอบความสัมพันธ์และผลกระทบของแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณและการสร้างสมการพยากรณ์ ตามที่ตั้งสมมุติฐาน ดังนี้

สมมุติฐานที่ 1: ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลต่อแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

สมมุติฐานที่ 2: แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนส่งผลต่อการสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

สมมุติฐานที่ 3: ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลต่อการสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ตารางที่ 4.17 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลต่อแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม โดยรวม

ตัวแปร	SA	BSU	BRE	BSI	BMR	VIF
\bar{X}	4.18	4.28	4.25	3.91	4.08	
S.D.	0.53	0.55	0.39	0.53	0.51	
SA		0.580***	0.502***	0.544***	0.629***	
BSU			0.569***	0.262***	0.361***	1.536
BRE				0.199***	0.451***	1.667
BSI					0.522***	1.404
BMR						1.669

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.17 ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันหรือเกิด Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIF ปรากฏว่าค่า VIF ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าตั้งแต่ 1.404-1.669 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กัน (Myers, 1990)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.502-0.629 จากนั้นผู้วิจัย

ได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์ตัวแปรตามแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวม (SARB) ได้ดังนี้

$$\text{SARB} = 0.017a + 0.262 (\text{BSU}) + 0.096 (\text{BRE}) + 0.215 (\text{BSI}) + 0.253 (\text{BMR})$$

ซึ่งสมการที่ได้นี้สามารถพยากรณ์ค่าตัวแปรตามแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวม (SARB) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 94.478$; $p = 0.000$) และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง ($\text{Adj } R^2$) เท่ากับ 0.589 (ตารางที่ 4.18) เมื่อนำไปทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละด้านกับตัวแปรตามแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวม ปรากฏผลดังตาราง 4.18

ตารางที่ 4.18 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับตัวแปรตามแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวม

ตัวแปรอิสระ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ตัวแปรตาม แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวม		p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	
ค่าคงที่ (a)	0.017	0.032	
1. ด้านความพอประมาณ (BSU)	0.262	0.039	0.020***
2. ด้านความมีเหตุผล (BRE)	0.096	0.041	0.000***
3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (BSI)	0.215	0.038	0.000***
4. ด้านความรู้คู่คุณธรรม (BMR)	0.253	0.041	0.000***

$F = 94.478$ $p = 0.000$ $\text{Adj } R^2 = 0.589$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ตัวแปรอิสระแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับด้านความพอประมาณ (BSU) ด้านความมีเหตุผล (BRE) ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (BSI) และด้านความรู้คู่คุณธรรม (BMR) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับตัวแปรตามแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวม (SARB) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 1-4

ตารางที่ 4.19 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลต่อแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายรับ (ARB) ของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

ตัวแปร	ARB	BSU	BRE	BSI	BMR	VIF
\bar{X}	4.18	4.28	4.25	3.91	4.08	
S.D.	0.53	0.55	0.39	0.53	0.51	
ARB		.363 ^{***}	.270 ^{***}	.486 ^{***}	.362 ^{***}	
BSU			.569 ^{***}	.262 ^{***}	.361 ^{***}	1.536
BRE				.199 ^{***}	.451 ^{***}	1.667
BSI					.522 ^{***}	1.404
BMR						1.669

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.19 ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันหรือเกิด Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIF ปรากฏว่าค่า VIF ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าตั้งแต่ 1.404-1.669 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระ ไม่มีความสัมพันธ์กัน (Myers, 1990)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายรับ (ARB) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.270-0.486 จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์ตัวแปรตามแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายรับ (ARB) ได้ดังนี้

$$ARB = 0.017a + 0.215 (BSU) + 0.042 (BRE) + 0.389 (BSI) + 0.062 (BMR)$$

ซึ่งสมการที่ได้นี้สามารถพยากรณ์ค่าตัวแปรตามแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายรับ (ARB) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 27.664$; $p = 0.000$) และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง (Adjusted R^2) เท่ากับ 0.290 (ตารางที่ 4.20) เมื่อนำไปทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละด้านกับตัวแปรตามแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายรับ (ARB) ปรากฏผลดังตาราง 4.20

ตารางที่ 4.20 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับตัวแปรตาม
แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายรับ (ARB)

ตัวแปรอิสระ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ตัวแปรตาม แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายรับ		p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	
ค่าคงที่ (a)	0.017	0.052	
1. ด้านความพอประมาณ (BSU)	0.215	0.065	0.001***
2. ด้านความมีเหตุผล (SBRE)	0.042	0.067	0.531
3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (SBSI)	0.389	0.062	0.000***
4. ด้านความรู้คู่คุณธรรม (SBMR)	0.062	0.067	0.356

F = 27.664 p = 0.000 Adj R² = 0.290

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ตัวแปรอิสระแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับด้านความพอประมาณ (BSU) และด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (BSI) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับตัวแปรตามแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายรับ (ARB) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 1 และ 3 สำหรับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผล (BRE) และด้านความรู้คู่คุณธรรม (BMR) ไม่มีความสัมพันธ์กัน

จากการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ พบว่า ตัวแปรอิสระแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับด้านความพอประมาณ (BSU) และด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (BSI) เป็นตัวพยากรณ์ของตัวแปรตามแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายรับ (ARB) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสร้างสมการพยากรณ์ โดยการทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณใหม่ ประกอบด้วยตัวแปรข้างต้น ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรกับตัวแปรอิสระ (R) เท่ากับ 0.544 ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง (Adjusted R²) เท่ากับ 0.291 (ตารางที่ 1 ภาคผนวก ญ) และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายรับ (ARB) ได้ดังนี้

$$ARB = 0.018 + 0.253 (BSU) + 0.420 (BSI)$$

ตารางที่ 4.21 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลต่อแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายจ่าย (AEB) ของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

ตัวแปร	AEB	BSU	BRE	BSI	BMR	VIF
\bar{X}	4.12	4.28	4.25	3.91	4.08	
S.D.	0.55	0.55	0.39	0.53	0.51	
AEB		0.491 ^{***}	0.426 ^{***}	0.604 ^{***}	0.577 ^{***}	
BSU			0.569 ^{***}	0.262 ^{***}	0.361 ^{***}	1.536
BRE				0.199 ^{***}	0.451 ^{***}	1.667
BSI					0.522 ^{***}	1.404
BMR						1.669

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.21 ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันหรือเกิด Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIF ปรากฏว่าค่า VIF ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าตั้งแต่ 1.404-1.669 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระ ไม่มีความสัมพันธ์กัน (Myers, 1990)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายจ่าย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.426-0.604 จากนั้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์ตัวแปรตามแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายจ่าย (AEB) ได้ดังนี้

$$AEB = 0.016a + 0.243 (BSU) + 0.103 (BRE) + 0.397 (BSI) + 0.236 (BMR)$$

ซึ่งสมการที่ได้นี้สามารถพยากรณ์ค่าตัวแปรตามแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายจ่าย (AEB) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 74.969$; $p = 0.000$) และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง ($Adj R^2$) เท่ากับ 0.531 (ตารางที่ 4.22) เมื่อนำไปทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละด้านกับตัวแปรตามแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายจ่าย (AEB) ปรากฏผลดังตาราง 4.22

ตารางที่ 4.22 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับตัวแปรตาม
แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายจ่าย (AEB)

ตัวแปรอิสระ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ตัวแปรตาม แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายจ่าย		p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	
ค่าคงที่ (a)	0.016	0.042	
1. ด้านความพอประมาณ (BSU)	0.243	0.053	0.001***
2. ด้านความมีเหตุผล (BRE)	0.103	0.055	0.061
3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (BSI)	0.397	0.050	0.000***
4. ด้านความรู้คู่คุณธรรม (BMR)	0.236	0.055	0.000***

F = 74.969 p = 0.000 Adj R² = 0.531

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.22 พบว่า ตัวแปรอิสระแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับด้านความพอประมาณ (BSU) ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (BSI) และด้านความรู้คู่คุณธรรม (BMR) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับตัวแปรตามแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายจ่าย (AEB) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 1 3 และ 4 สำหรับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความมีเหตุผล (BRE) ไม่มีความสัมพันธ์กัน

จากการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ พบว่า ตัวแปรอิสระแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับด้านความพอประมาณ (BSU) ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (BSI) และด้านความรู้คู่คุณธรรม (BMR) เป็นตัวพยากรณ์ของตัวแปรตามแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายจ่าย (AEB) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสร้างสมการพยากรณ์ โดยการทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณใหม่ ประกอบด้วยตัวแปรข้างต้น ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรกับตัวแปรอิสระ (R) เท่ากับ 0.729 ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง (Adj R²) เท่ากับ 0.527 (ตารางที่ 2 ภาคผนวก ญ) และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายจ่าย (AEB) ได้ดังนี้

$$AEB = 0.016 + 0.292 (BSU) + 0.389 (BSI) + 0.270 (BMR)$$

ตารางที่ 4.23 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลต่อแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์การคำนวณต้นทุน (ACB) ของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

ตัวแปร	ACB	BSU	BRE	BSI	BMR	VIF
\bar{X}	4.42	4.28	4.25	3.91	4.08	
S.D.	0.43	0.55	0.39	0.53	0.51	
ACB		0.425 ^{***}	0.367 ^{***}	0.341 ^{***}	0.511 ^{***}	
BSU			0.569 ^{***}	0.262 ^{***}	0.361 ^{***}	1.536
BRE				0.199 ^{***}	0.451 ^{***}	1.667
BSI					0.522 ^{***}	1.404
BMR						1.669

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.23 ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันหรือเกิด Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIF ปรากฏว่าค่า VIF ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าตั้งแต่ 1.404-1.669 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระ ไม่มีความสัมพันธ์กัน (Myers, 1990)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์การคำนวณต้นทุน (ACB) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.426-0.604 จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์ตัวแปรตามแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์การคำนวณต้นทุน (ACB) ได้ดังนี้

$$ACB = 0.017a + 0.247 (BSU) + 0.049 (BRE) + 0.080 (BSI) + 0.358 (BMR)$$

ซึ่งสมการที่ได้นี้สามารถพยากรณ์ค่าตัวแปรตามแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการคำนวณต้นทุน (ACB) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 32.095$; $p = 0.000$) และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง ($Adj R^2$) เท่ากับ 0.323 (ตารางที่ 4.24) เมื่อนำไปทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละด้านกับตัวแปรตามแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์การคำนวณต้นทุน (ACB) ปรากฏผลดังตาราง 4.24

ตารางที่ 4.24 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับตัวแปรตาม
แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์การคำนวณต้นทุน (ACB)

ตัวแปรอิสระ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ตัวแปรตาม แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์การคำนวณต้นทุน		p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	
ค่าคงที่ (a)	0.017	0.051	
1. ด้านความพอประมาณ (BSU)	0.247	0.063	0.001***
2. ด้านความมีเหตุผล (BRE)	0.049	0.066	0.459
3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (BSI)	0.080	0.060	0.186
4. ด้านความรู้คู่คุณธรรม (BMR)	0.358	0.066	0.000***

F = 32.095 p = 0.000 Adj R² = 0.323

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.24 พบว่า ตัวแปรอิสระแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับด้านความพอประมาณ (BSU) และด้านความรู้คู่คุณธรรม (BMR) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับตัวแปรตามแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์การคำนวณต้นทุน (ACB) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมุติฐานการวิจัยที่ 1 และ 4 สำหรับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผล (BRE) และด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (BSI) ไม่มีความสัมพันธ์กัน

จากการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ พบว่า ตัวแปรอิสระแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับด้านความพอประมาณ (BSU) และด้านความรู้คู่คุณธรรม (BMR) เป็นตัวพยากรณ์ของตัวแปรตามแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์การคำนวณต้นทุน (ACB) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสร้างสมการพยากรณ์ โดยการทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณใหม่ ประกอบด้วยตัวแปรข้างต้น ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรกับตัวแปรอิสระ (R) เท่ากับ 0.652 ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง (Adj R²) เท่ากับ 0.420 (ตารางที่ 3 ภาคผนวก ก) และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์การคำนวณต้นทุน (ACB) ได้ดังนี้

$$ACB = 0.016 + 0.325 (BSU) + 0.460 (BSI)$$

ตารางที่ 4.25 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลต่อแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการออมเงิน (ASB) ของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

ตัวแปร	ASB	BSU	BRE	BSI	BMR	VIF
\bar{X}	4.32	4.28	4.25	3.91	4.08	
S.D.	0.54	0.55	0.39	0.53	0.51	
ASB		0.577 ^{***}	0.543 ^{***}	0.307 ^{***}	0.562 ^{***}	
BSU			0.569 ^{***}	0.262 ^{***}	0.361 ^{***}	1.536
BRE				0.199 ^{***}	0.451 ^{***}	1.667
BSI					0.522 ^{***}	1.404
BMR						1.669

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.25 ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันหรือเกิด Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIF ปรากฏว่าค่า VIF ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าตั้งแต่ 1.404-1.669 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระ ไม่มีความสัมพันธ์กัน (Myers, 1990)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการออมเงิน (ASB) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.307-0.577 จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์ตัวแปรตามแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการออมเงิน (ASB) ได้ดังนี้

$$ASB = 0.016a + 0.343 (BSU) + 0.188 (BRE) + 0.006 (BSI) + 0.357 (BMR)$$

ซึ่งสมการที่ได้นี้สามารถพยากรณ์ค่าตัวแปรตามแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการออมเงิน (ASB) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 63.812$; $p = 0.000$) และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง ($Adj R^2$) เท่ากับ 0.490 (ตารางที่ 4.26) เมื่อนำไปทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละด้านกับตัวแปรตามแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการออมเงิน (ASB) ปรากฏผลดังตาราง 4.26

ตารางที่ 4.26 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับตัวแปรตาม
แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการออมเงิน (ASB)

ตัวแปรอิสระ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ตัวแปรตาม แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการออมเงิน		p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	
ค่าคงที่ (a)	0.016	0.044	
1. ด้านความพอประมาณ (BSU)	0.343	0.055	0.000***
2. ด้านความมีเหตุผล (BRE)	0.188	0.057	0.001***
3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (BSI)	0.006	0.052	0.906
4. ด้านความรู้คู่คุณธรรม (BMR)	0.357	0.057	0.000***

F = 63.812 p = 0.000 Adj R² = 0.490

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.26 พบว่า ตัวแปรอิสระแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับด้านความพอประมาณ (BSU) ด้านความมีเหตุผล (BRE) และด้านความรู้คู่คุณธรรม (BMR) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับตัวแปรตามแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์การคำนวณต้นทุน (ACB) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 1 2 และ 4 สำหรับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (BSI) ไม่มีความสัมพันธ์กัน

จากการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ พบว่า ตัวแปรอิสระแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับด้านความพอประมาณ (BSU) ด้านความมีเหตุผล (BRE) และด้านความรู้คู่คุณธรรม (BMR) เป็นตัวพยากรณ์ของตัวแปรตามแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์การคำนวณต้นทุน (ACB) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสร้างสมการพยากรณ์ โดยการทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณใหม่ ประกอบด้วยตัวแปรข้างต้น ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรกับตัวแปรอิสระ (R) เท่ากับ 0.706 ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง (Adj R²) เท่ากับ 0.492 (ตารางที่ 4 ภาคผนวก ญ) และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์การคำนวณต้นทุน (ACB) ได้ดังนี้

$$ACB = 0.016 + 0.342 (BSU) + 0.189 (BRE) + 0.354 (BMR)$$

ตารางที่ 4.27 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลต่อการเสริมสร้าง
ภูมิปัญญาทางบัญชี โดยรวม ของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

ตัวแปร	SC	BSU	BRE	BSI	BMR	VIF
\bar{X}	4.01	4.28	4.25	3.91	4.08	
S.D.	0.57	0.55	0.39	0.53	0.51	
SC		0.375 ^{***}	0.416 ^{***}	0.501 ^{***}	0.707 ^{***}	
BSU			0.569 ^{***}	0.262 ^{***}	0.361 ^{***}	1.536
BRE				0.199 ^{***}	0.451 ^{***}	1.667
BSI					0.522 ^{***}	1.404
BMR						1.669

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.27 ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันหรือเกิด Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIF ปรากฏว่าค่า VIF ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าตั้งแต่ 1.404-1.669 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระ ไม่มีความสัมพันธ์กัน (Myers, 1990)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี (SC) โดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.375-0.707 จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์ตัวแปรตามการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี (SC) โดยรวม ได้ดังนี้

$$SC = 0.017a + 0.068 (BSU) + 0.073 (BRE) + 0.146 (BSI) + 0.450 (BMR)$$

ซึ่งสมการที่ได้นี้สามารถพยากรณ์ตัวแปรตามการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี (SC) โดยรวม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 76.068$; $p = 0.000$) และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง ($Adj R^2$) เท่ากับ 0.535 (ตารางที่ 4.28) เมื่อนำไปทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละด้านกับตัวแปรตามการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี (SC) โดยรวม ปรากฏผลดังตาราง 4.28

ตารางที่ 4.28 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับตัวแปรตาม การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี (SC) โดยรวม

ตัวแปรอิสระ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ตัวแปรตาม การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี โดยรวม		p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	
ค่าคงที่ (a)	0.017	0.035	
1. ด้านความพอประมาณ (BSU)	0.043	0.043	0.117
2. ด้านความมีเหตุผล (BRE)	0.073	0.045	0.108
3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (BSI)	0.146	0.041	0.000***
4. ด้านความรู้คู่คุณธรรม (BMR)	0.450	0.045	0.000***

F = 76.068 p = 0.000 Adj R² = 0.535

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.28 พบว่า ตัวแปรอิสระแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (BSI) และด้านความรู้คู่คุณธรรม (BMR) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับตัวแปรตามการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี (SC) โดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 3 และ 4 สำหรับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณ (BSU) ด้านความมีเหตุผล (BRE) ไม่มีความสัมพันธ์กัน

จากการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ พบว่า ตัวแปรอิสระแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (BSI) และด้านความรู้คู่คุณธรรม (BMR) เป็นตัวพยากรณ์ของตัวแปรตามการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี (SC) โดยรวม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสร้างสมการพยากรณ์ โดยการทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณใหม่ ประกอบด้วยตัวแปรข้างต้น ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรกับตัวแปรอิสระ (R) เท่ากับ 0.724 ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง (Adj R²) เท่ากับ 0.521 (ตารางที่ 5 ภาคผนวก ญ) และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี (SC) โดยรวม ได้ดังนี้

$$SC = 0.016 + 0.150 (BSI) + 0.056 (BMR)$$

ตารางที่ 4.29 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลต่อการเสริมสร้าง
ภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ (CKR) ของวิสาหกิจ
ชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

ตัวแปร	CKR	BSU	BRE	BSI	BMR	VIF
\bar{X}		4.28	4.25	3.91	4.08	
S.D.		0.55	0.39	0.53	0.51	
CKR		0.294 ^{***}	0.390 ^{***}	0.441 ^{***}	0.678 ^{***}	
BSU			0.569 ^{***}	0.262 ^{***}	0.361 ^{***}	1.536
BRE				0.199 ^{***}	0.451 ^{***}	1.667
BSI					0.522 ^{***}	1.404
BMR						1.669

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.29 ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันหรือเกิด Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIF ปรากฏว่าค่า VIF ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าตั้งแต่ 1.404-1.669 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระ ไม่มีความสัมพันธ์กัน (Myers, 1990)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ (CKR) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.294-0.678 จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ (CKR) ได้ดังนี้

$$CKR = 0.016a + 0.007 (BSU) + 0.115 (BRE) + 0.126 (BSI) + 0.564 (BMR)$$

ซึ่งสมการที่ได้นี้สามารถพยากรณ์ตัวแปรตามจากการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ (CKR) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 79.520$; $p = 0.000$) และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง ($Adj R^2$) เท่ากับ 0.474 (ตารางที่ 4.30) เมื่อนำไปทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละด้านกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ (CKR) ปรากฏผลดังตาราง 4.30

ตารางที่ 4.30 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ (CKR)

ตัวแปรอิสระ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ตัวแปรตาม การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้		p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	
ค่าคงที่ (a)	0.016	0.045	
1. ด้านความพอประมาณ (BSU)	0.007	0.056	0.897
2. ด้านความมีเหตุผล (BRE)	0.115	0.058	0.050*
3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (BSI)	0.126	0.053	0.019***
4. ด้านความรู้คู่คุณธรรม (BMR)	0.564	0.058	0.000***

F = 59.417 p = 0.000 Adj R² = 0.472

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.30 พบว่า ตัวแปรอิสระแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับ ด้านความมีเหตุผล (BRE) ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (BSI) และด้านความรู้คู่คุณธรรม (BMR) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับตัวแปรตามการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ (CKR) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 2 3 และ 4 สำหรับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณ (BSU) ไม่มีความสัมพันธ์กัน

จากการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ พบว่า ตัวแปรอิสระแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับด้านความมีเหตุผล (BRE) ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (BSI) และด้านความรู้คู่คุณธรรม (BMR) เป็นตัวพยากรณ์ของตัวแปรตามการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ (CKR) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสร้างสมการพยากรณ์ โดยการทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณใหม่ ประกอบด้วยตัวแปรข้างต้น ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรกับตัวแปรอิสระ (R) เท่ากับ 0.693 ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง (Adj R²) เท่ากับ 0.474 (ตารางที่ 6 ภาคผนวก ญ) และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ (CKR) ได้ดังนี้

$$CKR = 0.016 + 0.111 (BRE) + 0.125 (BSI) + 0.563 (BMR)$$

ตารางที่ 4.31 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลต่อการเสริมสร้าง
ภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนของ
วิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

ตัวแปร	CSP	BSU	BRE	BSI	BMR	VIF
\bar{X}	3.94	4.28	4.25	3.91	4.08	
S.D.	0.60	0.55	0.39	0.53	0.51	
CSP		0.403 ^{***}	0.367 ^{***}	0.433 ^{***}	0.614 ^{***}	
BSU			0.569 ^{***}	0.262 ^{***}	0.361 ^{***}	1.536
BRE				0.199 ^{***}	0.451 ^{***}	1.667
BSI					0.522 ^{***}	1.404
BMR						1.669

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.31 ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันหรือเกิด Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIF ปรากฏว่าค่า VIF ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าตั้งแต่ 1.404-1.669 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระ ไม่มีความสัมพันธ์กัน (Myers, 1990)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน (CSP) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.367-0.614 จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน (CSP) ได้ดังนี้

$$CSP = 0.016a + 0.186 (BSU) + 0.024 (BRE) + 0.137 (BSI) + 0.464 (BMR)$$

ซึ่งสมการที่ได้นี้สามารถพยากรณ์ตัวแปรตามการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน (CSP) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 48.054$; $p = 0.000$) และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง ($Adj R^2$) เท่ากับ 0.419 (ตารางที่ 4.32) เมื่อนำไปทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละด้านกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน (CSP) ปรากฏผลดังตาราง 4.32

ตารางที่ 4.32 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน (CSP)

ตัวแปรอิสระ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ตัวแปรตาม การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชี ครัวเรือน		p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	
ค่าคงที่ (a)	0.016	0.047	
1. ด้านความพอประมาณ (BSU)	0.186	0.058	0.002***
2. ด้านความมีเหตุผล (BRE)	0.024	0.061	0.694
3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (BSI)	0.137	0.056	0.015**
4. ด้านความรู้คู่คุณธรรม (BMR)	0.464	0.061	0.000***

F = 48.054 p = 0.000 Adj R² = 0.419

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.32 พบว่า ตัวแปรอิสระแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับ ด้านความพอประมาณ (BSU) ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (BSI) และด้านความรู้คู่คุณธรรม (BMR) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับตัวแปรตามการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน (CSP) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 1 3 และ 4 สำหรับ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน (CSP) คือ ด้านความมีเหตุผล (BRE) ไม่มีความสัมพันธ์กัน

จากการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ พบว่า ตัวแปรอิสระแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับด้านความพอประมาณ (BSU) ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (BSI) และด้านความรู้คู่คุณธรรม (BMR) เป็นตัวพยากรณ์ของตัวแปรตามการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน (CSP) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสร้างสมการพยากรณ์ โดยการทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณใหม่ ประกอบด้วยตัวแปรข้างต้น ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรกับตัวแปรอิสระ (R) เท่ากับ 0.654 ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง (Adj R²) เท่ากับ 0.421 (ตารางที่ 7 ภาคผนวก ก) และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน (CSP) ได้ดังนี้

$$CSP = 0.016 + 0.197 (BSU) + 0.134 (BSI) + 0.472 (BMR)$$

ตารางที่ 4.33 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลต่อการเสริมสร้าง
ภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านทักษะการคิดหลักบัญชีของวิสาหกิจชุมชนจังหวัด
มหาสารคาม

ตัวแปร	CTS	BSU	BRE	BSI	BMR	VIF
\bar{X}	3.98	4.28	4.25	3.91	4.08	
S.D.	0.56	0.55	0.39	0.53	0.51	
CTS		0.220 ^{***}	0.289 ^{***}	0.428 ^{***}	0.510 ^{***}	
BSU			0.569 ^{***}	0.262 ^{***}	0.361 ^{***}	1.536
BRE				0.199 ^{***}	0.451 ^{***}	1.667
BSI					0.522 ^{***}	1.404
BMR						1.669

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.33 ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันหรือเกิด Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIF ปรากฏว่าค่า VIF ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าตั้งแต่ 1.404-1.669 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระ ไม่มีความสัมพันธ์กัน (Myers, 1990)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านทักษะการคิดหลักบัญชี (CTS) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.220-0.510 จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านทักษะการคิดหลักบัญชี (CTS) ได้ดังนี้

$$CTS = 0.017a + 0.024 (BSU) + 0.097 (BRE) + 0.229 (BSI) + 0.355 (BMR)$$

ซึ่งสมการที่ได้นี้สามารถพยากรณ์ตัวแปรตามการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านทักษะการคิดหลักบัญชี (CTS) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 27.782$; $p = 0.000$) และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง ($Adj R^2$) เท่ากับ 0.291 (ตารางที่ 4.34) เมื่อนำไปทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละด้านกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านทักษะการคิดหลักบัญชี (CTS) ปรากฏผลดังตาราง 4.34

ตารางที่ 4.34 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านทักษะการคิดหลักบัญชี (CTS)

ตัวแปรอิสระ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ตัวแปรตาม การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านทักษะการคิดหลักบัญชี		p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	
ค่าคงที่ (a)	0.017	0.052	
1. ด้านความพอประมาณ (BSU)	0.024	0.065	0.713
2. ด้านความมีเหตุผล (BRE)	0.097	0.067	0.151
3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (BSI)	0.229	0.062	0.000***
4. ด้านความรู้คู่คุณธรรม (BMR)	0.355	0.067	0.000***

F = 27.782 p = 0.000 Adj R² = 0.291

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.34 พบว่า ตัวแปรอิสระแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับ ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (BSI) และด้านความรู้คู่คุณธรรม (BMR) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับตัวแปรตามการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านทักษะการคิดหลักบัญชี (CTS) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 3 และ 4 สำหรับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณ (BSU) และด้านความมีเหตุผล (BRE) ไม่มีความสัมพันธ์กัน

จากการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ พบว่า ตัวแปรอิสระแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับ ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (BSI) และด้านความรู้คู่คุณธรรม (BMR) เป็นตัวพยากรณ์ของตัวแปรตามการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านทักษะการคิดหลักบัญชี (CTS) ดังนั้นผู้วิจัยจึงสร้างสมการพยากรณ์ โดยวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณใหม่ ประกอบด้วย ตัวแปรข้างต้นซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรกับตัวแปรอิสระ (R) เท่ากับ 0.544 ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง (Adj R²) เท่ากับ 0.290 (ตารางที่ 8 ภาคผนวก ญ) และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านทักษะการคิดหลักบัญชี (CTS) ได้ดังนี้

$$CTS = 0.017 + 0.222 (BSI) + 0.394 (BMR)$$

ตารางที่ 4.35 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลต่อการเสริมสร้าง
ภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของวิสาหกิจชุมชน
จังหวัดมหาสารคาม

ตัวแปร	CKI	BSU	BRE	BSI	BMR	VIF
\bar{X}	4.01	4.28	4.25	3.91	4.08	
S.D.	0.56	0.55	0.39	0.53	0.51	
CKI		0.323 ^{***}	0.329 ^{***}	0.354 ^{***}	0.534 ^{***}	
BSU			0.569 ^{***}	0.262 ^{***}	0.361 ^{***}	1.536
BRE				0.199 ^{***}	0.451 ^{***}	1.667
BSI					0.522 ^{***}	1.404
BMR						1.669

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.35 ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันหรือเกิด Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIF ปรากฏว่าค่า VIF ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าตั้งแต่ 1.404-1.669 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระ ไม่มีความสัมพันธ์กัน (Myers, 1990)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (CKI) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.0323-0.534 จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (CKI) ได้ดังนี้

$$CKI = 0.017a + 0.117 (BSU) + 0.055 (BRE) + 0.094 (BSI) + 0.419 (BMR)$$

ซึ่งสมการที่ได้นี้สามารถพยากรณ์ตัวแปรตามการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (CKI) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 29.205$; $p = 0.000$) และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง ($Adj R^2$) เท่ากับ 0.302 (ตารางที่ 4.36) เมื่อนำไปทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละด้านกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (CKI) ปรากฏผลดังตาราง 4.36

ตารางที่ 4.36 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (CKI)

ตัวแปรอิสระ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ตัวแปรตาม การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน		p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	
ค่าคงที่ (a)	0.016	0.052	
1. ด้านความพอประมาณ (BSU)	0.117	0.064	0.070
2. ด้านความมีเหตุผล (BRE)	0.055	0.067	0.414
3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (BSI)	0.094	0.061	0.128
4. ด้านความรู้คู่คุณธรรม (BMR)	0.419	0.067	0.000***

F = 29.205 p = 0.000 Adj R² = 0.302

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.36 พบว่า ตัวแปรอิสระแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับด้านความรู้คู่คุณธรรม (BMR) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับตัวแปรตามการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (CKI) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 4 สำหรับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณ (BSU) และด้านความมีเหตุผล (BRE) และด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (BSI) ไม่มีความสัมพันธ์กัน

จากการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ พบว่า ตัวแปรอิสระแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับด้านความรู้คู่คุณธรรม (BMR) เป็นตัวพยากรณ์ของตัวแปรตามการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (CKI) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสร้างสมการพยากรณ์ โดยวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณใหม่ ประกอบด้วย ตัวแปรข้างต้น ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรกับตัวแปรอิสระ (R) เท่ากับ 0.544 ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง (Adj R²) เท่ากับ 0.290 (ตารางที่ 9 ภาคผนวก ก) และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (CKI) ได้ดังนี้

$$CKI = 0.016 + 0.419 (BMR)$$

ตารางที่ 4.37 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนส่งผลต่อการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี โดยรวม ของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

ตัวแปร	SC	ARB	AEB	ACB	ASB	VIF
\bar{X}	4.01	4.28	4.25	3.91	4.08	
S.D.	0.57	0.55	0.39	0.53	0.51	
SC		0.346 ^{***}	0.527 ^{***}	0.501 ^{***}	0.599 ^{***}	
ARB			0.569 ^{***}	0.262 ^{***}	0.361 ^{***}	1.411
AEB				0.199 ^{***}	0.451 ^{***}	1.962
ACB					0.522 ^{***}	2.181
ASB						2.240

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.37 ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันหรือเกิด Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIF ปรากฏว่าค่า VIF ของตัวแปรอิสระแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีค่าตั้งแต่ 1.411-2.240 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กัน (Myers, 1990)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนในแต่ละด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี โดยรวม (SC) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.346-0.599 จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี โดยรวม (SC) ได้ดังนี้

$$SC = 0.016a + 0.040 (ARB) + 0.189 (AEB) + 0.061 (ACB) + 0.326 (ASB)$$

ซึ่งสมการที่ได้นี้สามารถพยากรณ์ตัวแปรตามการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี โดยรวม (SC) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 44.779$; $p = 0.000$) และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง ($Adj R^2$) เท่ากับ 0.402 (ตารางที่ 4.38) เมื่อนำไปทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนในแต่ละด้านกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี โดยรวม (SC) ปรากฏผลดังตาราง 4.38

ตารางที่ 4.38 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี โดยรวม (SC)

ตัวแปรอิสระ แนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน	ตัวแปรตาม การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี โดยรวม		p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	
ค่าคงที่ (a)	0.016	0.039	
1. ด้านเกณฑ์รายรับ (ARB)	0.040	0.047	0.399
2. ด้านเกณฑ์รายจ่าย (AEB)	0.189	0.055	0.001***
3. ด้านเกณฑ์การคำนวณต้นทุน (ACB)	0.061	0.058	0.298
4. ด้านการออมเงิน (ASB)	0.326	0.059	0.000***

F = 44.779 p = 0.000 Adj R² = 0.402

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.38 พบว่า ตัวแปรอิสระแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนเกี่ยวกับด้านเกณฑ์รายจ่าย (AEB) และด้านการออมเงิน (ASB) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับตัวแปรตามการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี โดยรวม (SC) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมุติฐานการวิจัยที่ 2 และ 4 สำหรับแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายรับ (ARB) และด้านเกณฑ์การคำนวณต้นทุน (ACB) ไม่มีความสัมพันธ์กัน

จากการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ พบว่า ตัวแปรอิสระแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนเกี่ยวกับด้านเกณฑ์รายจ่าย (AEB) และด้านการออมเงิน (ASB) เป็นตัวพยากรณ์ของตัวแปรตามการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี โดยรวม (SC) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสร้างสมการพยากรณ์ โดยวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณใหม่ ประกอบด้วย ตัวแปรข้างต้น ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรกับตัวแปรอิสระ (R) เท่ากับ 0.638 ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง (Adj R²) เท่ากับ 0.402 (ตารางที่ 10 ภาคผนวก ญ) และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี โดยรวม (SC) ได้ดังนี้

$$SC = 0.016 + 0.222 (AEB) + 0.365 (ASB)$$

ตารางที่ 4.39 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนส่งผลต่อการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

ตัวแปร	CKR	ARB	AEB	ACB	ASB	VIF
\bar{X}	4.12	4.28	4.25	3.91	4.08	
S.D.	0.55	0.55	0.39	0.53	0.51	
CKR		0.231 ^{***}	0.468 ^{***}	0.433 ^{***}	0.523 ^{***}	
ARB			0.531 ^{***}	0.331 ^{***}	0.331 ^{***}	1.411
AEB				0.575 ^{***}	0.584 ^{***}	1.962
ACB					0.708 ^{***}	2.181
ASB						2.240

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.39 ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันหรือเกิด Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIF ปรากฏว่าค่า VIF ของตัวแปรอิสระแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีค่าตั้งแต่ 1.411-2.240 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กัน (Myers, 1990)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนในแต่ละด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ (CKR) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.231-0.523 จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ (CKR) ได้ดังนี้

$$CKR = 0.016a + 0.064 (ARB) + 0.264 (AEB) + 0.048 (ACB) + 0.359 (ASB)$$

ซึ่งสมการที่ได้นี้สามารถพยากรณ์ตัวแปรตามการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ (CKR) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 29.905$; $p = 0.000$) และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง ($Adj R^2$) เท่ากับ 0.307 (ตารางที่ 4.40) เมื่อนำไปทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนในแต่ละด้านกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ (CKR) ปรากฏผลดังตาราง 4.40

ตารางที่ 4.40 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ (CKR)

ตัวแปรอิสระ แนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน	ตัวแปรตาม การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้		p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	
ค่าคงที่ (a)	0.016	0.051	
1. ด้านเกณฑ์รายรับ (ARB)	0.064	0.061	0.298
2. ด้านเกณฑ์รายจ่าย (AEB)	0.264	0.072	0.000***
3. ด้านเกณฑ์การคำนวณต้นทุน (ACB)	0.048	0.076	0.525
4. ด้านการออมเงิน (ASB)	0.359	0.077	0.000***

F = 29.905 p = 0.000 Adj R² = 0.307

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.40 พบว่า ตัวแปรอิสระแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนเกี่ยวกับด้านเกณฑ์รายจ่าย (AEB) และด้านการออมเงิน (ASB) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับตัวแปรตามการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ (CKR) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 2 และ 4 สำหรับแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านเกณฑ์รายรับ (ARB) และด้านเกณฑ์การคำนวณต้นทุน (ACB) ไม่มีความสัมพันธ์กัน

จากการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ พบว่า ตัวแปรอิสระแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนเกี่ยวกับด้านเกณฑ์รายจ่าย (AEB) และด้านการออมเงิน (ASB) เป็นตัวพยากรณ์ของตัวแปรตามการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ (CKR) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสร้างสมการพยากรณ์ โดยวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณใหม่ ประกอบด้วย ตัวแปรข้างต้น ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรกับตัวแปรอิสระ (R) เท่ากับ 0.560 ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง (Adj R²) เท่ากับ 0.308 (ตารางที่ 11 ภาคผนวก ญ) และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ (CKR) ได้ดังนี้

$$CKR = 0.016 + 0.246 (AEB) + 0.379 (ASB)$$

ตารางที่ 4.41 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนส่งผลกระทบต่อ การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชีของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

ตัวแปร	CSP	ARB	AEB	ACB	ASB	VIF
\bar{X}	3.94	4.28	4.25	3.91	4.08	
S.D.	0.60	0.55	0.39	0.53	0.51	
CSP		0.320 ^{***}	0.444 ^{***}	0.448 ^{***}	0.599 ^{***}	
ARB			0.531 ^{***}	0.331 ^{***}	0.331 ^{***}	1.411
AEB				0.575 ^{***}	0.584 ^{***}	1.962
ACB					0.708 ^{***}	2.181
ASB						2.240

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.41 ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันหรือเกิด Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIF ปรากฏว่าค่า VIF ของตัวแปรอิสระแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีค่าตั้งแต่ 1.411-2.240 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กัน (Myers, 1990)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนในแต่ละด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชี (CSP) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.320-0.599 จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชี (CSP) ได้ดังนี้

$$CSP = 0.016a + 0.063 (ARB) + 0.113 (AEB) + 0.003 (ACB) + 0.507 (ASB)$$

ซึ่งสมการที่ได้นี้สามารถพยากรณ์ตัวแปรตามการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชี (CSP) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 38.649$; $p = 0.000$) และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง ($Adj R^2$) เท่ากับ 0.366 (ตารางที่ 4.42) เมื่อนำไปทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนในแต่ละด้านกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชี (CSP) ปรากฏผลดังตาราง 4.42

ตารางที่ 4.42 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชี (CSP)

ตัวแปรอิสระ แนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน	ตัวแปรตาม การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชี		p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	
ค่าคงที่ (a)	0.016	0.051	
1. ด้านเกณฑ์รายรับ (ARB)	0.063	0.061	0.281
2. ด้านเกณฑ์รายจ่าย (AEB)	0.113	0.072	0.103
3. ด้านเกณฑ์การคำนวณต้นทุน (ACB)	0.003	0.076	0.968
4. ด้านการออมเงิน (ASB)	0.507	0.077	0.000***

$F = 38.649$ $p = 0.000$ $Adj R^2 = 0.366$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.42 พบว่า ตัวแปรอิสระแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนเกี่ยวกับ และด้านการออมเงิน (ASB) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับตัวแปรตามการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชี (CSP) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 4 สำหรับแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายรับ (ARB) ด้านเกณฑ์รายจ่าย (AEB) และด้านเกณฑ์การคำนวณต้นทุน (ACB) ไม่มีความสัมพันธ์กัน

จากการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ พบว่า ตัวแปรอิสระแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนเกี่ยวกับด้านการออมเงิน (ASB) เป็นตัวพยากรณ์ของตัวแปรตามการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชี (CSP) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสร้างสมการพยากรณ์ โดยวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณใหม่ ประกอบด้วย ตัวแปรข้างต้น ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรกับตัวแปรอิสระ (R) เท่ากับ 0.560 ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง ($Adj R^2$) เท่ากับ 0.308 (ตารางที่ 12 ภาคผนวก ญ) และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชี (CSP) ได้ดังนี้

$$CSP = 0.016 + 0.379 (ASB)$$

ตารางที่ 4.43 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนส่งผลกระทบต่อ การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านทักษะการคิดหลักบัญชีของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดมหาสารคาม

ตัวแปร	CTS	ARB	AEB	ACB	ASB	VIF
\bar{X}	3.98	4.28	4.25	3.91	4.08	
S.D.	0.56	0.55	0.39	0.53	0.51	
CTS		0.309 ^{***}	0.377 ^{***}	0.356 ^{***}	0.420 ^{***}	
ARB			0.531 ^{***}	0.331 ^{***}	0.331 ^{***}	1.411
AEB				0.575 ^{***}	0.584 ^{***}	1.962
ACB					0.708 ^{***}	2.181
ASB						2.240

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.43 ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันหรือเกิด Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIF ปรากฏว่าค่า VIF ของตัวแปรอิสระ แนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีค่าตั้งแต่ 1.411-2.240 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระ ไม่มีความสัมพันธ์กัน (Myers, 1990)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน ในแต่ละด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านทักษะการคิดหลักบัญชี (CTS) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.309-0.420 จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านทักษะการคิดหลักบัญชี (CTS) ได้ดังนี้

$$CSP = 0.017a + 0.122 (ARB) + 0.129 (AEB) + 0.061 (ACB) + 0.255 (ASB)$$

ซึ่งสมการที่ได้นี้สามารถพยากรณ์ตัวแปรตามการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านทักษะการคิดหลักบัญชี (CTS) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 17.588$; $p = 0.000$) และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง ($Adj R^2$) เท่ากับ 0.203 (ตารางที่ 4.44) เมื่อนำไปทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนในแต่ละด้านกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านทักษะการคิดหลักบัญชี (CTS) ปรากฏผลดังตาราง 4.44

ตารางที่ 4.44 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านทักษะการคิดหลักบัญชี (CTS)

ตัวแปรอิสระ แนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน	ตัวแปรตาม การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านทักษะการคิดหลักบัญชี		p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	
ค่าคงที่ (a)	0.017	0.055	
1. ด้านเกณฑ์รายรับ (ARB)	0.122	0.066	0.064
2. ด้านเกณฑ์รายจ่าย (AEB)	0.129	0.077	0.098
3. ด้านเกณฑ์การคำนวณต้นทุน (ACB)	0.061	0.082	0.456
4. ด้านการออมเงิน (ASB)	0.255	0.083	0.000***

F = 17.588 p = 0.000 Adj R² = 0.203

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.44 พบว่า ตัวแปรอิสระแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนเกี่ยวกับ และด้านการออมเงิน (ASB) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับตัวแปรตามการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านทักษะการคิดหลักบัญชี (CTS) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 4 สำหรับแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายรับ (ARB) ด้านเกณฑ์รายจ่าย (AEB) และด้านเกณฑ์การคำนวณต้นทุน (ACB) ไม่มีความสัมพันธ์กัน

จากการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ พบว่า ตัวแปรอิสระแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนเกี่ยวกับด้านการออมเงิน (ASB) เป็นตัวพยากรณ์ของตัวแปรตามการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านทักษะการคิดหลักบัญชี (CTS) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสร้างสมการพยากรณ์ โดยวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณใหม่ ประกอบด้วย ตัวแปรข้างต้น ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรกับตัวแปรอิสระ (R) เท่ากับ 0.464 ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง (Adj R²) เท่ากับ 0.203 (ตารางที่ 13 ภาคผนวก ก) และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านทักษะการคิดหลักบัญชี (CTS) ได้ดังนี้

$$CTS = 0.017 + 0.255 (ASB)$$

ตารางที่ 4.45 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนส่งผลต่อการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

ตัวแปร	CKI	ARB	AEB	ACB	ASB	VIF
\bar{X}	4.01	4.28	4.25	3.91	4.08	
S.D.	0.56	0.55	0.39	0.53	0.51	
CKI		0.284 ^{***}	0.452 ^{***}	0.417 ^{***}	0.436 ^{***}	
ARB			0.531 ^{***}	0.331 ^{***}	0.331 ^{***}	1.411
AEB				0.575 ^{***}	0.584 ^{***}	1.962
ACB					0.708 ^{***}	2.181
ASB						2.240

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.45 ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันหรือเกิด Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIF ปรากฏว่าค่า VIF ของตัวแปรอิสระแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีค่าตั้งแต่ 1.411-2.240 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กัน (Myers, 1990)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนในแต่ละด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (CKI) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.284-0.436 จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (CKI) ได้ดังนี้

$$CKI = 0.016a + 0.037 (ARB) + 0.250 (AEB) + 0.131 (ACB) + 0.183 (ASB)$$

ซึ่งสมการที่ได้นี้สามารถพยากรณ์ตัวแปรตามการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (CKI) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 22.359$; $p = 0.000$) และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง ($Adj R^2$) เท่ากับ 0.247 (ตารางที่ 4.46) เมื่อนำไปทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนในแต่ละด้านกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (CKI) ปรากฏผลดังตาราง 4.46

ตารางที่ 4.46 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแนวความคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (CKI)

ตัวแปรอิสระ แนวความคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน	ตัวแปรตาม การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน		p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	
ค่าคงที่ (a)	0.016	0.051	
1. ด้านเกณฑ์รายรับ (ARB)	0.063	0.061	0.563
2. ด้านเกณฑ์รายจ่าย (AEB)	0.113	0.072	0.001***
3. ด้านเกณฑ์การคำนวณต้นทุน (ACB)	0.003	0.076	0.099
4. ด้านการออมเงิน (ASB)	0.507	0.077	0.023***

F = 22.359 p = 0.000 Adj R² = 0.247

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.46 พบว่า ตัวแปรอิสระแนวความคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนเกี่ยวกับด้านเกณฑ์รายจ่าย (AEB) และด้านการออมเงิน (ASB) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับตัวแปรตามการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (CKI) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 2 และ 4 สำหรับแนวความคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายรับ (ARB) และด้านเกณฑ์การคำนวณต้นทุน (ACB) ไม่มีความสัมพันธ์กัน

จากการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ พบว่า ตัวแปรอิสระแนวความคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนเกี่ยวกับด้านเกณฑ์รายจ่าย (AEB) และด้านการออมเงิน (ASB) เป็นตัวพยากรณ์ของตัวแปรตามการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (CKI) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสร้างสมการพยากรณ์ โดยวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณใหม่ ประกอบด้วย ตัวแปรข้างต้น ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรกับตัวแปรอิสระ (R) เท่ากับ 0.499 ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง (Adj R²) เท่ากับ 0.244 (ตารางที่ 14 ภาคผนวก ญ) และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (CKI) ได้ดังนี้

$$CKI = 0.016 + 0.299 (AEB) + 0.262 (ASB)$$

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั่วไปและข้อมูลประเมินปัญหาที่พบในการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม มีดังนี้

1. ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

จากสภาพโดยทั่วไปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม โดยส่วนใหญ่ในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจะมีพื้นฐานเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการนำข้อมูลมาวิเคราะห์รายการค้าที่เกิดขึ้นจากรายรับ-รายจ่ายของตนเอง ตลอดจนการจดบันทึกในการจัดทำบัญชีครัวเรือน รวมถึงการออกรายงานสรุปรายรับ-รายจ่ายค่อนข้างน้อย ซึ่งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบางแห่งมีการนำไปประมวลสำเร็จรูปเข้ามาประยุกต์ใช้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อให้ง่าย และประหยัดเวลาในการจัดทำ แต่ส่วนใหญ่ยังใช้การจัดทำบัญชีด้วยมือเพียงอย่างเดียว

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าจะมีหน่วยงานรัฐบาล ได้แก่ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ของจังหวัดจะได้ลงมาให้ความรู้ มีการจัดฝึกอบรมให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแล้วก็ตาม แต่ยังคงขาดความต่อเนื่องในการจัดทำ และการปรับใช้ยังไม่ได้เท่าที่ควร จึงทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในหลายแห่งยังคงต้องการความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือนไม่ว่าจะใช้การบันทึกด้วยมือ หรือ การบันทึกข้อมูลทางการบัญชีด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี

2. ด้านเวลาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

จากปัญหาดังกล่าว กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามยังพบประเด็นปัญหาที่สำคัญอีกอย่าง คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามบางแห่งมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีแต่ไม่สามารถบริหารเวลาในการจัดทำบัญชีครัวเรือนให้เป็นปัจจุบันได้ จึงมีผลกระทบต่อการทำงานของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งการจัดทำบัญชีครัวเรือนเกี่ยวกับสรุปรายรับ-รายจ่ายยังไม่เป็นปัจจุบัน มีการลืมนบันทึกในบางรายการทำให้มีผลต่อยอดรายได้ของกิจการอย่างมาก

3. ด้านแหล่งของเงินทุน

ปัญหาอย่างหนึ่งที่ทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามส่วนใหญ่กำลังประสบอยู่ คือ การหาแหล่งที่มาของเงินลงทุนเพื่อนำมาใช้หมุนเวียนในกิจการตนให้สามารถอยู่รอดได้ แต่แหล่งเงินทุนส่วนมากนั้น ยังมาจากเงินส่วนตัวเป็นส่วนใหญ่ และหากมีแหล่งเงินทุนที่ให้จำนวนมาก กลับมีผลเพื่อมุ่งหวังกำไรมากเกินไป ทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนต้องใช้เวลาในการขยายตัวของกิจการได้ช้าออกไป ความอยู่รอดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจึงทำได้ยากในระยะยาว เพราะขาดเงินทุนหมุนเวียนภายในกิจการนั่นเอง

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

จากการสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปโดยใช้แบบสอบถามเชิงลึกนั้น ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ซึ่งใช้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

(Key Informants) จำนวน 13 คน จากผู้ที่สามารถให้ความเข้าใจในข้อมูลของการวิจัยได้อย่างครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย สรุป ในภาพรวมแล้ว สามารถแบ่งออกเป็น 3 ตอนที่สำคัญได้ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเชิงลึก โดยใช้รูปแบบการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 13 คน ในภาพรวมแล้ว สามารถสรุปเป็นประเด็นที่สำคัญได้ดังต่อไปนี้

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 13 คน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย พบปัญหาในการทำงานเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นลักษณะเดียวกัน เรื่องการบริหารการทำงาน ผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม โดยส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เป็นเพศหญิง อายุโดยเฉลี่ยระหว่าง 41-50 ปี มีสถานภาพสมรสแล้วทั้งสิ้น มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีอาชีพเกษตรกร และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนโดยประมาณ มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2 การศึกษาบริบทของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

นอกจากนั้น จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 13 คน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย ยังพบว่า บริบทของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม โดยรายได้หลักมาจากรูปแบบกลุ่มการผลิตสินค้า มากกว่ากลุ่มการให้บริการ ซึ่งประเภทของธุรกิจส่วนมากจะเป็นการผลิตปศุสัตว์ รองลงมาเป็นการผลิตพืช และผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า เป็นต้น โดยมีสมาชิกในกลุ่มประมาณกลุ่มละ 20-30 คน ส่วนใหญ่แหล่งเงินทุนจะมาจากสมาชิกในกลุ่มออกมาร่วมกัน รองลงมาเป็นเงินส่วนตัวของสมาชิก และจากเงินอุดหนุนจากหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน และมีรายได้เฉลี่ยต่อปี มากกว่า 50,000 บาท

ตอนที่ 3 การศึกษาสภาพปัญหาปัจจุบันของการจัดทำบัญชีครัวเรือนในชีวิตประจำวัน ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 13 คน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังมีความรู้ที่น้อย และยังคงประสบปัญหาเกี่ยวกับความเข้าใจในขั้นตอนกระบวนการจัดทำผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะเรื่องด้านการจัดทำบัญชีของกลุ่มให้ถูกต้อง และครบถ้วน สามารถตรวจสอบได้ นอกจากนี้ ส่วนใหญ่ยังขาดเรื่องงบประมาณที่ใช้ในการบริหารงาน เช่น ด้านการผลิต ด้านการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ระบบของการตลาด การแปรรูปการผลิตสินค้าให้มีความหลากหลาย เพื่อเพิ่มโอกาสของรายได้ที่มากขึ้น ซึ่งยังคงต้องมีการวางแผนเรื่องการใช้จ่ายงบประมาณอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อให้สามารถเพียงพอ ซึ่งพบว่ายังมีอยู่น้อยมาก

อย่างไรก็ตาม วิธีหรือแนวทางในการแก้ไขปัญหา พบว่า ควรมีแนวทางหรือวิธีการที่หลากหลายให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม เพื่อส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามให้ได้รับการอบรมให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องที่ทันสมัย ทันต่อสภาพตลาดในปัจจุบัน ซึ่งจะเป็นการเพิ่มพูนความรู้จากหน่วยงานของรัฐ เช่น กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ของจังหวัด เกษตรจังหวัด เป็นต้น ให้ความรู้และมองหาช่องทางให้โอกาสในการหาแหล่งเงินทุนจากแหล่งอื่นๆ ที่เหมาะสม เช่น ธนาคารของรัฐ เป็นต้น

ตอนที่ 4 ศึกษาทัศนคติ ปัญหา อุปสรรค ของการประยุกต์ใช้การบัญชีครัวเรือนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 13 คน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ พบว่า ทัศนคติ ปัญหา และอุปสรรคของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยภาพรวมสามารถสรุปเป็นประเด็นที่สำคัญ คือ การสร้างหรือยอมรับแนวคิดและประโยชน์ของการปรับใช้การบัญชีครัวเรือนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีเวลาค่อนข้างน้อยในการจัดทำบัญชี ซึ่งต้องมีการสรุปรายรับ-รายจ่ายทุกสิ้นวัน แต่ไม่มีเวลา โดยเวลาส่วนใหญ่จะใช้ในการบริหารการดำเนินงานเกือบทั้งวัน ถึงแม้จะมีการใช้ระบบรายรับ-รายจ่ายของการจัดทำบัญชี โดยเฉพาะกับรูปแบบธุรกิจการให้บริการซึ่งไม่ค่อยมีเวลาในการจัดทำบัญชี และบางแห่งมีจำนวนสมาชิกไม่เข้าใจในการจัดทำระบบบัญชีที่ถูกต้อง เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ทุกภาคส่วนควรตระหนักถึงความสำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ ให้น้อมนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การออมเงิน และทุกด้านไปปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันให้มากขึ้น เนื่องจาก การจัดสรรเงินเพื่อออมทรัพย์ในแต่ละเดือนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินชีวิต นอกจากนี้ กลุ่มวิสาหกิจฯ ควรปรับแก้ไขโดยอาจมีแนวทาง หรือ สร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการบันทึกรายรับ-รายจ่ายให้มีการออกแบบง่ายๆ เพื่อลดเวลา ลดโอกาสการทำงานผิดพลาด สำหรับการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 5 การศึกษาแนวทางการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 13 คน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ พบว่า แนวทางการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม เช่น ควรมีการจัดทำแผนการอบรม และให้คำแนะนำ มีการติดตามกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่องด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งอาจจะต้องมีการจัดทำฐานข้อมูลในการจัดทำบัญชี เพื่อเป็นสถิติในการเพิ่มหรือลดเรื่องที่สำคัญของการจัดทำบัญชี และความเป็นระบบมากยิ่งขึ้น หรือ มีการยกตัวอย่างความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน บุคคลต้นแบบบัญชีครัวเรือน เพื่อกระตุ้นให้เกิดตระหนักถึงความสำคัญและจำเป็นในการปฏิบัติ ให้กลุ่มฯ มองเห็นว่า ประสิทธิภาพด้านการจัดทำบัญชีจะเป็นผลลัพธ์ที่จะสะท้อนความเป็นจริงได้และเกิดประโยชน์อย่างแท้จริงในการดำเนินชีวิต นอกจากนี้ สถาบันการศึกษา หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ควรมีส่วนในการถ่ายทอดความรู้ เช่น ด้านการบัญชี ด้านการตลาด ด้านเศรษฐกิจ กฎหมาย เป็นต้น เพื่อความมีประสิทธิภาพของการจัดทำบัญชี

ดังนั้น แนวทางการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามต้องเกิดจากทุกภาคส่วนร่วมกัน เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนฯ สามารถนำบัญชีครัวเรือนไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบบัญชีของตนเอง และการจัดระบบความรู้ ท้องถิ่นด้วยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมารวมเข้าด้วยกันกับการแผนการดำเนินชีวิตของกลุ่มวิสาหกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวินิจฉัยเรื่อง แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดทำบัญชีครัวเรือนในชีวิตประจำวันภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

2. เพื่อศึกษาทัศนคติ ปัญหา อุปสรรค ของการประยุกต์ใช้การบัญชีครัวเรือนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

3. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

การสรุปผลการศึกษาวินิจฉัยในครั้งนี้จะสรุปตามแบบสอบถาม ดังนี้

5.1.2 สรุปผลการวิจัยข้อมูลเชิงปริมาณ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม โดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 199 คน (ร้อยละ 76.00) รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 63 คน (ร้อยละ 24.00) มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 161 คน (ร้อยละ 61.50) รองลงมาอายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 61 คน (ร้อยละ 23.30) สถานภาพ ส่วนใหญ่สมรส จำนวน 212 คน (ร้อยละ 80.90) รองลงมา คือ โสด จำนวน 33 คน (ร้อยละ 12.60) ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่จบปริญญาตรี จำนวน 149 คน (ร้อยละ 56.90) รองลงมา คือ ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 103 คน (ร้อยละ 39.30) อาชีพ ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร จำนวน 103 คน (ร้อยละ 39.30) รองลงมา คือ ค้าขาย จำนวน 57 (ร้อยละ 21.80) และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนใหญ่มากกว่า 15,000 บาท จำนวน 116 คน (ร้อยละ 44.30) รองลงมา คือ 5,000-10,000 บาท จำนวน 64 (ร้อยละ 24.40)

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม โดยส่วนใหญ่เป็นมีรูปแบบของธุรกิจเป็นกลุ่มการผลิตสินค้า จำนวน 227 คน (ร้อยละ 86.60) รองลงมาคือ กลุ่มธุรกิจการให้บริการ จำนวน 35 คน (ร้อยละ 13.40) ประเภทของธุรกิจ ส่วนใหญ่เป็นการผลิตพืช จำนวน 90 คน (ร้อยละ 34.40) รองลงมา คือ การผลิตปศุสัตว์ จำนวน 49 คน (ร้อยละ 18.70) จำนวนสมาชิก ส่วนใหญ่มากกว่า 30 คน จำนวน 88 คน (ร้อยละ 33.60) รองลงมา คือ 21-30 คน จำนวน 70 คน (ร้อยละ 26.67) ระยะเวลาในการจัดตั้งกลุ่ม ส่วนใหญ่ 6-10 ปี จำนวน 113 (ร้อยละ 43.10) รองลงมา คือ 1-5 ปี จำนวน 67 คน (ร้อยละ 25.60) แหล่งที่มาของเงินทุน ส่วนใหญ่มาจากเงินของสมาชิกในกลุ่ม

จำนวน 144 คน (ร้อยละ 55) รองลงมา คือ เงินส่วนตัว จำนวน 59 คน (ร้อยละ 22.50) และรายได้เฉลี่ยต่อปี ส่วนใหญ่มีมากกว่า 50,000 บาท จำนวน 114 คน (ร้อยละ 43.50) รองลงมา คือ 30,001-50,000 บาท จำนวน 65 คน (ร้อยละ 24.80)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับ จากมากไปหาน้อยตามลำดับ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ แนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.52) แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.50) และการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.57)

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านเกณฑ์รายรับโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับ จากมากไปหาน้อยตามลำดับ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ ท่านสามารถถ่ายทอดความรู้ในการจดบันทึกรับเงินได้อย่างครบถ้วนและถูกต้องเสมอ ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.69) ท่านมีความรู้ความเข้าใจการจดบันทึกบัญชีรายรับได้อย่างถูกต้อง ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.38) และท่านสามารถแสดงวิธีการคำนวณรายรับในแต่ละเดือนได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.78)

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านเกณฑ์รายจ่ายโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับ จากมากไปหาน้อยตามลำดับ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ การสรุปผลการใช้จ่ายเงินแต่ละเดือนจะช่วยควบคุมค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.67) การแนะนำการจดบันทึกรายจ่ายที่ถูกต้องจะช่วยให้คุณสามารถควบคุมการใช้จ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.76) และการวิเคราะห์การจ่ายเงินอย่างถูกต้องของท่านจะช่วยให้คุณสามารถวางแผนการใช้จ่ายได้ดี ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.78)

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านเกณฑ์การคำนวณต้นทุนโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับ จากมากไปหาน้อยตามลำดับ อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ได้แก่ ท่านสามารถจัดทำรายงานผลบัญชีต้นทุนการผลิตได้อย่างครบถ้วน ทำให้ทราบผลกำไรขาดทุนที่ถูกต้อง ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.58) ท่านตระหนักถึงวิธีการคำนวณต้นทุนการผลิต จึงทำให้เกิดประโยชน์ในการบริหาร และการตัดสินใจทางการเงิน ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.59) และอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ ได้แก่ ท่านสามารถอธิบายการคำนวณต้นทุนการผลิตสินค้าต่างๆ ได้อย่างชัดเจนและเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.64)

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านการออมเงินโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับ จากมากไปหาน้อยตามลำดับ อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ ได้แก่ ท่านมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการเก็บเงิน เช่น ดอกเบี้ย เงินปันผล ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.65) และอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ ได้แก่ ท่านให้ความสำคัญกับการแบ่งเงินออกเป็นส่วนๆ เพื่อให้ควบคุมค่าใช้จ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสม ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.75) และการเก็บเงินเป็นประจำทุกเดือนอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยให้ท่านสามารถวางแผนการดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และท่านสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเก็บออมในรูปแบบต่างๆ ไปเผยแพร่ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.74)

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับ จากมากไปหาน้อยตามลำดับ อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ ได้แก่ ท่านมีการจัดทำงบประมาณการใช้จ่ายเงินได้อย่างเหมาะสม คำนึงค่ากับการบริหารงาน ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.65) และมีระดับมาก 2 ข้อ ได้แก่ ท่านมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิตประจำวัน และท่านตระหนักถึงคุณค่าและราคาของสิ่งที่ท่านคิดว่าฟุ่มเฟือยอยู่เสมอ โดยบังคับตนเองด้านวินัย ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.76)

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผลโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับ จากมากไปหาน้อยตามลำดับ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ได้แก่ ท่านเชื่อว่าการดำเนินชีวิตด้วยพื้นฐานของเหตุและผลจะมีคุณภาพชีวิตที่ดี ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.62) ท่านให้ความสำคัญกับการจัดลำดับเหตุและผลของการใช้จ่ายเงินตามความจำเป็นก่อน-หลังเสมอ ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.88) และท่านใช้เหตุผลในการพิจารณาและแก้ไขปัญหาการวางแผนการใช้จ่ายเงินด้วยความรอบคอบเสมอ ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.39)

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับ จากมากไปหาน้อยตามลำดับ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ได้แก่ ท่านสามารถปรับต่อการเปลี่ยนแปลงที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรมได้อย่างทันท่วงที ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.82) ท่านมีวิธีการหรือแนวทางในการแก้ไขสถานการณ์ต่างๆที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในเป็นอย่างดี ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.84) และท่านจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายเสมอ เพื่อป้องกันความผิดพลาดของการใช้จ่ายเงิน ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.94)

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความรู้คู่คุณธรรมโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับ จากมากไปหาน้อยตามลำดับ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ ท่านมีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.73) ท่านมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.81) และท่านใช้สติปัญญาในการเชื่อมโยงกับการวางแผนการดำเนินชีวิต ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.67)

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษากระบวนการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.83$, S.D. = 0.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับ จากมากไปหาน้อยตามลำดับ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ การมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการทำงาน ย่อมทำให้งานสำเร็จรวดเร็ว ทันเวลา และมีประสิทธิภาพมากขึ้น ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.68) ท่านสามารถรับรู้และเข้าใจทิศทางการดำเนินงานที่แปลกใหม่ร่วมกันได้ จะช่วยให้การทำงานเสร็จเร็วกว่ากำหนดได้ ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.76) และท่านเชื่อว่าการผลักดันแนวคิดใหม่ๆ ทันสมัย ในกาทำงานจะช่วยให้ทุกคนมองเห็นเป้าหมายความสำเร็จของงานได้ชัดเจน มากยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.77)

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีด้านการปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับ จากมากไปหาน้อยตามลำดับ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ ท่านสามารถนำข้อมูลทางการบัญชีมาจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนมาวิเคราะห์แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.82) การฝึกปฏิบัติจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างสม่ำเสมอ จะเพิ่มทักษะความชำนาญด้านการปฏิบัติในการบันทึกบัญชีมากยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.78) และท่านมีความรู้ความเข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนเป็นอย่างดี ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.74)

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีด้านทักษะการคิดหลักบัญชี โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับ จากมากไปหาน้อยตามลำดับ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ ท่านเชื่อว่าทักษะการคิดตามหลักการบัญชีจะช่วยให้การทำงานเป็นระบบมากยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.76) ท่านสามารถนำเอาทักษะการคิดตามหลักการจัดทำบัญชีที่ถูกต้องไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.91) และท่านมีความรู้ความเข้าใจในการคิดหลักการบัญชีได้ดี ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.84)

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.83$, S.D. = 0.39)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ย 3 อันดับ จากมากไปหาน้อยตามลำดับ อยู่ในระดับมากที่สุดข้อ ได้แก่ ท่านสามารถสรุปเทคนิคหรือวิธีการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่เข้าใจได้ง่ายๆ จึงทำให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.65) ท่านมีความเข้าใจในหลักการจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นอย่างดี จึงสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจของการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.75) และท่านนำความรู้ที่ได้รับจากการจัดทำบัญชีครัวเรือนไปปรับใช้ในการประกอบการวางแผนการดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.72)

4. การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1: ประชากรเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลต่อแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิจัย พบว่า การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของประชากรเศรษฐกิจพอเพียงด้านโดยรวมส่งผลกระทบต่อแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชากรเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล และด้านความรู้คู่คุณธรรม ส่งผลกระทบต่อแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านการออมเงิน ของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชากรเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความพอประมาณ ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และด้านความรู้คู่คุณธรรม ส่งผลกระทบต่อแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านเกณฑ์รายจ่าย ของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชากรเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความพอประมาณ และด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ส่งผลกระทบต่อแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านเกณฑ์รายรับ ของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชากรเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความพอประมาณ และด้านความรู้คู่คุณธรรม ส่งผลกระทบต่อแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านเกณฑ์การคำนวณต้นทุน ของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 2: แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนส่งผลต่อการสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิจัย พบว่า การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวมส่งผลกระทบต่อการสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ได้แก่ ด้านเกณฑ์รายจ่าย และด้านการออมเงินส่งผลกระทบต่อ การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ได้แก่ ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ และด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

แนวคิดทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ได้แก่ ด้านการออมเงินส่งผลกระทบต่อเชิงบวกต่อการสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ได้แก่ ด้านการปฏิบัติในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน และด้านทักษะการคิดหลักบัญชี ของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 3: ประชาชนเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลต่อการสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิจัย พบว่า การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของประชาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมส่งผลกระทบต่อเชิงบวกต่อการสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม ด้าน โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ด้านความรู้คู่คุณธรรม ส่งผลกระทบต่อเชิงบวกต่อการสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีทุกด้าน ได้แก่ ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ ด้านการปฏิบัติในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน ด้านทักษะการคิดหลักบัญชี และด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ประชาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีส่งผลกระทบต่อเชิงบวกต่อการสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ได้แก่ ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ ด้านการปฏิบัติในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน และด้านทักษะการคิดหลักบัญชี

ประชาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ด้านความมีเหตุผลส่งผลกระทบต่อเชิงบวกต่อการสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ได้แก่ ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้

ประชาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ด้านความพอประมาณส่งผลกระทบต่อเชิงบวกต่อการสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ได้แก่ ด้านการปฏิบัติในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.2.1 การอภิปรายผลการวิจัยเชิงปริมาณ

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ภายใต้ประชาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ และสมมติฐาน ได้ดังนี้

สมมติฐานของการวิจัยที่ 1 พบว่า ประชาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลกระทบต่อแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจาก การน้อมนำเอาหลักประชาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตของกลุ่มวิสาหกิจนั้น จะช่วยให้กลุ่มสมาชิกสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของสอดคล้องกับงานวิจัยของพุทธมน สุวรรณอาสน์ (2554) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพ ด้านบัญชีการเงิน ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัด เชียงใหม่ พบว่า ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนและการบริหารการเงินของธุรกิจเข้ามาประยุกต์กับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดง โดยมีระบบบัญชีการเงินครัวเรือนแบ่งเป็น 4 กิจกรรมย่อย คือ 1) กิจกรรมเวที ชาวบ้านการเงินครัวเรือน 2) กิจกรรม

ออกแบบบัญชีการเงินครัวเรือน 3) กิจกรรมอบรมบัญชี การเงินครัวเรือน และ 4) กิจกรรมประเมินผลบัญชีการเงินครัวเรือน ภายหลังจากการทำบัญชี ครัวเรือนมีระดับเงินออมครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่ระดับผู้ไม่มีเงินออมมีแนวโน้มลดลง ในภาคครัวเรือนมีศักยภาพเพิ่มสูงขึ้นโดยสามารถวิเคราะห์รายรับรายจ่าย ครัวเรือนมีการ วางแผนทางการเงิน การจัดทำบัญชีครัวเรือนมีผลต่อความเข้าใจระบบบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดงมีการบริหารที่โปร่งใสตรวจสอบได้ และส่งเสริมปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับงานวิจัยของชนิดาภา ดีสุข และคณะ (2556 : 9) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง บัญชีครัวเรือนเพื่อชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมเห็นว่าการอบรมในครั้งนี้มีประโยชน์มาก เพราะทำให้ทราบรายรับ-รายจ่ายประจำเดือนของครัวเรือนได้ทำให้ทราบการใช้เงินของตนเอง ว่ารายจ่าย ทางใดใช้จ่ายมาก รายจ่ายทางใดใช้น้อย การทำบัญชีครัวเรือนเป็นการส่งเสริมให้ชาวบ้านรู้จักการเก็บออมเงิน มากยิ่งขึ้น ทางคณะบัญชีจึงมีแนวคิดที่จะทำงานวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเพื่อจะได้นำประโยชน์ที่ได้จากงานวิจัยไปใช้ในชุมชนต่อไปสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรา เรื่องสินภิญญา (2555 : 9) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง บัญชีครัวเรือน เรื่องใกล้ตัวที่ถูกลืมมองข้าม พบว่า บัญชีครัวเรือน ซึ่งเป็นบัญชีที่ใช้สำหรับบันทึกรายได้และรายจ่าย ผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนจะได้รับ ประโยชน์คือ มีรายได้เพิ่มขึ้น มีค่าใช้จ่ายลดลง มีเงินออมเพิ่มขึ้น มีหนี้สินลดลง และในที่สุดจะสามารถแก้ไข ปัญหาหนี้สินได้อย่างยั่งยืน อันเป็นไปตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มุ่งเน้นให้เกิดความพอเพียงหรือ พอประมาณกับตนเอง อยู่ได้อย่างพอกินพอใช้ไม่เดือดร้อน เป็นการยึดทางสายกลาง โดยอาศัยทั้งความรู้และ คุณธรรมเป็นพื้นฐาน ดังนั้น การน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้เพื่อเป็น แนวทางในการดำรงชีวิตประจำวันในหนทางที่ควรจะเป็น โดยเริ่มจากสิ่งที่ทำได้ไม่ยากและใกล้ตัว นั่นก็คือการ บันทึกบัญชีครัวเรือน เพื่อให้เกิดวินัยในการใช้จ่ายและเป็นการเสริมสร้างลักษณะนิสัยการออม อันจะเป็นผลให้ผู้ปฏิบัติมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของวาริพิน มงคลสมัย (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ทางบัญชีตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ชุมชนส่วนใหญ่ไม่ได้บันทึกบัญชีครัวเรือน เพราะขาดความรู้ความเข้าใจในการทำบัญชีครัวเรือน แต่ภายหลังได้มีการจัดอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการจัดทำบัญชีครัวเรือนทำให้ชุมชนลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น และมีเงินออมมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาวินีย์ ธนาอนวัช (2556 : 1-2) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง บัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อชีวิตที่เพียงพอ พบว่า ระดับความรู้ของหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 55.0 รองลงมาอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 41 โดยสาเหตุหลักในการจัดทำบัญชี เพื่อต้องการทราบรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว เพื่อต้องการให้ครอบครัวมีฐานะดีขึ้นและต้องการยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงตามลำดับ ส่วนสาเหตุที่ไม่จัดทำบัญชีครัวเรือน เนื่องจาก ไม่เข้าใจรูปแบบ/วิธีการจัดทำบัญชี เสียเวลาในการจัดทำเห็นว่าไม่มีประโยชน์/ไม่จำเป็น สอดคล้องกับงานวิจัยของสัญญา เนียมเปรม (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรบ้านดอนบม ตำบลเมืองเก่า อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า การจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรบ้านดอนบม ตำบลเมืองเก่า อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการส่งเสริมและการให้ความร่วมมือ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านเอกสารและวิธีการทางบัญชี ส่วนด้านที่มี

ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความรู้ความสามารถ ตามลำดับ ความต้องการแนวทางในการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรบ้านดอนนม ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเงินคงเหลือ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านหนี้สิน และด้านรายจ่าย ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านรายได้ ตามลำดับ นอกจากนี้ การอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรบ้านดอนนม ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผลสัมฤทธิ์ผู้เข้าร่วมการอบรมก่อนอบรมและหลังอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรบ้านดอนนม ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มีคะแนนที่สูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ผู้เข้าร่วมอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติได้สูงขึ้น เมื่อพิจารณาเกษตรกรบ้านดอนนม ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ก่อนเข้าร่วมการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน เกิดความรู้ และความเข้าใจสามารถนำไปปฏิบัติได้ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13 คน โดยมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.42 ภายหลังได้รับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 20 คน โดยมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.54 สอดคล้องกับงานวิจัยของสุคนธ์ เหลืองอิงคะสุต (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริกับการบันทึกบัญชีครัวเรือนของ ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลหนองไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี พบว่า ความสัมพันธ์ ระหว่างความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริกับการบันทึก บัญชีครัวเรือนของประชาชนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ความรู้ความเข้าใจ ในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมของประชาชนอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในเรื่องการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ส่วนใหญ่ประชาชนเห็นด้วยกับ การบันทึกบัญชีครัวเรือนช่วยในการบริหารจัดการครอบครัว ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ช่วยในการวางแผนชีวิต รู้รายได้เพิ่มขึ้น รายจ่ายลง ไม่ยุ่งยาก ไม่เสียเวลา ช่วยให้ครัวเรือนมีความ เป็นอยู่ที่ดีขึ้น

สมมติฐานของการวิจัยที่ 2 พบว่า แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนส่งผลกระทบต่อเชิงบวกต่อการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจาก การทำบัญชีหรือบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวันเท่านั้น แต่อาจหมายถึงการบันทึกข้อมูลด้านอื่น ๆ ในชีวิตในครอบครัว เป็นต้น ของเราได้ด้วย เช่น บัญชีทรัพย์สิน พันธุ์พืช พันธุ์ไม้ ในบ้านเราในชุมชนเรา บัญชีความรู้ความคิดของเรา บัญชีผู้ทรงคุณ ผู้รู้ในชุมชนเรา บัญชีเด็กและเยาวชนของเรา บัญชีภูมิปัญญาด้านต่าง ๆ ของเราสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัทษร ทวีจันทร์ (2556 : 7) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การบูรณาการบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาชุมชนบ้านกลาง ตำบลชะยุ่งอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า (1) ด้านแนวคิดการบัญชีครัวเรือน โดยภาพรวมชุมชนชาวบ้านกลางมีความรู้เกณฑ์รายรับ รายจ่ายเกณฑ์คำนวณต้นทุน และเกณฑ์การออม อยู่ในระดับมากและสามารถยกตัวอย่างประกอบได้อย่างชัดเจน (2) ด้านแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมชุมชนชาวบ้านกลางมีความรู้ด้านหลักการพอประมาณ ด้านหลักการมีเหตุผลด้านแนวคิดภูมิคุ้มกันและด้านแนวคิดความรู้คู่คุณธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีการใช้การประยุกต์แนวคิดเชิงธรรมะมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุษบา อารีย์ (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง บัญชีครัวเรือนตามแนวทาง

เศรษฐกิจพอเพียงในยุคโลกาภิวัตน์ พบว่า ผู้วิจัยได้นำเอาการบันทึกบัญชีครัวเรือนมาประยุกต์กับการอบรมให้กับวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีการใช้ภูมิปัญญาทางบัญชีสร้างวิถีสู่นาคต 8 ขั้นตอน ทำให้ทราบข้อมูลทางการเงินเบื้องต้น และสามารถนำไปพัฒนาเป็นการประกอบอาชีพในโรงงานปุ๋ยอินทรีย์และเพิ่มศักยภาพในการผลิตผลิตภัณฑ์ปุ๋ยหมักชนิดปั้นเม็ดในการลดต้นทุนการผลิต และเลือกวัตถุดิบในท้องถิ่นที่มีคุณภาพแต่ราคาถูกกว่าเดิม ทำให้เพิ่มรายได้ในกลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในโลยุคโลกาภิวัตน์ปัจจุบันนี้สร้างผลกำไรได้อย่างดียิ่ง

สมมติฐานของการวิจัยที่ 3 พบว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลกระทบต่อ การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เนื่องจาก การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการ ดำเนินชีวิตไม่เพียงแต่จะช่วยให้การ ดำเนินชีวิตเป็นระบบมากขึ้นแต่ยังช่วยให้เกิดภูมิคุ้มกันที่ดีต่อการดำเนินชีวิต สอดคล้องกับแนวคิด จากสุภัทรธร ทวีจันทร์ (2556 : 12)การบูรณาการเกี่ยวกับการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ ทักษะ ปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชีรายรับรายจ่ายบัญชีครัวเรือน ทักษะการคิดหลักบัญชี และการใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัทรธร ทวีจันทร์ (2556 : 7) ได้ศึกษา งานวิจัยเรื่อง การบูรณาการบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาชุมชนบ้านกลาง ตำบลชะยุ่งอำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า (1) ด้านแนวคิดการบัญชีครัวเรือน โดยภาพรวมชุมชนชาวบ้านกลางมีความรู้เกณฑ์รายรับ รายจ่ายเกณฑ์คำนวณต้นทุน และเกณฑ์การออม อยู่ในระดับมากและสามารถยกตัวอย่างประกอบได้ อย่างชัดเจน (2) ด้านแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมชุมชนชาวบ้านกลางมีความรู้ ด้านหลักการพอประมาณ ด้านหลักการมีเหตุผลด้านแนวคิดภูมิคุ้มกันและด้านแนวคิดความรู้คู่ คุณธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีการใช้การประยุกต์แนวคิดเชิงธรรมะมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ดี สอดคล้องกับวิจัยของ อัจฉรา ราชแก้ว (2550: 103-108) ที่ศึกษาเรื่อง “การนำปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงไป ปรับใช้ในการดำเนินชีวิตพนักงานขับรถโดยสารประจำทาง จังหวัดปทุมธานี ” พบว่า ความรู้ความ เข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไป ปรับใช้ในการดำเนินชีวิตของพนักงานขับรถโดยสารประจำทาง และสอดคล้องกับ สันสกฤต มณี โมไนย (2551: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง “ความรู้ ความเข้าใจและการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไป ใช้ในการดำเนิน ชีวิต: ศึกษากรณีนักศึกษาปริญญาโท ภาคพิเศษ คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์” พบว่า ความรู้ ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็น ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต แต่ไม่สอดคล้องกับ หทัยรัตน์ อยู่รอด (2550: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง “ทัศนะของพนักงานต่อการนำแนวคิดปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ ในการดำเนินชีวิต กรณีศึกษา: บริษัท โจนส์ แลง ลาซาลล์ (ประเทศไทย) จำกัด” พบว่า ความรู้ความ เข้าใจแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่มีผลต่อทัศนคติต่อการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการ ดำเนินชีวิต

5.2.2 การอภิปรายผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

จากการอภิปรายผลของการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า บริบททั่วไปของวิสาหกิจชุมชนในการจัดทำบัญชีครัวเรือนได้สมัครใจในการจัดทำบัญชีทุกครั้ง ซึ่งได้มีหน่วยงานของรัฐเข้ามาร่วมในวิสาหกิจชุมชนด้วย เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัด ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นต้น ที่ได้มาให้ความรู้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน และให้ความรู้ในการบริหารงานด้านการเงิน การดำเนินงาน และจากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 13 คน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย พบปัญหาในการทำงานเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นลักษณะเดียวกัน เรื่องการบริหารการทำงาน ผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม โดยส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เป็นเพศหญิง อายุโดยเฉลี่ยระหว่าง 41-50 ปี มีสถานภาพสมรสแล้วทั้งสิ้น มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีอาชีพเกษตรกร และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนโดยประมาณ มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป

นอกจากนั้น จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 13 คน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย ยังพบว่า บริบทของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม โดยรายได้หลักมาจากรูปแบบกลุ่มการผลิตสินค้า มากกว่ากลุ่มการให้บริการ ซึ่งประเภทของธุรกิจส่วนมากจะเป็นการผลิตปศุสัตว์ รองลงมาเป็นการผลิตพืช และผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า เป็นต้น โดยมีสมาชิกในกลุ่มประมาณกลุ่มละ 20-30 คน ส่วนใหญ่แหล่งเงินทุนจะมาจากสมาชิกในกลุ่มออกร่วมกัน รองลงมาเป็นเงินส่วนตัวของสมาชิก และจากเงินอุดหนุนจากหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน และมีรายได้เฉลี่ยต่อปี มากกว่า 50,000 บาท สอดคล้องกับงานวิจัยของไชยา ทองต้อย (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชี ครัวเรือนของเกษตรกร พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการ จัดทำบัญชีครัวเรือนจำแนกตาม อายุ วุฒิการศึกษา รายได้ และขนาดของครอบครัว พบว่า ใน ภาพรวมไม่แตกต่าง และประชาชนในชุมชนเกาะยาวใหญ่ จังหวัดพังงา ได้ให้ข้อเสนอแนะที่น่าสนใจ คือ หน่วยงานภาครัฐควรร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและองค์กรส่วนท้องถิ่นสนับสนุนถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนในรูปแบบที่ไม่ยุ่งยาก สอดคล้องกับบริบทของชุมชน โดย วิทยากรต้องเข้าถึงประชาชนและติดตามเอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา คุ่มพงษ์ และนฤมล คุ่มพงษ์ ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องผลสัมฤทธิ์ของโครงการ จัดบันทึกบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตเทศบาลตำบลสันผีเสื้อ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า กลุ่มครัวเรือนผู้บันทึกบัญชีครัวเรือนมีอายุค่อนข้างมาก ระหว่าง 51-60 และมากกว่า 60 ปีขึ้นไป ถึงร้อยละ 39.47 การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา มีการรับรู้ ความเข้าใจและการปฏิบัติในการจัดทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง มีผลทำให้ความคล่องตัวในการจัดทำบัญชีครัวเรือนค่อนข้างต่ำ อาชีพหลักของครัวเรือนส่วนใหญ่ร้อยละ 50.00 คือการรับจ้างอาจจะเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ครัวเรือนให้ความสนใจการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนน้อย ยกเว้นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพค้าขาย หรือทา การผลิตด้านเกษตรกรรม และกิจกรรมเชิงธุรกิจที่มีความจำเป็นต้องบันทึกบัญชีเพื่อให้มองเห็นผลตอบแทนที่เป็นตัวเงิน รายได้ครัวเรือนได้รับส่วนใหญ่ได้ใช้จ่ายไปเพื่อการบริโภค ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ เช่น เป็นค่าอาหาร ถึงร้อยละ 84.21 และค่าเสื้อผ้า ยารักษาโรค โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายหมวดอาหารมีต้นทุนที่ค่อนข้างสูง หลังการจดบันทึกบัญชี ครัวเรือนจะมีรายได้และค่าใช้จ่าย จำนวนเท่าเดิมมีค่าร้อยละที่สูง แต่ยังคงมี

บางส่วนที่มีรายได้เพิ่มขึ้นและค่าใช้จ่ายลดลง จึงมีผลทำให้จำนวนหนี้สินของครัวเรือนลดลงคิดเป็นร้อยละกว่า 51.43 ซึ่งมีผลทำให้มีเงินออมเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภโชค แก้วทอง และ สมบูรณ์ เจริญ จิระตระกูล (2552) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การประเมินผลการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนเพื่อลดปัญหา หนี้สินของเกษตรกรในเขตตำบลโย อำเภอมือง จังหวัดยะลา พบว่า หลังการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่มีรายได้เพิ่มขึ้น มีค่าใช้จ่ายลดลง มีหนี้สินลดลง และมีเงินออมเพิ่มขึ้น ผู้จัดบันทึกสามารถนำข้อมูลที่จัดบันทึกมาบริหารจัดการในการควบคุมพฤติกรรมในการใช้จ่ายของตนได้ สรุปได้ว่า เมื่อผู้จัดทำบัญชีครัวเรือนทำการบันทึกบัญชี จะทราบยอดคงเหลือของเงินที่เป็นปัจจุบัน ทำให้สามารถวางแผนการใช้จ่ายเงินที่ยังคงเหลืออยู่ได้อย่างรอบคอบ ระมัดระวัง และมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะได้ ไม่ใช้จ่ายเกินกว่ารายได้ สามารถควบคุมพฤติกรรมในการใช้จ่ายของตนได้ ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลงได้ ทำให้มีเงินออมเพิ่มขึ้น และหนี้สินลดลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สายสมร สังข์เมฆ (2559 : 1) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในชุมชนเกาะยาวใหญ่จังหวัดพังงา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 41-45 ปี จบ การศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา อาชีพเกษตรกร มีรายได้รวมของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน 20,00130,000 บาท และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-6 คน การจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนใน ชุมชนเกาะยาวใหญ่ จังหวัดพังงา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ ด้านการส่งเสริมจาก หน่วยงานภาครัฐ ด้านการสนับสนุนจากสถาบันการศึกษาในชุมชน ด้านบุคคล และด้านสภาพ เศรษฐกิจของครัวเรือน จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ระดับการศึกษาและรายได้รวมของ ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนไม่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในชุมชนเกาะยาวใหญ่ จังหวัดพังงา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนีย์ ตฤณขจี และ นิยะดา วิเศษบริสุทธิ์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การรับรู้ และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชน คือ ปัจจัยด้านการจัดการทางการเงิน และปัจจัยด้านครอบครัว รองลงมาเป็นปัจจัยด้านชุมชนและจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือนทั้ง 3 ด้านไม่แตกต่างกัน ตาม เพศ และรายได้รวมต่อเดือนของ ครัวเรือน แต่แตกต่างกันตามอายุ อาชีพ และระดับการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากสภาพปัญหาปัจจุบันของการจัดทำบัญชีครัวเรือนในชีวิตประจำวันภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังมีความรู้ที่น้อยและยังคงประสบปัญหาเกี่ยวกับความเข้าใจในขั้นตอนกระบวนการจัดทำผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะเรื่องด้านการจัดทำบัญชีของกลุ่มให้ถูกต้อง และครบถ้วนสามารถตรวจสอบได้ นอกจากนี้ ส่วนใหญ่ยังขาดเรื่องงบประมาณที่ใช้ในการบริหารงาน เช่น ด้านการผลิต ด้านการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ระบบของการตลาด การแปรรูปการผลิตสินค้าให้มีความหลากหลาย เพื่อเพิ่มโอกาสของรายได้ที่มากขึ้น ซึ่งยังคงต้องมีการวางแผนเรื่องการใช้จ่ายงบประมาณอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อให้สามารถเพียงพอ ซึ่งพบว่ายังมีอยู่น้อยมาก

ทัศนคติ ปัญหา และอุปสรรคของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยภาพรวมสามารถสรุปเป็นประเด็นที่สำคัญคือ การสร้างหรือยอมรับแนวคิดและประโยชน์ของการปรับใช้การบัญชีครัวเรือนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีเวลาค่อนข้างน้อยในการจัดทำบัญชี ซึ่งต้องมีการสรุปรายรับ-

รายจ่ายทุกสิ้นวัน แต่ไม่มีเวลา โดยเวลาส่วนใหญ่จะใช้ในการบริหารการดำเนินงานเกือบทั้งวัน ถึงแม้จะมีการใช้ระบบรายรับ-รายจ่ายของการจัดทำบัญชี โดยเฉพาะกับรูปแบบธุรกิจการให้บริการซึ่งไม่ค่อยมีเวลาในการจัดทำบัญชี และบางแห่งมีจำนวนสมาชิกไม่เข้าใจในการจัดทำระบบบัญชีที่ถูกต้อง เป็นต้น และแนวทางการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม เช่น ควรมีการจัดทำแผนการอบรม และให้คำแนะนำ มีการติดตามกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่องด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งอาจจะต้องมีการจัดทำฐานข้อมูลในการจัดทำบัญชี เพื่อเป็นสถิติในการเพิ่มหรือลดเรื่องที่สำคัญของการจัดทำบัญชี และความเป็นระบบมากยิ่งขึ้น หรือ มีการยกตัวอย่างความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน บุคคลต้นแบบบัญชีครัวเรือน เพื่อกระตุ้นให้เกิดตระหนักถึงความสำคัญและจำเป็นในการปฏิบัติ ให้กลุ่มฯ มองเห็นว่า ประสิทธิภาพด้านการจัดทำบัญชีจะเป็นผลลัพธ์ที่จะสะท้อนความเป็นจริงได้และเกิดประโยชน์อย่างแท้จริงในการดำเนินชีวิต นอกจากนี้ สสถาบันการศึกษา หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ควรมีส่วนในการถ่ายทอดความรู้ เช่น ด้านการบัญชี ด้านการตลาด ด้านเศรษฐกิจ กฎหมาย เป็นต้น เพื่อความมีประสิทธิภาพของการจัดทำบัญชี

ดังนั้น แนวทางการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามต้องเกิดจากทุกภาคส่วนร่วมกัน เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนฯ สามารถนำบัญชีครัวเรือนไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบบัญชีของตนเอง และการจัดระบบความรู้ ท้องถิ่นด้วยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมารวมเข้าด้วยกันกับการแผนการดำเนินชีวิตของกลุ่มวิสาหกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

5.3 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

5.3.1 ในการประยุกต์การจัดบัญชีครัวเรือนไปใช้นั้น จะต้องมีการปรับปรุงหรือปรับรูปแบบให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่นั้นๆ และสอดคล้องกับรูปแบบของธุรกิจ โดยสามารถปรับเปลี่ยนขั้นตอนต่างๆ กับเนื้อหาและระยะเวลา เนื่องจาก รูปแบบธุรกิจมีความแตกต่างกัน เช่น การผลิตสินค้า การให้บริการ จะปรับใช้ฟอร์มเพื่อจัดทำบัญชีที่ปรับตามประเภทของธุรกิจ ซึ่งกลุ่มวิสาหกิจบางพื้นที่มีการใช้ระบบบัญชีสำเร็จรูปในการบันทึกบัญชี จำเป็นที่กลุ่มฯ จะต้องมีทักษะและความสามารถทางคอมพิวเตอร์ ตลอดจนการใช้บริการบนอินเทอร์เน็ต หากไม่มีความชำนาญอาจทำให้เกิดความล่าช้าในการเรียนรู้ได้

5.3.2 กลุ่มวิสาหกิจยังไม่เล็งเห็นความสำคัญและประโยชน์อย่างแท้จริง จึงยังไม่ได้ลงมือปฏิบัติในการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างจริงจัง เช่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังคงมองว่า ในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนนั้น เป็นเป็นภาระที่ต้องทำ หรือ ขาดแรงกระตุ้นหรือ แรงจูงใจจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำบัญชี ขาดตัวแทนในการถ่ายทอดและให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม หากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม่สามารถบันทึกบัญชีได้เป็นปัจจุบันจะทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของรายรับ-จ่ายที่ไม่ชัดเจน

5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.4.1 การศึกษาครั้งต่อไปควรจะมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงกระตุ้นต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน

5.4.2 ควรศึกษาในพื้นที่ของบริบทอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการจัดตั้งบัญชีครัวเรือน เพื่อจะได้นำผลการศึกษามาเปรียบเทียบ และหาแนวทางแก้ไขการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานสูงสุด

5.4.3 ควรสนับสนุนงบประมาณเพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ทางบัญชี และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นรูปธรรม และควรมีผู้นำที่ดีเป็นแบบอย่างในการบันทึกบัญชีอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยให้เป็นชุมชนตัวอย่างด้านการปฏิบัติการบัญชีครัวเรือนที่ดี (Best Practice)

5.4.4 ควรมีการวิจัยเชิงทดลอง โดยให้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง และประเมินผลลัพธ์ที่ได้เปรียบเทียบกับก่อนและหลังการจัดทำบัญชี เพื่อจะได้มองเห็นปัญหาอย่างแท้จริง

5.4.5 ควรมีการร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัด ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานพัฒนาชุมชน และสำนักงานเกษตรจังหวัด อาจารย์ในสถานศึกษา เป็นต้น เพื่อนำความรู้จากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนมาเพิ่มทักษะความเชี่ยวชาญในการบริหารงาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

บรรณานุกรมภาษาไทย

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2549). *แนวทางการดำเนินงาน การสร้างตำนานผลิตภัณฑ์ (story of product)*. กรุงเทพฯ: เอ ทีเอ็น โปรดักชั่น.
- กรมการศาสนา. (2549). *แผนพัฒนาส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พุทธศักราช 2550*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2553). *เศรษฐกิจพอเพียง*. คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ. เอกสารเผยแพร่วิชาการ แหล่งอ้างอิงจาก/<https://www.cad.go.th>.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2554*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2560). แหล่งอ้างอิงจาก/<http://www.sceb.doae.go.th/>
- กันตยา มานะกุล. (2550). *การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง :กรณีศึกษา* ชุมชนบ้านจอมจันทร์ หมู่ที่ 2 ตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาโท). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กานดา เตชะชั้นหมาก. (2556). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์* มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. 1-94.
- การนตร์วี ผดุงกิจ. (2550). *ทัศนคติและพฤติกรรมของเกษตรกรปลูกข้าว อกส. ต่อการทำบัญชีครัวเรือน*. ภาคนิพนธ์บัณฑิตมหาบัณฑิต (การบัญชี). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เกศสุดา สิทธิสันติกุล. (2550). *บัญชีครัวเรือนเปลี่ยนชีวิต*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. (2549). แหล่งอ้างอิงจาก/<http://www.nesdb.go.th>.
- จังหวัดมหาสารคาม. (2554). แหล่งอ้างอิงจาก/ <https://tv11.prd.go.th>
- ชนิดาภา ดีสุข และคณะ. (2556). *บัญชีครัวเรือนเพื่อชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง* กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานครบุรี.
- เชาวลีย์ พงศ์มาติโรจน์ และวรศักดิ์ ทุมมานนท์. (2552). *บัญชีครัวเรือน เรื่องใกล้ตัวที่ถูกลืมมองข้าม* วิทยาลัยนเรศวร. 1-9.

- ไชยา ทองต้อย. (2552). *ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์*. ค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2560, จาก <http://www.spu.ac.th/account/fil.pdf>.
- พุทธมน สุวรรณอาสน์. (2556). การพัฒนาศักยภาพด้านบัญชีการเงินของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดง อำเภอตอสะแกเขต จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารการพัฒนารวมชนแลคุณภาพชีวิต*, เล่ม 1 ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน, 43-52.
- ธรรณชนก นิลมณี และคณะ. (2558). *การศึกษาพฤติกรรมและภาพปัญหาการจัดบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาของเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี*. 1-57.
- นภาพร ลิขิตวงศ์จร. (2550). *บัญชีครัวเรือน: เครื่องมือสู่เศรษฐกิจพอเพียง*. วารสารศูนย์บริการวิชาการ. 15(3), 25-29.
- นัฐกานต์ ทิพย์โสสถิ. (2557). *การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานของการปลูกข้าวหอมมะลิปลอดสารพิษให้มีประสิทธิภาพ*. 1-7.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2544). *มิติทางวัฒนธรรมในยุคเศรษฐกิจพอเพียงความหมายและความสำคัญลปวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- นิตยา คุ่มพงษ์ และนฤมล คุ่มพงษ์. (2556). *ผลสัมฤทธิ์ของโครงการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตเทศบาลตำบลสันผีเสื้อ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาควิชาพยาบาล เชียงใหม่ งบประมาณผลประโยชน์ประจำปี 2556. 1-94.
- บุษบา อารีย์. (2557). *บัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในยุคโลกาภิวัตน์*. วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ. ปีที่ 24 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2557). 1-26.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น
- ประเวศ วะสี. (2542). *วิสัยทัศน์ของกระบวนการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิชาการ, 2(1). 8-11.
- ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. (2550). แหล่งอ้างอิงจาก/ <http://www.rdpb.go.th>
- พิทยา ว่องกุล. (2541). *ธุรกิจชุมชนกับการสร้างฐานเศรษฐกิจมั่นคง เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องเศรษฐกิจชุมชน: ทางเลือกในการพัฒนาประเทศ วันที่ 6-9 สิงหาคม 2541. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย*.
- ไพบูลย์ ผจงวงศ์. (2547). *หลักการบัญชีขั้นต้น*. (พิมพ์ครั้งที่3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ภัทรณรินทร์ นิลวดีพิศุฒิพัชร. (2554). *ประโยชน์ของการทำบัญชีครัวเรือน*. แหล่งอ้างอิงจาก/ <http://research.psru.ac.th>.
- ภัทรา เรื่องสินภิญญา. (2555). “บัญชีครัวเรือน” เรื่องใกล้ตัวที่ถูกมองข้าม. *Journal of Business, Economics and Communications*, 7(1), 20-28.
- ภาวินีย์ ธนาอนวัช. (2556). *บัญชีครัวเรือนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อชีวิตที่เพียงพอ*. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. 1-77.

- มยุรี กิม่วงสง. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อ
การเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา. ปรินญา
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ สำนักงานบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- มหาวิทยาลัยแม่โจ้. (2548). *ก้นดยามานะกุล*. 2550 : (46-48). <http://www.kpi.ac.th>.
- โยธิน แสงวดี. (2551). *การวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษาและฝึกอบรมการวิจัย
วาริพัฒน์ มงคลสมัย. (2552). *การพัฒนาบัญชีครัวเรือนของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยทรายอำเภอ
แม่ริม*. จังหวัดเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. 1-10.
- วิจิต นันทสุวรรณ. (2558). *ขบวนการชุมชนใหม่ : การพัฒนาแบบแผนใหม่ทางเศรษฐกิจและ
สังคมของชุมชน*. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพัฒนาทรัพยากรชุมชน.
- วินิตยา สมบูรณ์. (2554). *การบูรณาการบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีตามหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนบ้านกลาง ตำบลชะยูง อำเภออุทุม
พรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ*. 1-16.
- วิโรจน์ เฉลิมรัตน์. (2548). *บทความบัญชีครัวเรือน*. ค้นเมื่อ ตุลาคม 30, 2556, จาก
<http://www.bkkonline.com/accounting/30-sep-48.shtml>.
- ศิริชัย พงษ์วิชัย. (2550). *การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ศุภโชค แก้วทอง และสมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล. (2552). *การประเมินผลการจัดบันทึกบัญชี
ครัวเรือนเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรในเขตตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา*.
สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุนทร กุลวัฒน์วรพงศ์. (2544). *ตามรอยพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง-ทฤษฎีใหม่*. กรุงเทพฯ: ชมรม
เด็กจัดพิมพ์.
- ไสว บุญมา. (2543). *เศรษฐกิจพอเพียง: ภูมิปัญญาชาติไทย ความหมายและข้อเสนอแนะ*. กรุงเทพฯ:
พี เอ ลีฟวิ่ง.
- สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2548). แหล่งอ้างอิงจาก/ <http://www.nesdb.go.th>.
- สมพร เทพสิทธิ์. (2548). *เศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ*. กรุงเทพฯ: สภาอุรวุทธิกสมาคม
แห่งชาติ.
- สมาคมนักบัญชี และผู้สอบบัญชี รับอนุญาตแห่งประเทศไทย. (2538). *ศัพท์บัญชี*. กรุงเทพฯ : พีเอลีสฟ
วิ่ง.
- สายสมร สังข์เมฆ. (2559). *การจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในชุมชนเกาะยาวใหญ่จังหวัด
พังงา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ศูนย์ฯ ภูเก็ต. 1-10.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2547). *กรอบแนวคิดการพัฒนาที่
ยั่งยืน*. มติชนรายวัน, 30 มิถุนายน 2546, หน้า 2.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ. (2548). แหล่งอ้างอิงจาก/
<http://www.nesdb.go.th>.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2540). แหล่งอ้างอิงจาก/
<http://www.nesdb.go.th>.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2541). แหล่งอ้างอิงจาก/
<http://www.nesdb.go.th>.
- สำนักงานจังหวัดมหาสารคาม. (2560). แหล่งอ้างอิงจาก/ <http://www.mahasarakham.go.th/>
- สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์. (2548). Rupkumdee, v .2008. Sufficiency economy philosophy and community development. *The Article in Academic seminar of the 30th anniversary of the national institute of development administration establishment. Retrieved January 14, 2011. From <http://libsearch.nida.ac.th/>. (in Thai)*
- สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2548). พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548. กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2559). แหล่งอ้างอิงจาก/
<http://www.nso.go.th>.
- สำนักสถิติแห่งชาติ. (2560). แหล่งอ้างอิงจาก/ <http://www.nso.go.th>.
- สัญญา เนียมเปรม. (2559). การจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรบ้านดอนบม ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. 1-11.
- สุคนธ์ เหลืองอิงคะสุต. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริกับการบันทึกบัญชีครัวเรือนของประชาชนในเขตพื้นที่ ตำบลหนองไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา ยุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สุนีย์ตฤณขจี และนิยะดา วิเศษบริสุทธ์. (2551). การรับรู้และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือน ของประชาชนในอำเภอพระนครศรีอยุธยาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
<http://department.utcc.ac.th/research/dbresearch/2009-03-30-08-48-26/115-r2551/436-research5102001.html>. [2552, ส.ค.23]
- สุภัทรร ทีวีจันทร์. (2556). การบูรณาการบัญชีครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาชุมชนบ้านกลาง ตำบลชะยุ่ง อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสกลนคร, 10(48), 22-28.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2542). *ทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เสรี พงศ์พิศ และคณะ. (2544). *วิสาหกิจชุมชน : แผนแม่บท แนวคิด แนวทาง ตัวอย่างร่างพระราชบัญญัติ*. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์.
- เสรี พงศ์พิศ. (2550). *วิสาหกิจชุมชน กลไกเศรษฐกิจฐานราก*. กรุงเทพมหานคร: เอดิสันเพรสโปรดักส์.

- โสมณ สุภาพงษ์. (2547). สุภาพงษ์ เลมอนฟาร์ม เส้นทาง การก้าวไกลตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง. *สกุลไทย*. 45(มิถุนายน) : 70-71, 92.
- เอมอร จังศิริพรปกรณ์. (2550). *การวัดและประเมินผลการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บรรณานุกรมภาษาต่างประเทศ

- Armstrong, J.S., & Overton, T.S. (1977). Estimating Non-response Bias in Mail Surveys. *Journal of Marketing Research*, 14, 396-402.
- Cronbach, L.J. (1951). "Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests", *Psychometrika*. 16(3), 297-334.
- King Thomas E., Lembke Valdean C., and Smith John H. (2001), *Financial accounting* (2nd ed.). New York: John Willey Sons.
- Likert. (1932). *วิธีการดำเนินการวิจัย*. แห่งอ้างอิงจาก/ <http://mslib.kku.ac.th>
- Malhotra, N. K. (2004). *Marketing research: An applied orientation*. 4th ed. New Jersey: Pearson Education Inc.
- Meyer, J. P., & Allen, N. J. (1990). A three-component conceptualization of organizational commitment. *Human Resource Management Review*. Volume 1, Issue 1, Spring 1991, 61-89.
- Miller, M.J. (2013). *Reliability and Validity*. Retrieved August 21, 2013, from http://michaeljmillerphd.com/res500_lecturenotes/reliability_and_validity.pdf.
- Pongwiritthon, R. & Pakvipas, P. (2013). Guidelines for Sustainable Tribe Cultural Tourism Development. *Journal of Community Development Research, Naresuan University*, 6(1), 42-59. [in Thai].
- Rovinelli, R.J., & Hambleton, R.K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, (2), 49-60.
- Thani, T. (1997). *Community Study*. Khon Kaen: Pen Printing.
- Yamane, Taro. 1973. *Statistics: An Introductory Analysis*. Third editio. Newyork : Harpe and Row Publication.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม” เพื่อเป็นข้อมูลในการบูรณาการเรียนการสอน สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

ข้าพเจ้าใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านผู้ตอบแบบสอบถาม ได้โปรดตอบแบบสอบถามชุดนี้ โดยรายละเอียดของแบบสอบถามประกอบด้วยส่วนคำถาม 6 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม
- ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน
- ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษากระบวนการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี
- ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

คำตอบของท่านจะถูกเก็บรักษาเป็นความลับ และจะไม่มีการใช้ข้อมูลใดๆ ที่เปิดเผยเกี่ยวกับตัวท่านในการรายงานข้อมูล รวมทั้งจะไม่มีการร่วมใช้ข้อมูลดังกล่าวกับบุคคลภายนอกอื่นใดโดยไม่ได้รับอนุญาตจากท่าน

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณที่ท่านได้กรุณาเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามชุดนี้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ข้อมูลที่ได้รับจากท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ หากท่านมีข้อสงสัยประการใดเกี่ยวกับแบบสอบถาม โปรดติดต่อผู้วิจัยนางสาวปภาพิต ศรีสว่างวงศ์ โทรศัพท์เคลื่อนที่ 083-593-5544 หรือ E-mail: papapit2559@gmail.com

ขอขอบพระคุณที่ให้ข้อมูลไว้ ณ โอกาสนี้

(นางสาวปภาพิต ศรีสว่างวงศ์)
อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ
- ชาย หญิง
2. อายุ
- น้อยกว่า 30 ปี 30-40 ปี
- 41-50 ปี มากกว่า 50 ปี
3. สถานภาพสมรส
- โสด สมรส
- หม้าย/หย่าร้าง
4. ระดับการศึกษา
- ปริญญาตรีหรือต่ำกว่า สูงกว่าปริญญาตรี
5. อาชีพ
- รับจ้างทั่วไป เกษตรกร
- รับราชการ รัฐวิสาหกิจ
- ค้าขาย อาชีพอิสระ
- ธุรกิจเอกชน อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
- ต่ำกว่า 5,000 บาท 5,000-10,000 บาท
- 10,001-15,000 บาท มากกว่า 15,000 บาท

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

1. รูปแบบของธุรกิจ

กลุ่มการผลิตสินค้า

กลุ่มการให้บริการ

2. ประเภทธุรกิจ

การผลิตพืช

การผลิตปศุสัตว์

การแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร

ผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า

เครื่องจักสาน

ดอกไม้ประดิษฐ์

ของชำร่วย / ของที่ระลึก

ผลิตภัณฑ์สมุนไพร

เครื่องดื่ม

ท่องเที่ยว

สุขภาพ

อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3. จำนวนสมาชิก

น้อยกว่า 50 คน

50-100 คน

101-150 คน

มากกว่า 150 คน

4. ระยะเวลาในการจัดตั้งกลุ่ม

น้อยกว่า 5 ปี

5-10 ปี

11-15 ปี

มากกว่า 15 ปี

5. แหล่งที่มาของเงินทุน

สมาชิกในกลุ่ม

สถาบันการเงิน

เงินอุดหนุนจากหน่วยงาน

อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

6. รายได้เฉลี่ยต่อปี

ต่ำกว่า -10,000 บาท

10,001-30,000 บาท

30,001-50,000 บาท

มากกว่า 50,000 บาท

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน

แนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน	ระดับความคิดเห็น				
	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
เกณฑ์รายรับ (Revenue Basic)					
1. ท่านมีความรู้ความเข้าใจการจดบันทึกบัญชีรายรับได้อย่างถูกต้อง					
2. ท่านเกิดความชำนาญในการวิเคราะห์การรับเงินจึงทำให้สามารถวางแผนการใช้จ่ายได้อย่างเหมาะสม					
3. ท่านสามารถแสดงวิธีการคำนวณรายรับในแต่ละเดือนได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ					
4. การสรุปผลรายรับในแต่ละเดือนอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้ท่านสามารถวางแผนทางการเงินได้ดี					
5. ท่านสามารถถ่ายทอดความรู้ในการจดบันทึกที่รับเงินได้อย่างครบถ้วนและถูกต้องเสมอ					
เกณฑ์รายจ่าย (Expenditure Basic)					
6. ความรู้พื้นฐานที่ท่านมีสามารถทำให้เข้าใจการบันทึกบัญชีรายจ่ายได้อย่างถูกต้อง					
7. การวิเคราะห์การจ่ายเงินอย่างถูกต้องของท่านจะช่วยให้สามารถวางแผนการใช้จ่ายเงินได้ดี					
8. ท่านสามารถคำนวณรายจ่ายในแต่ละเดือนจะช่วยจัดสรรค่าใช้จ่าย ทรัพยากรที่ตนมีอยู่อย่างเหมาะสม และคุ้มค่า					
9. การสรุปผลการใช้จ่ายเงินแต่ละเดือนจะช่วยควบคุมค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นได้เป็นอย่างดี					
10. การแนะนำการจดบันทึกที่รายจ่ายที่ถูกต้องจะช่วยให้ท่านสามารถควบคุมการใช้จ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
เกณฑ์การคำนวณต้นทุน (Cost Basic)					
11. ท่านมีความรู้ความเข้าใจในการคำนวณต้นทุนการประกอบอาชีพได้อย่างถูกต้อง					
12. การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตสินค้าต่างๆ สามารถช่วยให้ท่านวางแผนในการลดรายจ่ายหรือควบคุมต้นทุนได้อย่างเหมาะสม					
13. ท่านตระหนักถึงวิธีการคำนวณต้นทุนการผลิต จึงทำให้เกิดประโยชน์ในการบริหาร และการตัดสินใจทางการเงิน					

ตอนที่ 3 (ต่อ)

แนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน	ระดับความคิดเห็น				
	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
14. ท่านสามารถจัดทำรายงานผลบัญชีต้นทุนการผลิตได้อย่างครบถ้วน ทำให้ทราบผลกำไรขาดทุนที่ถูกต้อง					
15. ท่านสามารถอธิบายการคำนวณต้นทุนการผลิตสินค้าต่างๆ ได้อย่างชัดเจน และเข้าใจง่าย					
การออมเงิน (Saving Basic)					
16. ท่านมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการเก็บเงิน เช่น ดอกเบี้ย เงินปันผล					
17. ท่านให้ความสำคัญกับการแบ่งเงินออกเป็นส่วนๆ เพื่อให้ควบคุมค่าใช้จ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
18. การเก็บเงินเป็นประจำทุกเดือนอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยให้ท่านสามารถวางแผนการดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ					
19. ท่านได้จัดทำรายงานสรุปการเก็บเงินในรูปแบบต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ ได้อย่างถูกต้อง และได้ผลตอบแทนที่มากขึ้น					
20. ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเก็บออมในรูปแบบต่างๆ ไปเผยแพร่ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม					

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับความคิดเห็น				
	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
ด้านความพอประมาณ (Sufficient)					
1. ท่านมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิตประจำวัน					
2. ท่านสามารถจัดการแผนการใช้จ่ายเงินได้โดยไม่พยายามก่อหนี้สิน					
3. ท่านมีการบริหารจัดการเงินให้เกิดความสมดุลระหว่างรายรับและรายจ่ายเสมอ					
4. ท่านตระหนักถึงคุณค่าและราคาของสิ่งที่ท่านคิดว่าฟุ่มเฟือยอยู่เสมอ โดยบังคับตนเองด้านวินัย ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น					
5. ท่านมีการจัดหางบประมาณการใช้จ่ายเงินได้อย่างเหมาะสมคุ้มค่ากับการบริหารงาน					
ด้านความมีเหตุผล (Reasonableness)					
6. ท่านใช้เหตุผลในการพิจารณาและแก้ไขปัญหาการวางแผนการใช้จ่ายเงินด้วยความรอบคอบเสมอ					
7. ท่านเชื่อว่าการดำเนินชีวิตด้วยพื้นฐานของเหตุและผลจะมีคุณภาพชีวิตที่ดี					
8. ท่านให้ความสำคัญกับการจัดลำดับเหตุและผลของการใช้จ่ายเงินตามความจำเป็นก่อน-หลังเสมอ					
9. ท่านยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานในการตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุและผล เพื่อพัฒนางาน					
10. ท่านคำนึงถึงผลกระทบจากการกระทำของตนเองต่อสังคมส่วนรวม					
ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (Self-Immunity)					
11. ท่านมีการประชุมชี้แจงเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการปฏิบัติงานอยู่เสมอ					
12. ท่านตระหนักถึงการวางแผนระยะยาว เพื่อรองรับกับผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในปัจจุบัน หรือสถานการณ์ความไม่แน่นอนในอนาคต					
13. ท่านมีวิธีการหรือแนวทางในการแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในเป็นอย่างดี					

ตอนที่ 4 (ต่อ)

แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับความคิดเห็น				
	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
14. ท่านสามารถปรับต่อการเปลี่ยนแปลงที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่นด้านสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรมได้อย่างทันท่วงที					
15. ท่านจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายเสมอ เพื่อป้องกันความผิดพลาดของการใช้จ่ายเงิน					
ด้านความรู้คู่คุณธรรม (Moral Reasoning)					
16. ท่านมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง					
17. ท่านมีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น					
18. ท่านขยัน มั่นเพียรในการประกอบอาชีพ					
19. ท่านมีความอดทน มีความเพียรในการดำรงชีวิต					
20. ท่านใช้สติปัญญาในการเชื่อมโยงกับการวางแผนการดำเนินชีวิต					

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษากระบวนการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี

การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี	ระดับความคิดเห็น				
	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ (Knowledge Recognition)					
1. ท่านสามารถมองเห็นจุดมุ่งหมายในอนาคตที่เป็นภาพเดียวกันจะช่วยให้การทำงานง่ายขึ้น					
2. การมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการทำงาน ย่อมทำให้งานสำเร็จรวดเร็ว ทันเวลา และมีประสิทธิภาพมากขึ้น					
3. ท่านสามารถรับรู้และเข้าใจทิศทางการดำเนินงานที่แปลกใหม่ร่วมกันได้ จะช่วยให้การทำงานเสร็จเร็วกว่ากำหนดได้					

การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี	ระดับความคิดเห็น				
	5 มาก ที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
4. ท่านเชื่อว่าการผลักดันแนวคิดใหม่ๆ ทันสมัย ในการทำงาน จะช่วยให้ทุกคนมองเห็นเป้าหมายความสำเร็จของงานได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น					
5. ท่านสามารถเข้าใจขั้นตอนหรือวิธีการปฏิบัติงานร่วมกัน จึงสามารถขับเคลื่อนการทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด					
ด้านการปฏิบัติในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน (Skill Practice)					
6. ท่านมีความรู้ความเข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนเป็นอย่างดี					
7. ท่านมีการจดบันทึกรายการที่เกิดขึ้นทุกครั้งที่มีรายรับ-รายจ่ายเกิดขึ้นเป็นกิจวัตร					
8. ท่านมีทักษะปฏิบัติในการจดบันทึกบัญชีที่ถูกต้องแม่นยำเสมอ					
9. การฝึกปฏิบัติจดบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างสม่ำเสมอ จะเพิ่มทักษะความชำนาญด้านการปฏิบัติในการบันทึกบัญชีมากยิ่งขึ้น					
10. ท่านสามารถนำข้อมูลทางการบัญชีมาจดบันทึกบัญชีครัวเรือนมาวิเคราะห์แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม					
ด้านทักษะการคิดหลักบัญชี (Thinking System)					
11. ท่านมีความรู้ความเข้าใจในการคิดหลักการบัญชีได้ดี					
12. ท่านให้ความสำคัญกับหลักการคิดและปฏิบัติโดยยึดหลักการระบบบัญชีที่ถูกต้อง เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้เหมาะสม					
13. ขั้นตอนกระบวนการตามหลักการบัญชีที่ชัดเจน จะช่วยให้การทำงานเกิดความผิดพลาดน้อยลงได้					

ตอนที่ 5 (ต่อ)

การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี	ระดับความคิดเห็น				
	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
14. ท่านสามารถนำเอาทักษะการคิดตามหลักการจัดทำบัญชีที่ถูกต้องไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม					
15. ท่านเชื่อว่าทักษะการคิดตามหลักการบัญชีจะช่วยให้การทำงานเป็นระบบมากยิ่งขึ้น					
ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (Knowledge Implementation)					
16. ท่านสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ด้านการจัดทำบัญชีคร่าวๆไปบูรณาการในการประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม					
17. ท่านมีความเข้าใจในหลักการจัดทำบัญชีคร่าวๆเป็นอย่างดี จึงสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจของการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
18. ท่านนำความรู้ที่ได้รับจากการจัดทำบัญชีคร่าวๆไปปรับใช้ในการประกอบการวางแผนการดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี					
19. ท่านสามารถสรุปเทคนิคหรือวิธีการจัดทำบัญชีคร่าวๆที่เข้าใจได้ง่ายๆ จึงทำให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน					
20. การบูรณาการการจัดทำบัญชีคร่าวๆ จะช่วยในการพัฒนาคุณภาพการดำเนินชีวิตให้ดีขึ้น					

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะ

หากท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อนำไปสู่การสร้าง
ภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม เพื่อให้
เกิดมุมมองที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น หรือมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแบบสอบถาม **ได้โปรดเสนอแนะใน
ช่องว่างด้านล่างนี้**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณท่านที่ได้สละเวลาตอบแบบสอบถามทุกข้อ โปรดพับแบบสอบถามใส่ซองที่
แนบมาพร้อมนี้และส่งคืนตามที่อยู่ระบุไว้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม” เพื่อเป็นข้อมูลในการบูรณาการเรียนการสอน สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

ข้าพเจ้าใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ซึ่งข้าพเจ้าได้จัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ให้ข้อมูลสำคัญ ได้โปรดตอบแบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ โดยรายละเอียดของแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วยส่วนคำถาม 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การศึกษาบริบทของวิสาหกิจชุมชน

ตอนที่ 3 การศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดทำบัญชีครัวเรือนในชีวิตประจำวัน

ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 4 ศึกษาทัศนคติ ปัญหา อุปสรรค ของการประยุกต์ใช้การบัญชีครัวเรือน

ภายใต้

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 5 ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

คำตอบของท่านจะถูกเก็บรักษาเป็นความลับ และจะไม่มีการใช้ข้อมูลใดๆ ที่เปิดเผยเกี่ยวกับตัวท่านในการรายงานข้อมูล รวมทั้งจะไม่มีการร่วมใช้ข้อมูลดังกล่าวกับบุคคลภายนอกอื่นใด โดยไม่ได้รับอนุญาตจากท่าน

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณที่ท่านได้กรุณาเสียสละเวลาในการตอบแบบสัมภาษณ์ชุดนี้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ข้อมูลที่ได้รับจากท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ หากท่านมีข้อสงสัยประการใดเกี่ยวกับแบบสัมภาษณ์ โปรดติดต่อผู้วิจัยนางสาวปภาพิต ศรีสว่างวงศ์ โทรศัพท์เคลื่อนที่ 083-593-5544 หรือ E-mail: papapit2559@gmail.com

ขอขอบพระคุณที่ให้ข้อมูลไว้ ณ โอกาสนี้

(นางสาวปภาพิต ศรีสว่างวงศ์)

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

วันที่ให้สัมภาษณ์

สถานที่

เวลาเริ่มสัมภาษณ์ สิ้นสุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

1.1 ระดับการศึกษา

.....

1.2 อาชีพ

.....

1.3 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

.....

ตอนที่ 2 การศึกษาบริบทวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

2.1 รูปแบบธุรกิจ

.....

2.2 ประเภทของธุรกิจ

.....

2.3 จำนวนสมาชิก

.....

2.4 ระยะเวลาในการจัดตั้งกลุ่ม

.....

2.5 แหล่งที่มาของเงินทุน

.....

2.6 รายได้เฉลี่ยต่อปี

.....

ตอนที่ 3 การศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดทำบัญชีครัวเรือนในชีวิตประจำวันภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

3.1 ท่านคิดว่าสาเหตุและปัญหาสำคัญของการจัดทำบัญชีครัวเรือนคืออะไร

.....

.....

.....

.....

3.2 ท่านคิดว่าควรมีแนวทางและวิธีปฏิบัติอย่างไร ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 4 ศึกษาทัศนคติ ปัญหา อุปสรรค ของการประยุกต์ใช้การบัญชีครัวเรือนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

4.1 ท่านคิดว่าทัศนคติ ปัญหา และอุปสรรคสำคัญของการปรับใช้บัญชีครัวเรือนภายใต้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร

.....

.....

.....

.....

4.2 ท่านคิดว่าควรมีแนวทางและวิธีปฏิบัติอย่างไร ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 5 การศึกษาแนวทางการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

5.1 ท่านคิดว่าการจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

5.2 ท่านคิดว่าควรมีแนวทางและวิธีปฏิบัติอย่างไรกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

.....

.....

.....

.....

5.3 ข้อเสนอแนะที่ท่านคิดว่าสำคัญกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(.....)

ผู้ให้สัมภาษณ์

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ธันชัย สิงห์มาตย์ ตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญด้านกลุ่มวิสาหกิจ
ชุมชน
อาจารย์ประจำสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ
คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไอลัดดา โองกลาง ตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญด้านการบัญชี
อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี
คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
3. อาจารย์ ดร.พงศ์ธร โพธิ์พูลศักดิ์ ตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติ
อาจารย์ภาควิชาวิจัยและประเมินผล
คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ง

สรุปผลการทดสอบ IOC งานวิจัยเชิงปริมาณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สรุปผลการทดสอบ IOC วิจัยเชิงปริมาณ

การแปลผลค่าคะแนน IOC	
คะแนน	แปลผล
+1	สอดคล้อง
0	ไม่แน่ใจ
1	ไม่สอดคล้อง

เกณฑ์สามารถสรุปได้ว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence : IOC) ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณาค่า IOC คือ

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5-1.00 ถือว่า เหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้
 ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ถือว่า ควรพิจารณาปรับปรุง หรือ ตัดออก

การวิจัยเชิงปริมาณ

ผลรวมค่าคะแนนแบบสอบถาม จากผู้เชี่ยวชาญ

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	แปลผล	แบบสอบถาม (การวิจัยเชิงปริมาณ)					
			ตอน1	ตอน2	ตอน3	ตอน4	ตอน5	ตอน6
1	รศ.ดร.ธัญชัย สิงห์มาตย์	สอดคล้องกัน	+1	+1	+1	+1	+1	+1
2	ผศ.ดร.ไอลัดดา โอ่งกลาง	สอดคล้องกัน	+1	+1	+1	+1	+1	+1
3	ดร.พงศ์ธร โพธิ์พุดศักดิ์	สอดคล้องกัน	+1	+1	+1	+1	+1	+1

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			
	รศ.ดร.ธันนชัย สิงห์มัทย์	ผศ.ดร.ไอลัดดา ไ่องกลาง	ดร.พงศ์ธร โพธิ์พูลศักดิ์	ผล IOC
เพศ				
1. ชาย	+1	+1	+1	+1
2. หญิง	+1	+1	+1	+1
อายุ				
1. น้อยกว่า 30 ปี	+1	+1	+1	+1
2. 30-40 ปี	+1	+1	+1	+1
3. 41-50 ปี	+1	+1	+1	+1
4. มากกว่า 50 ปี	+1	+1	+1	+1
ระดับการศึกษา				
1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	+1	+1	+1	+1
2. ปริญญาตรี	+1	+1	+1	+1
3. สูงกว่าปริญญาตรี	+1	+1	+1	+1
อาชีพ				
1. รับจ้างทั่วไป	+1	+1	+1	+1
2. เกษตรกร	+1	+1	+1	+1
3. รับราชการ	+1	+1	+1	+1
4. รัฐวิสาหกิจ	+1	+1	+1	+1
5. ค้าขาย	+1	+1	+1	+1
6. อาชีพอิสระ	+1	+1	+1	+1
7. ธุรกิจเอกชน	+1	+1	+1	+1
8. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	+1	+1	+1	+1
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน				
1. ต่ำกว่า 5,000 บาท	+1	+1	+1	+1
2. 5,000-10,000 บาท	+1	+1	+1	+1
3. 10,001-15,000 บาท	+1	+1	+1	+1
4. มากกว่า 15,000 บาท	+1	+1	+1	+1

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			
	รศ.ดร.ธณัฏชัย สิงห์มาตย์	ผศ.ดร.ไอลัดดา ไอลังกลาง	ดร.พงศ์ธร โพธิ์พูลศักดิ์	ผล IOC
รูปแบบธุรกิจ				
1. กลุ่มการผลิตสินค้า	+1	+1	+1	+1
2. กลุ่มการให้บริการ	+1	+1	+1	+1
ประเภทธุรกิจ				
1. การผลิตพืช	+1	+1	+1	+1
2. การผลิตปศุสัตว์	+1	+1	+1	+1
3. การแปรรูปและผลิตภัณฑ์ อาหาร	+1	+1	+1	+1
4. ผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า	+1	+1	+1	+1
5. เครื่องจักสาน	+1	+1	+1	+1
6. ดอกไม้ประดิษฐ์	+1	+1	+1	+1
7. ของชำร่วย / ของที่ระลึก	+1	+1	+1	+1
8. ผลิตภัณฑ์สมุนไพร	+1	+1	+1	+1
9. เครื่องดื่ม	+1	+1	+1	+1
10. ท่องเที่ยว	+1	+1	+1	+1
11. สุขภาพ	+1	+1	+1	+1
12. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	+1	+1	+1	+1
จำนวนสมาชิก				
1. น้อยกว่า 10 คน	+1	+1	+1	+1
2. 10-20 คน	+1	+1	+1	+1
3. 21-30 คน	+1	+1	+1	+1
4. มากกว่า 31 คน	+1	+1	+1	+1
ระยะเวลาในการจัดตั้งกลุ่ม				
1. น้อยกว่า 5 ปี	+1	+1	+1	+1
2. 5-10 ปี	+1	+1	+1	+1
3. 11-15 ปี	+1	+1	+1	+1
4. มากกว่า 15 ปี	+1	+1	+1	+1
แหล่งที่มาของเงินทุน				
1. สมาชิกในกลุ่ม	+1	+1	+1	+1

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			
	รศ.ดร.ธนชัย สิงห์มาตย์	ผศ.ดร.ไอลัดดา ไอลังกลาง	ดร.พงศ์ธร โพธิ์พลศักดิ์	ผล IOC
1. สถาบันการเงิน	+1	+1	+1	+1
2. เงินอุดหนุนจากหน่วยงาน	+1	+1	+1	+1
3. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	+1	+1	+1	+1
รายได้เฉลี่ยต่อปี				
1. ต่ำกว่า 10,000 บาท	+1	+1	+1	+1
2. 10,001-30,000 บาท	+1	+1	+1	+1
3. 30,001-50,000 บาท	+1	+1	+1	+1
4. มากกว่า 50,000 บาท	+1	+1	+1	+1

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาแนวความคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	ผล IOC
แนวความคิดจัดทำบัญชีครัวเรือน เกณฑ์รายรับ (Revenue Basic)				
1. ท่านมีความรู้ความเข้าใจการจดบันทึกบัญชีรายรับได้อย่างถูกต้อง	+1	+1	+1	+1
2. ท่านเกิดความชำนาญในการวิเคราะห์การรับเงินจึงทำให้สามารถวางแผนการใช้จ่ายได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1
3. ท่านสามารถแสดงวิธีการคำนวณรายรับในแต่ละเดือนได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ	+1	+1	+1	+1
4. การสรุปผลรายรับในแต่ละเดือนอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้คุณ สามารถวางแผนทางการเงินได้ดี	+1	+1	+1	+1
5. ท่านสามารถถ่ายทอดความรู้ในการจดบันทึกรับเงินได้อย่าง ครบถ้วนและถูกต้องเสมอ	+1	+1	+1	+1
เกณฑ์รายจ่าย (Expenditure Basic)				
6. ความรู้พื้นฐานที่ท่านมีสามารถทำให้เข้าใจการบันทึกบัญชีรายจ่าย ได้อย่างถูกต้อง	+1	+1	+1	+1

ตอนที่ 3 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	ผล IOC
7. การวิเคราะห์การจ่ายเงินอย่างถูกต้องของท่านจะช่วยให้สามารถวางแผนการใช้จ่ายเงินได้ดี	+1	+1	+1	+1
8. ท่านสามารถคำนวณรายจ่ายในแต่ละเดือนจะช่วยจัดสรรค่าใช้จ่ายทรัพยากรที่ตนมีอยู่อย่างเหมาะสม และคุ้มค่า	+1	+1	+1	+1
9. การสรุปผลการใช้จ่ายเงินแต่ละเดือนจะช่วยควบคุมค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นได้เป็นอย่างดี	+1	+1	+1	+1
10. การแนะนำการจดบันทึกรายจ่ายที่ถูกต้องจะช่วยให้ท่านสามารถควบคุมการใช้จ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+1
เกณฑ์การคำนวณต้นทุน (Cost Basic)				
11. ท่านมีความรู้ความเข้าใจในการคำนวณต้นทุนการประกอบอาชีพได้อย่างถูกต้อง	+1	+1	+1	+1
12. การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตสินค้าต่างๆ สามารถช่วยให้อ่านวางแผน ในการลดรายจ่ายหรือควบคุมต้นทุนได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1
13. ท่านตระหนักถึงวิธีการคำนวณต้นทุนการผลิต จึงทำให้เกิดประโยชน์ ในการบริหาร และการตัดสินใจทางการเงิน	+1	+1	+1	+1
14. ท่านสามารถจัดทำรายงานผลบัญชีต้นทุนการผลิตได้อย่างครบถ้วน ทำให้ทราบผลกำไรขาดทุนที่ถูกต้อง	+1	+1	+1	+1
15. ท่านสามารถอธิบายการคำนวณต้นทุนการผลิตสินค้าต่างๆ ได้อย่างชัดเจน และเข้าใจง่าย	+1	+1	+1	+1
การออมเงิน (Saving Basic)				
16. ท่านมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการเก็บเงิน เช่น ดอกเบี้ย เงินปันผล	+1	+1	+1	+1
17. ท่านให้ความสำคัญกับการแบ่งเงินออกเป็นส่วนๆ เพื่อให้ควบคุมค่าใช้จ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+1
18. การเก็บเงินเป็นประจำทุกเดือนอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยให้ท่านสามารถวางแผนการดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ	+1	+1	+1	+1
19. ท่านได้จัดทำรายงานสรุปการเก็บเงินในรูปแบบต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ ได้อย่างถูกต้อง และได้ผลตอบแทนที่มากขึ้น	+1	+1	+1	+1
20. ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเก็บออมในรูปแบบต่างๆ ไปเผยแพร่ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	+1	+1	+1	+1

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	ผล IOC
ด้านความพอประมาณ (Sufficient)				
1. ท่านมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิตประจำวัน	+1	+1	+1	+1
2. ท่านสามารถจัดการแผนการใช้จ่ายเงินได้โดยไม่พยายามก่อหนี้สิน	+1	+1	+1	+1
3. ท่านมีการบริหารจัดการเงินให้เกิดความสมดุลระหว่างรายรับและรายจ่ายเสมอ	+1	+1	+1	+1
4. ท่านตระหนักถึงคุณค่าและราคาของสิ่งที่ท่านคิดว่าฟุ่มเฟือยอยู่เสมอ โดยบังคับตนเองด้านวินัย ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น	+1	+1	+1	+1
5. ท่านมีการจัดทำงบประมาณการใช้จ่ายเงินได้อย่างเหมาะสม คำนึงค่ากับการบริหารงาน	+1	+1	+1	+1
ด้านความมีเหตุผล (Reasonableness)				
6. ท่านใช้เหตุผลในการพิจารณาและแก้ไขปัญหาการวางแผนการใช้จ่ายเงินด้วยความรอบคอบเสมอ	+1	+1	+1	+1
7. ท่านเชื่อว่าการดำเนินชีวิตด้วยพื้นฐานของเหตุและผลจะทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี	+1	+1	+1	+1
8. ท่านให้ความสำคัญกับการจัดลำดับเหตุและผลของการใช้จ่ายเงินตามความจำเป็นก่อน-หลังเสมอ	+1	+1	+1	+1
9. ท่านยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานในการตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุและผล เพื่อพัฒนางาน	+1	+1	+1	+1
10. ท่านคำนึงถึงผลกระทบจากการกระทำของตนเองต่อสังคมส่วนรวม	+1	+1	+1	+1
ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (Self-Immunity)				
11. ท่านมีการประชุมชี้แจงเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการปฏิบัติงานอยู่เสมอ	+1	+1	+1	+1
12. ท่านตระหนักถึงการวางแผนระยะยาว เพื่อรองรับกับผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในปัจจุบัน หรือสถานการณ์ความไม่แน่นอนในอนาคต	+1	+1	+1	+1
13. ท่านมีวิธีการหรือแนวทางในการแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในเป็นอย่างดี	+1	+1	+1	+1

ตอนที่ 4 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	ผล IOC
14. ท่านสามารถปรับต่อการเปลี่ยนแปลงที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรมได้อย่างทันท่วงที	+1	+1	+1	+1
15. ท่านจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายเสมอ เพื่อป้องกันความผิดพลาดของการใช้จ่ายเงิน	+1	+1	+1	+1
ด้านความรู้คู่คุณธรรม (Moral Reasoning)				
16. ท่านมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง	+1	+1	+1	+1
17. ท่านมีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น	+1	+1	+1	+1
18. ท่านขยัน มั่นเพียรในการประกอบอาชีพ	+1	+1	+1	+1
19. ท่านมีความอดทน มีความเพียรในการดำรงชีวิต	+1	+1	+1	+1
20. ท่านใช้สติปัญญาในการเชื่อมโยงกับการวางแผนการดำเนินชีวิต	+1	+1	+1	+1

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษากระบวนการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	ผล IOC
<p>ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ (Knowledge Recognition)</p> <p>1. ท่านสามารถมองเห็นจุดมุ่งหมายในอนาคตที่เป็นภาพเดียวกันจะช่วยให้การทำงานง่ายขึ้น</p>	+1	+1	+1	+1
<p>2. การมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการทำงาน ย่อมทำให้งานสำเร็จรวดเร็วทันเวลา และมีประสิทธิภาพมากขึ้น</p>	+1	+1	+1	+1
<p>3. ท่านสามารถรับรู้และเข้าใจทิศทางการดำเนินงานที่แปลกใหม่ร่วมกันได้ จะช่วยให้การทำงานเสร็จเร็วกว่ากำหนดได้</p>	+1	+1	+1	+1
<p>4. ท่านเชื่อว่าการผลักดันแนวคิดใหม่ๆ ทันสมัย ในการทำงาน จะช่วยให้ทุกคนมองเห็นเป้าหมายความสำเร็จของงานได้ชัดเจน มากยิ่งขึ้น</p>	+1	+1	+1	+1
<p>5. ท่านสามารถเข้าใจขั้นตอนหรือวิธีการปฏิบัติงานร่วมกัน จึงสามารถขับเคลื่อนการทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด</p>	+1	+1	+1	+1
<p>ด้านการปฏิบัติในการจดบันทึกบัญชีคร่าวเรือน (Skill Practice)</p> <p>6. ท่านมีความรู้ความเข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติในการจดบันทึกบัญชีคร่าวเรือนเป็นอย่างดี</p>	+1	+1	+1	+1
<p>7. ท่านมีการจดบันทึกรายการที่เกิดขึ้นทุกครั้งที่มีรายรับ-รายจ่ายเกิดขึ้นเป็นกิจวัตร</p>	+1	+1	+1	+1
<p>8. ท่านมีทักษะปฏิบัติในการจดบันทึกบัญชีที่ถูกต้องแม่นยำเสมอ</p>	+1	+1	+1	+1

ตอนที่ 5 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	ผล IOC
9. การฝึกปฏิบัติจุดบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างสม่ำเสมอ จะเพิ่มทักษะความชำนาญด้านการปฏิบัติในการบันทึกบัญชีมากยิ่งขึ้น	+1	+1	+1	+1
10. ท่านสามารถนำข้อมูลทางการบัญชีมาจุดบันทึกบัญชีครัวเรือนมาวิเคราะห์แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	+1	+1	+1	+1
ด้านทักษะการคิดหลักบัญชี (Thinking System)				
11. ท่านมีความรู้ความเข้าใจในการคิดหลักการบัญชีได้ดี	+1	+1	+1	+1
12. ท่านให้ความสำคัญกับหลักการคิดและปฏิบัติโดยยึดหลักการระบบบัญชีที่ถูกต้อง เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้เหมาะสม	+1	+1	+1	+1
13. ขั้นตอนกระบวนการตามหลักการบัญชีที่ชัดเจน จะช่วยให้การทำงานเกิดความผิดพลาดน้อยลงได้	+1	+1	+1	+1
14. ท่านสามารถนำเอาทักษะการคิดตามหลักการจัดทำบัญชีที่ถูกต้องไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1
15. ท่านเชื่อว่าทักษะการคิดตามหลักการบัญชีจะช่วยให้การทำงานเป็นระบบมากยิ่งขึ้น	+1	+1	+1	+1
ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (Knowledge Implementation)				
16. ท่านสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือนไปบูรณาการในการประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1
17. ท่านมีความเข้าใจในหลักการจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นอย่างดี จึงสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจของการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+1
18. ท่านนำความรู้ที่ได้รับจากการจัดทำบัญชีครัวเรือนไปปรับใช้ในการประกอบการวางแผนการดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี	+1	+1	+1	+1
19. ท่านสามารถสรุปเทคนิคหรือวิธีการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่เข้าใจได้ง่ายๆ จึงทำให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน	+1	+1	+1	+1
20. การบูรณาการการจัดทำบัญชีครัวเรือน จะช่วยในการพัฒนาคุณภาพการดำเนินชีวิตให้ดีขึ้น	+1	+1	+1	+1

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะ

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	ผล IOC
1. หากท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อนำไปสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม เพื่อให้เกิดมุมมองที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น	+1	+1	+1	+1

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก จ

สรุปผลการทดสอบ IOC งานวิจัยเชิงคุณภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สรุปผลการทดสอบ IOC วิจัยเชิงคุณภาพ

การแปลผลค่าคะแนน IOC	
คะแนน	แปลผล
+1	สอดคล้อง
0	ไม่แน่ใจ
1	ไม่สอดคล้อง

เกณฑ์สามารถสรุปได้ว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence : IOC) ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณาค่า IOC คือ

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5-1.00 ถือว่า เหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้
 ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ถือว่า ควรพิจารณาปรับปรุง หรือ ตัดออก

การวิจัยเชิงคุณภาพ
 ผลรวมค่าคะแนนแบบสัมภาษณ์ จากผู้เชี่ยวชาญ

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	แปลผล	แบบสัมภาษณ์ (การวิจัยเชิงคุณภาพ)				
			ตอน1	ตอน2	ตอน3	ตอน4	ตอน5
1	รศ.ดร.ธนิษฐ์ สิงห์มาตย์	สอดคล้องกัน	+1	+1	+1	+1	+1
2	ผศ.ดร.ไอลัดดา โอ่งกลาง	สอดคล้องกัน	+1	+1	+1	+1	+1
3	ดร.พงศ์ธร โพธิ์พลศักดิ์	สอดคล้องกัน	+1	+1	+1	+1	+1

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			
	รศ.ดร.ธนชัย สิงห์มาตย์	ผศ.ดร.ไอลัดดา โอ่งกลาง	ดร.พงศ์ธร โพธิ์พูลศักดิ์	ผล IOC
ระดับการศึกษา	+1	+1	+1	+1
อาชีพ	+1	+1	+1	+1
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	+1	+1	+1	+1

ตอนที่ 2 การศึกษาบริบทวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			
	รศ.ดร.ธนชัย สิงห์มาตย์	ผศ.ดร.ไอลัดดา โอ่งกลาง	ดร.พงศ์ธร โพธิ์พูลศักดิ์	ผล IOC
รูปแบบธุรกิจ	+1	+1	+1	+1
ประเภทธุรกิจ	+1	+1	+1	+1
จำนวนสมาชิก	+1	+1	+1	+1
ระยะเวลาในการจัดตั้งกลุ่ม	+1	+1	+1	+1
แหล่งที่มาของเงินทุน	+1	+1	+1	+1
รายได้เฉลี่ยต่อปี	+1	+1	+1	+1

ตอนที่ 3 การศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดทำบัญชีครัวเรือนในชีวิตประจำวันภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	ผล IOC
	3.1 ท่านคิดว่าสาเหตุและปัญหาสำคัญของการจัดทำบัญชีครัวเรือนคืออะไร	+1	+1	+1
3.2 ท่านคิดว่าควรมีแนวทางและวิธีปฏิบัติอย่างไร ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น	+1	+1	+1	+1

ตอนที่ 4 ศึกษาทัศนคติ ปัญหา อุปสรรค ของการประยุกต์ใช้การบัญชีครัวเรือนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	ผล IOC
4.1 ท่านคิดว่าทัศนคติ ปัญหา และอุปสรรคสำคัญของการปรับใช้บัญชีครัวเรือนภายใต้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร	+1	+1	+1	+1
4.2 ท่านคิดว่าควรมีแนวทางและวิธีปฏิบัติอย่างไร ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น	+1	+1	+1	+1

ตอนที่ 5 การศึกษาแนวทางการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	ผล IOC
5.1 ท่านคิดว่าการจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีได้อย่างไร	+1	+1	+1	+1
5.2 ท่านคิดว่าควรมีแนวทางและวิธีปฏิบัติอย่างไรกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม	+1	+1	+1	+1
5.3 ข้อเสนอแนะที่ท่านคิดว่าสำคัญกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม	+1	+1	+1	+1

ภาคผนวก ฉ

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย
Discriminant Power และ Reliability Analyses
ของแบบสอบถาม Pre - Test

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย Pre-Test^a

ตัวแปรของการวิจัย	ข้อ คำถาม	ค่าอำนาจ จำแนก (r)	Reliability (Alpha)
แนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายรับ (ARB)	ARB 1	.738	.700
	ARB 2	.490	
	ARB 3	.805	
	ARB 4	.898	
	ARB 5	.547	
แนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายจ่าย (AEB)	AEB 1	.813	.749
	AEB 2	.627	
	AEB 3	.781	
	AEB 4	.707	
	AEB 5	.626	
แนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการคำนวณต้นทุน (ACB)	ACB 1	.778	.860
	ACB 2	.688	
	ACB 3	.866	
	ACB 4	.826	
	ACB 5	.850	
แนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการออมเงิน (ASB)	ASB 1	.821	.702
	ASB 2	.664	
	ASB 3	.703	
	ASB 4	.533	
	ASB 5	.740	

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย Pre-Test^a (ต่อ)

ตัวแปรของการวิจัย	ข้อ คำถาม	ค่าอำนาจ จำแนก (r)	Reliability (Alpha)
แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณ (BSU)	BSU 1	.778	.777
	BSU 2	.736	
	BSU 3	.698	
	BSU 4	.733	
	BSU 5	.764	
แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความมีเหตุผล (BRB)	BRB 1	.657	.732
	BRB 2	.862	
	BRB 3	.552	
	BRB 4	.700	
	BRB 5	.866	
แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี(BSI)	BSI 1	.791	.742
	BSI 2	.780	
	BSI 3	.764	
	BSI 4	.717	
	BSI 5	.540	
แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความรู้คู่คุณธรรม (BMR)	BMR 1	.712	.715
	BMR 2	.585	
	BMR 3	.659	
	BMR 4	.736	
	BMR 5	.723	

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ Factor Loading และ Reliability Analyses ของแบบสอบถาม Pre-Testa (ต่อ)

ตัวแปรของการวิจัย	ข้อคำถาม	ค่าอำนาจ จำแนก (r)	Reliability (Alpha)
การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการรับรู้และ ส่งเสริมองค์ความรู้ (CKR)	CKR 1	.756	.895
	CKR 2	.846	
	CKR 3	.772	
	CKR 4	.913	
	CKR 5	.904	
การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการปฏิบัติในการ จัดบันทึกบัญชีคร่าวเร็ว (CSP)	CSP 1	.688	.832
	CSP 2	.883	
	CSP 3	.843	
	CSP 4	.719	
	CSP 5	.752	
การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านทักษะการคิดหลัก บัญชี (CTS)	CTS 1	.681	.731
	CTS 2	.641	
	CTS 3	.675	
	CTS 4	.767	
	CTS 5	.742	
แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน (CKI)	CKI 1	.833	.840
	CKI 2	.921	
	CKI 3	.767	
	CKI 4	.450	
	CKI 5	.881	

^an=30

ภาคผนวก ช

การทดสอบความสัมพันธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 1 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับตัวแปรตาม
แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายรับ (ARB)

ตัวแปรอิสระ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ตัวแปรตาม แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายรับ		p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	
ค่าคงที่ (a)	0.018	0.052	
1. ด้านความพอประมาณ (SBSU)	0.253	0.054	0.000***
3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (SBSI)	0.420	0.054	0.000***
F = 74.969 p = 0.000 Adj R ² = 0.531			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 2 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับตัวแปรตาม
แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายจ่าย (AEB)

ตัวแปรอิสระ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ตัวแปรตาม แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายจ่าย		p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	
ค่าคงที่ (a)	0.016	0.043	
1. ด้านความพอประมาณ (SBSU)	0.292	0.046	0.001***
3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (SBSI)	0.386	0.050	0.000***
4. ด้านความรู้คู่คุณธรรม (SBMR)	0.270	0.052	0.000***
F = 97.806 p = 0.000 Adj R ² = 0.527			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับตัวแปรตาม
แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการคำนวณต้นทุน (ACB)

ตัวแปรอิสระ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ตัวแปรตาม แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์การคำนวณต้นทุน		p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	
ค่าคงที่ (a)	0.016	0.047	
1. ด้านความพอประมาณ (BSU)	0.325	0.051	0.000***
4. ด้านความรู้คู่คุณธรรม (BMR)	0.460	0.051	0.000***

$F = 95.526$ $p = 0.000$ $Adj R^2 = 0.420$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับตัวแปรตาม
แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการออมเงิน (ASB)

ตัวแปรอิสระ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ตัวแปรตาม แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการออมเงิน		p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	
ค่าคงที่ (a)	0.016	0.044	
1. ด้านความพอประมาณ (BSU)	0.342	0.054	0.000***
2. ด้านความมีเหตุผล (BRE)	0.189	0.057	0.001***
4. ด้านความรู้คู่คุณธรรม (BMR)	0.354	0.050	0.000***

$F = 85.405$ $p = 0.000$ $Adj R^2 = 0.492$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 5 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับตัวแปรตามการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี (SC) โดยรวม

ตัวแปรอิสระ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ตัวแปรตาม การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี โดยรวม		p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	
ค่าคงที่ (a)	0.016	0.035	
3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (BSI)	0.150	0.042	0.000***
4. ด้านความรู้คู่คุณธรรม (BMR)	0.506	0.042	0.000***

F = 142.689 p = 0.000 Adj R² = 0.521

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 6 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ (CKR)

ตัวแปรอิสระ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ตัวแปรตาม การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้		p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	
ค่าคงที่ (a)	0.016	0.045	
2. ด้านความมีเหตุผล (BRE)	0.115	0.058	0.029***
3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (BSI)	0.126	0.053	0.018***
4. ด้านความรู้คู่คุณธรรม (BMR)	0.564	0.058	0.000***

F = 79.520 p = 0.000 Adj R² = 0.474

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 7 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน (CSP)

ตัวแปรอิสระ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ตัวแปรตาม การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชี ครัวเรือน		p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	
ค่าคงที่ (a)	0.016	0.047	
1. ด้านความพอประมาณ (BSU)	0.197	0.051	0.000***
3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (BSI)	0.134	0.055	0.016**
4. ด้านความรู้คู่คุณธรรม (BMR)	0.472	0.057	0.000***
F = 64.231 p = 0.000 Adj R ² = 0.421			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 8 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านทักษะการคิดหลักบัญชี (CTS)

ตัวแปรอิสระ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ตัวแปรตาม การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านทักษะการคิดหลักบัญชี		p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	
ค่าคงที่ (a)	0.017	0.052	
3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี (BSI)	0.222	0.061	0.000***
4. ด้านความรู้คู่คุณธรรม (BMR)	0.394	0.061	0.000***
F = 54.396 p = 0.000 Adj R ² = 0.290			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 9 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (CKI)

ตัวแปรอิสระ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ตัวแปรตาม การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน		p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	
ค่าคงที่ (a)	0.016	0.052	
4. ด้านความรู้คุณธรรม (BMR)	0.419	0.067	0.000***
F = 29.205 p = 0.000 Adj R ² = 0.302			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 10 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี โดยรวม (SC)

ตัวแปรอิสระ แนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน	ตัวแปรตาม การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี โดยรวม		p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	
ค่าคงที่ (a)	0.016	0.039	
2. ด้านเกณฑ์รายจ่าย (AEB)	0.222	0.049	0.000***
4. ด้านการออมเงิน (ASB)	0.365	0.049	0.000***
F = 88.769 p = 0.000 Adj R ² = 0.402			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 11 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ (CKR)

ตัวแปรอิสระ แนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน	ตัวแปรตาม การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้		p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	
ค่าคงที่ (a)	0.016	0.051	
2. ด้านเกณฑ์รายจ่าย (AEB)	0.246	0.072	0.000***
4. ด้านการออมเงิน (ASB)	0.379	0.077	0.000***
F = 59.150 p = 0.000 Adj R ² = 0.308			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 12 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการปฏิบัติในการจดบันทึกบัญชี (CSP)

ตัวแปรอิสระ แนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน	ตัวแปรตาม การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการปฏิบัติในการจดบันทึกบัญชี		p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	
ค่าคงที่ (a)	0.016	0.051	
4. ด้านการออมเงิน (ASB)	0.507	0.077	0.000***
F = 38.649 p = 0.000 Adj R ² = 0.366			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 13 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านทักษะการคิดหลักบัญชี (CTS)

ตัวแปรอิสระ แนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน	ตัวแปรตาม การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านทักษะการคิดหลักบัญชี		p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	
ค่าคงที่ (a)	0.017	0.055	
4. ด้านการออมเงิน (ASB)	0.255	0.083	0.000***
F = 17.588 p = 0.000 Adj R ² = 0.203			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 14 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (CKI)

ตัวแปรอิสระ แนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน	ตัวแปรตาม การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน		p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	
ค่าคงที่ (a)	0.016	0.054	
2. ด้านเกณฑ์รายจ่าย (AEB)	0.299	0.066	0.001***
4. ด้านการออมเงิน (ASB)	0.262	0.066	0.000***
F = 43.039 p = 0.000 Adj R ² = 0.244			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประวัติผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย

1. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) : นางสาวปภาพิต ศรีสว่างวงศ์
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) : Miss Papapit Srisawangwong
2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน: 3460100696211 3. ตำแหน่งปัจจุบัน : อาจารย์
4. หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000 หมายเลขโทรศัพท์/โทรสาร: 043-742-621 โทรศัพท์มือถือ 083-5935544
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail address): Papapit2559@gmail.com

5. ประวัติการศึกษา

ปีที่จบการศึกษา	ระดับปริญญา	อักษรย่อปริญญาและชื่อเต็ม	สาขาวิชา	ชื่อสถาบันการศึกษา
2547	ปริญญาตรี	บธ.บ. (การบัญชี)	การบัญชี	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
2549	ปริญญาโท	บช.ม. (การบัญชี)	การบัญชี	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2560	ปริญญาเอก	ปร.ด. (การบัญชี)	การบัญชี	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ

การควบคุมภายในและการตรวจสอบภายใน ระบบสารสนเทศทางการบัญชี และการบัญชีต้นทุน

7. ผลงานทางวิชาการ

- [1] ปภาพิต ศรีสว่างวงศ์. (2561). ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้สอบบัญชีในยุคนวัตกรรมอาเซียน. วารสารช่อพะยอม ปีที่ 29 ฉบับที่ 2 (มิถุนายน - ตุลาคม) พ.ศ. 2561
- [2] Papapit Srisawangwong, Wasin Phetphongphan. (2561). Organizational Learning: an integrative assessment. Management Science Rajabhat Maha Sarakham University Journal Vol. 3 No. 5 : January - June 2018.
- [3] Papapit Srisawangwong. (2017). Factors Affecting the Strategic Accounting Information Quality for Auto Parts Business in Thailand. Journal of MCU Social Science Review, 7(1): (January-March 2018).
- [4] Papapit Srisawangwong. (2017). Strategic Accounting Information Quality and Firm Survival: An Empirical Evidence Investigation of Auto Parts Businesses in Thailand.
- [5] Papapit Srisawangwong. (2016). Best Internal Control System on Goal Achievement of Instant Foods and Convenience Foods Businesses in Thailand.

หัวข้อวิจัย แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม

ผู้ดำเนินการวิจัย ปภาพิต ศรีสว่างวงศ์

หน่วยงาน สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ปี พ.ศ. 2562

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดทำบัญชีครัวเรือนในชีวิตประจำวันภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม (2) เพื่อศึกษาทัศนคติ ปัญหา อุปสรรค ของการประยุกต์ใช้การบัญชีครัวเรือนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม และ (3) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม โดยผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 262 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ตัวแทนสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแต่ละอำเภอ ละ 1 คน จำนวน 13 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม ส่วนใหญ่เพศหญิง จำนวน 199 คน (ร้อยละ 76.00) มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 161 คน (ร้อยละ 61.50) สถานภาพสมรส จำนวน 212 คน (ร้อยละ 80.90) ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 149 คน (ร้อยละ 56.90) อาชีพเกษตรกร จำนวน 103 คน (ร้อยละ 39.30) และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 15,000 บาท จำนวน 116 คน (ร้อยละ 44.30) รูปแบบเป็นกลุ่มการผลิตสินค้า จำนวน 227 คน (ร้อยละ 86.60) ประเภทธุรกิจการผลิตพืช จำนวน 90 คน (ร้อยละ 34.40) มีจำนวนสมาชิก มากกว่า 30 คน จำนวน 88 คน (ร้อยละ 33.60) ระยะเวลาในการจัดตั้งกลุ่ม 6-10 ปี จำนวน 113 (ร้อยละ 43.10) แหล่งที่มาของเงินทุนจากเงินสมาชิกในกลุ่ม จำนวน 144 คน (ร้อยละ 55) และรายได้เฉลี่ยต่อปีมากกว่า 50,000 บาท จำนวน 114 คน (ร้อยละ 43.50) และผลการทดสอบสมมติฐานวิจัยมีดังนี้

1. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านโดยรวมและรายด้านมีผลกระทบเชิงบวกต่อแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
2. แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีผลกระทบเชิงบวกต่อการสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ประชาชนเศรษฐกิจพอเพียงมีผลกระทบเชิงบวกต่อการสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า จากสภาพปัญหาปัจจุบันของการจัดทำบัญชีครัวเรือนในชีวิตประจำวันภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญของการจัดทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งสามารถทำให้ทราบถึงรายรับ-รายจ่ายได้ และยังไม่มีความรู้ในการจัดทำบัญชีเท่าที่ควร นอกจากนี้ ทักษะคติ ปัญหา และอุปสรรคของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ยังพบว่า ยังขาดเรื่องงบประมาณที่ใช้ในการบริหารงาน ไม่ค่อยมีเวลาในการจัดทำบัญชี หน่วยงานสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรได้รับแผนการอบรม คำแนะนำ มีการติดตามกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีการยกตัวอย่างความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน หรือบุคคลต้นแบบบัญชีครัวเรือน เพื่อกระตุ้นให้ตระหนักถึงความสำคัญและจำเป็นในการปฏิบัติอย่างแท้จริง ซึ่งแนวทางการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามต้องเกิดจากทุกภาคส่วนร่วมกัน เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น มีความเป็นอยู่แบบพอเพียง มีความสุขและความอบอุ่น สามารถวางแผนการใช้จ่ายภายในครัวเรือนได้อย่างเหมาะสม เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบบัญชีของตนเอง สามารถจัดระบบความรู้ท้องถิ่นด้วยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมารวมเข้าด้วยกันกับการวางแผนการดำเนินชีวิตของกลุ่มวิสาหกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

Research Title	The Guideline for Conducting Household Accounting for Developing the Accounting Wisdom under the Sufficiency Economy Philosophy of Community Enterprises in Maha Sarakham Province
Researcher	Papapit Srisawangwong
Organization	Accounting, Management Science Faculty Rajabhat Maha Sarakham University
Year	2019

ABSTRACT

The purposes of this research were (1) to study the current context conducting household accounting in daily life (2) to study attitudes, problems, and obstacles of applying household accounting, and (3) to study the guideline for developing accounting wisdom under the Sufficiency Economy Philosophy of community enterprises in Maha Sarakham province. The mixed method research consists of quantitative research and qualitative research. This quantitative research used a sample group of 262 community enterprise members in Maha Sarakham Province. The instrument used in the research was a questionnaire consists of frequency, percentage, mean, standard deviation, and Multiple Regression Analysis. Moreover, this research used to qualitative research which this sample group is representatives of each member of each community enterprise group, each person 13 persons. The research instruments were semi-structured interview. The statistics used in the research were content analysis and reliability test.

The quantitative research found that community enterprises in Maha Sarakham Province were 199 females (76 %), The average age of the respondents or 161 people were 41 – 50 years old (61.50 %). Most of the people or 74 families had the married status (80.90 %). The most of the respondents were Bachelor's degree 149 persons (56.90%). Most of the people or 103 families were farmers (39.30%). The average household monthly income more than 15,000 baht 116 persons (44.30%) and the highest production group 227 persons (86.60%). The most of crop production type 90 persons (34.40) and the number of members more than 30 members, 88 people (33.60%). The average period of forming a group in 113 families were 6–10 years (43.10%). The source of investment funds is the money of the group members 114 persons (55%). The average household annual income more than

50,000 baht 114 persons (43.50%). Finally, the results of the test of the hypothesis are as follows:

1. The results of OLS regression analysis present that sufficiency economy philosophy has a positive impact on the guideline for conducting household accounting of community Enterprises in Maha Sarakham Province for hypotheses 1 is significantly 0.05 related to the guideline for conducting household accounting of community. Therefore, hypothesis 1 is supported,

2. The guideline for conducting household accounting has a positive impact on accounting wisdom encouragement according of community enterprises in Maha Sarakham Province for hypotheses 2 is significantly 0.05 related to accounting wisdom encouragement. Therefore, hypothesis 2 is supported, and

3. Sufficiency economy philosophy has a positive impact on accounting wisdom encouragement according of community enterprises in Maha Sarakham Province for hypotheses 3 is significantly 0.05 related to accounting wisdom encouragement. Therefore, hypothesis 3 is supported.

The qualitative research results that the study of the current context conducting household accounting in daily life under the sufficiency economy philosophy of community enterprises in Maha Sarakham province revealed that most of people did not conduct household accounting which might be due to the fact that they could not see the importance of household accounting informing the income and expense of family. Moreover, the family member had no knowledge in conducting household accounting. Likewise, the study of attitude, problems, and obstacles of applying household accounting under the Sufficiency Economy Philosophy of community enterprises in Maha Sarakham province revealed that the most of the lack of budget for administration, time for household accounting, and public or private agencies continue to support. Thus, the community enterprises should be receive training plan, guidance, continuous monitoring of community enterprise groups regarding household accounting, and examples of successful community enterprise in the preparation of household accounts to stimulate awareness of the importance and necessity of the practice truly. Besides, it helped them to be more self-relying, living sufficiently, being happy, being able to plan for their suitable household expense paying, and being able to live happily in society, the guidelines for developing your own accounting system. The system can provide local knowledge, local knowledge combined with bringing together the implementation plan of the enterprise effectively to sustainable development.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เขมิกา แสนโสสม คณบดีคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ซึ่งเป็นผู้ให้ความรู้ให้คำปรึกษาและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม ฉบับนี้อย่างดียิ่งเสมอมา ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนการศึกษางานวิจัยฉบับนี้ประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.นิรุต ถึงนาค อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่ได้มอบนโยบายให้มีการดำเนินการวิจัยในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามและอนุมัติทุนสนับสนุนในการทำวิจัย ในครั้งนี้ ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและสภามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม และบุคลากรทุกท่านที่ให้ความกรุณา และให้ประสบการณ์อันมีค่าแก่ผู้วิจัย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการค้นคว้าข้อมูลต่างๆ เป็นอย่างดีและที่สำคัญอย่างยิ่งคือ ขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน

คุณค่าและประโยชน์ที่พึงมีจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาบิดามารดาที่เคารพบูชายิ่งตลอดจน ผู้มีพระคุณที่ให้การอบรมสั่งสอน ใ้ทำงานวิจัยในครั้งนี้ประสบความสำเร็จ ลุล่วงด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิด และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	10
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน และภูมิปัญญาทางบัญชี	20
บริบทของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	37
กรอบแนวคิดของการวิจัย	40
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	41
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	41
การเก็บรวบรวมข้อมูล	43
เครื่องมือในการวิจัย	46
การสร้างเครื่องมือการวิจัย	48
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย	50
การวิเคราะห์ข้อมูล	53
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	55

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	56
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการทดสอบสมมติฐาน	58
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	108
สรุปผลการวิจัย	108
อภิปรายผล	113
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	119
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	120
บรรณานุกรม	121
บรรณานุกรมภาษาไทย	121
บรรณานุกรมภาษาต่างประเทศ	125
ภาคผนวก	126
ภาคผนวก ก	127
ภาคผนวก ข	138
ภาคผนวก ค	143
ภาคผนวก ง	145
ภาคผนวก จ	156
ภาคผนวก ฉ	160
ภาคผนวก ช	164
ประวัติผู้วิจัย	172

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 จำนวนสัดส่วนอำเภอที่อยู่ในจังหวัดมหาสารคาม (รายงานสรุปประเภท กิจการของที่อนุมัติการจดทะเบียนแล้ว จำแนกตามพื้นที่ ระดับจังหวัด (มหาสารคาม)	7
3.1 จำนวนสัดส่วนอำเภอที่อยู่ในจังหวัดมหาสารคาม (รายงานสรุปประเภท กิจการของที่อนุมัติการจดทะเบียนแล้ว จำแนกตามพื้นที่ ระดับจังหวัด (มหาสารคาม)	40
3.2 รายละเอียดของแบบสอบถามเชิงปริมาณ	42
4.1 แสดงสัญลักษณ์และความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปรและค่าสถิติ	52
4.2 แสดงจำนวน (ความถี่) และค่าร้อยละข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม	54
4.3 แสดงความถี่และค่าร้อยละข้อมูลของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม	56
4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษา แนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม ด้านโดยรวม	58
4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษา แนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน (ด้านเกณฑ์รายรับ)	59
4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษา แนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน (ด้านเกณฑ์รายจ่าย)	60
4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษา แนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน (ด้านเกณฑ์การคำนวณต้นทุน)	61
4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษา แนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน (ด้านการออมเงิน)	62
4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษา แนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน (ด้านความพอประมาณ)	63
4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษา แนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน (ด้านความมีเหตุผล)	64
4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษา แนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน (ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี)	65
4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษา แนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน (ด้านความรู้คู่คุณธรรม)	66
4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษา กระบวนการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี (ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้)	67

ตารางที่	หน้า
4.14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษา กระบวนการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี (ด้านการปฏิบัติในการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือน)	67
4.15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษา กระบวนการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี (ด้านทักษะการคิดหลักบัญชี)	69
4.16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษา กระบวนการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี (ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน)	70
4.17 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลต่อ แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม	71
4.18 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลต่อ แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม	72
4.19 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลต่อ แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายรับ (ARB) ของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคามโดยรวม	73
4.20 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กับตัวแปรตามแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายรับ (ARB)	74
4.21 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลต่อแนวทาง การจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายจ่าย (AEB) ของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดมหาสารคาม	75
4.22 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กับตัวแปรตามแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์รายจ่าย (AEB)	76
4.23 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลต่อแนวทาง การจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านเกณฑ์การคำนวณต้นทุน (ACB) ของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม	77
4.24 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับ ตัวแปรตามแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการคำนวณต้นทุน (ACB)	78

ตารางที่	หน้า
4.25 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลต่อ แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการออมเงิน (ASB) ของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม	79
4.26 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กับตัวแปรตามแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการออมเงิน (ASB)	80
4.27 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลต่อ การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี โดยรวม ของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดมหาสารคาม	81
4.28 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กับตัวแปรตามการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี (SC) โดยรวม	82
4.29 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลต่อ การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการรับรู้และส่งเสริม องค์ความรู้ (CKR) ของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม	83
4.30 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการรับรู้และส่งเสริม องค์ความรู้ (CKR)	84
4.31 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลต่อ การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการปฏิบัติในการจดบันทึก บัญชีครัวเรือนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม	85
4.32 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการปฏิบัติในการจดบันทึก บัญชีครัวเรือน (CSP)	86
4.33 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลต่อ การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านทักษะการคิดหลักบัญชี ของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม	87
4.34 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านทักษะการคิดหลักบัญชี (CTS)	88
4.35 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลต่อ การเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม	89

ตารางที่	หน้า
4.36 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (CKI)	90
4.37 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนส่งผลต่อการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี โดยรวม ของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม	91
4.38 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี โดยรวม (SC)	92
4.39 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนส่งผลต่อการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม	93
4.40 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการรับรู้และส่งเสริมองค์ความรู้ (CKR)	94
4.41 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนส่งผลต่อการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการปฏิบัติในการจดบันทึกบัญชีของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม	95
4.42 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการปฏิบัติในการจดบันทึกบัญชี (CSP)	96
4.43 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนส่งผลต่อการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านทักษะการคิดหลักบัญชีของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม	97
4.44 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านทักษะการคิดหลักบัญชี (CTS)	98
4.45 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนส่งผลต่อการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม	99
4.46 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี ด้านการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (CKI)	100

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 สรุปรัชฎาเศรษฐกิจพอเพียง	16
2.2 ตารางตัวอย่างแบบฟอร์มบัญชีครัวเรือน (บัญชีรายรับและรายจ่าย)	24
2.3 ที่ตั้งและขนาดของจังหวัดมหาสารคาม	32
2.4 ตราและเครื่องหมายราชการของจังหวัดมหาสารคาม	33
2.5 กรอบแนวคิดของการวิจัย	38

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

รายงานการวิจัย
เรื่อง

แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม
The Guideline for Conducting Household Accounting for
Developing the Accounting Wisdom under the Sufficiency
Economy Philosophy of Community Enterprises
in Maha Sarakham Province

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ปาภาพิต ศรีสว่างวงศ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีงบประมาณ 2561)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY